
HANDBOEK

OVER DE

GEWONE

WETGEVINGSPROCEDURE

Een wegwijzer voor de rol van het Europees Parlement als
medewetgever

November 2017

Directoraat-generaal Intern Beleid van de Unie
Directoraat Wetgevingscoördinatie en bemiddeling
Afdeling Bemiddeling en medebeslissing

VOORWOORD

Als de voor bemiddelingszaken verantwoordelijke ondervoorzitters in het Europees Parlement en als voorzitter van de Conferentie van commissievoorzitters, zijn wij verheugd dit *geactualiseerde Handboek over de gewone wetgevingsprocedure*, opgesteld door de afdeling Bemiddeling en medebeslissing (CODE), te kunnen voorstellen. Dit handboek heeft tot doel praktische informatie te verstrekken over hoe het Parlement zijn werkzaamheden in het kader van de gewone wetgevingsprocedure organiseert.

Sinds het begin van de achtste zittingsperiode heeft een aantal belangrijke ontwikkelingen plaatsgevonden, waardoor een substantiële bijwerking van de handleiding noodzakelijk is. Ten eerste hebben het Parlement, de Raad en de Commissie een nieuw interinstitutioneel akkoord over beter wetgeven gesloten, dat in april 2016 in werking is getreden. Ten tweede heeft het Parlement zijn Reglement aan een algemene herziening onderworpen, die in januari 2017 in werking is getreden.

Het is van cruciaal belang dat alle relevante actoren in het Parlement op de hoogte zijn van de procedures, teneinde de rol van het Parlement als medewetgever bij de vaststelling van de EU-regelgeving verder te versterken en democratische legitimiteit te verhogen.

Wij bevelen dit handboek dan ook aan aan alle leden, alle medewerkers en iedereen die belangstelling heeft voor het wetgevend werk van het Parlement.

Mairead McGuinness, Evelyne Gebhardt, Pavel Telička
voor bemiddelingszaken verantwoordelijke ondervoorzitters

Cecilia Wikström
voorzitter van de Conferentie van
commissievoorzitters

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	1
2.	DE BELANGRIJKSTE SPELERS EN HUN ROL IN DE GEWONE WETGEVINGSPROCEDURE.....	3
2.1.	Het Parlement	3
2.2.	De Raad	4
2.3.	De Commissie	6
2.4.	Andere institutionele spelers in verband met de gewone wetgevingsprocedure.....	8
3.	DE GEWONE WETGEVINGSPROCEDURE.....	12
3.1.	Indiening van een wetgevingsvoorstel.....	12
3.2.	Eerste lezing.....	14
3.2.1.	Eerste lezing van het Parlement.....	15
3.2.2.	Eerste lezing van de Raad	23
3.3.	Tweede lezing	25
3.3.1.	Tweede lezing van het Parlement	26
3.3.2.	Tweede lezing van de Raad	27
3.4.	Bemiddeling en derde lezing	28
4.	INTERINSTITUTIONELE ONDERHANDELINGEN	29
4.1.	Inleiding	29
4.2.	Trialoogbijeenkomsten	31
4.3.	Procedure voor het aangaan van interinstitutionele onderhandelingen	32
4.3.1.	Parlement	33
4.3.2.	Raad	36
4.3.3.	Commissie	36
4.4.	Actoren in de interinstitutionele onderhandelingen.....	37
4.4.1.	Parlement	37
4.4.2.	Raad	37
4.4.3.	Commissie	38
4.5.	Transparantie van de werkzaamheden van het Parlement en manieren om verantwoordingsplicht te garanderen.....	41
5.	DE BEMIDDELINGSPROCEDURE IN DETAIL	42

6.	AFWERKING, ONDERTEKENING EN PUBLICATIE VAN DE AANGENOMEN TEKST	46
6.1.	Juridisch-taalkundige afwerking	46
6.2.	Ondertekening	47
6.3.	Publicatie	47
7.	ANDERE PROCEDURES WAARBIJ HET PARLEMENT IS BETROKKEN IS	49
7.1.	Bijzondere wetgevingsprocedures	49
7.1.1.	Raadpleging	49
7.1.2.	Goedkeuring	50
7.2.	Gedelegeerde handelingen en uitvoeringshandelingen	50
8.	RECENTE ONTWIKKELINGEN	52
9.	DE GEWONE WETGEVINGSPROCEDURE IN CIJFERS	57
10.	TERMINOLOGIE	60
11.	NUTTIGE LINKS	64

BIJLAGE I –	Artikel 294 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie	67
BIJLAGE II –	Toepasselijke artikelen voor de gewone wetgevingsprocedure	69
BIJLAGE III –	Gedragscode voor onderhandelingen over dossiers volgens de gewone wetgevingsprocedure	81
BIJLAGE IV –	Volgorde van de voorzitterschappen van de Raad	84

1. INLEIDING

Met het Verdrag van Lissabon is medebeslissing¹ officieel de gewone wetgevingsprocedure (artikel 294 VWEU²) geworden en de algemene regel voor het vaststellen van wetgeving op EU-niveau op het overgrote deel van de terreinen waarop de Unie werkzaam is (zie kader 1).

De gewone wetgevingsprocedure (ordinary legislative procedure, OLP) is gebaseerd op het beginsel van gelijkheid tussen het rechtstreeks gekozen Europees Parlement, dat de volkeren van de Unie vertegenwoordigt, en de Raad, die de regeringen van de lidstaten vertegenwoordigt. Op basis van een voorstel van de Commissie stellen de twee medewetgevers gezamenlijk de EU-wetgeving vast. Geen van beide partijen kan zonder de instemming van de andere partij wetgeving vaststellen en beide medewetgevers moeten identiek dezelfde tekst goedkeuren. Een dergelijke overeenkomst kan in elk van de drie lezingen in het kader van de gewone wetgevingsprocedure worden bereikt. Als een wetgevingsvoorstel in enig stadium van de procedure wordt verworpen of als het Parlement en de Raad geen compromis kunnen bereiken, is het voorstel niet goedgekeurd en wordt de procedure beëindigd.

Met dit handboek wordt beoogd een praktisch overzicht te geven van de gewone wetgevingsprocedure als belangrijkste wetgevingsprocedure voor de vaststelling van Uniewetgeving. Het handboek begint met twee algemene hoofdstukken die een inleiding over de verschillende actoren en hun rol in de procedure (hoofdstuk 2) en de verschillende fasen van de procedure (hoofdstuk 3) geven. Hoofdstuk 4 behandelt meer in detail het verloop van de interinstitutionele onderhandelingen (hoe het Parlement zijn mandaat krijgt en de gang van zaken in de trialogen), gevolgd door informatie over de bemiddelingsprocedure (hoofdstuk 5) en ten slotte de ondertekening en publicatie van de goedgekeurde tekst (hoofdstuk 6).

Hoofdstuk 8 bevat achtergrondinformatie over twee ontwikkelingen die sinds het begin van deze zittingsperiode hebben plaatsgevonden en die een belangrijke impact hebben op de wijze waarop de drie instellingen samenwerken en op de interne werkmethoden van het Parlement. De eerste heeft betrekking op het herziene interinstitutioneel akkoord over beter wetgeven, dat op 13 april 2016 in werking is getreden en een aantal initiatieven en procedures vaststelt om beter wetgeven na te streven. De tweede betrof de wijziging van de regels van het Parlement betreffende interinstitutionele onderhandelingen, als onderdeel van een grote, algemene herziening van het Reglement, die op 16 januari 2017 in werking is getreden.

¹ In de praktijk wordt "medebeslissing" nog steeds vaak gebruikt in de plaats van de officiële term "gewone wetgevingsprocedure".

² Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) en Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU). Voor artikel 294 VWEU, zie bijlage I.

Tot slot bevat het handboek een kort overzicht van andere relevante procedures waarin het Parlement een rol speelt (hoofdstuk 7), een hoofdstuk met relevante statistieken over de gewone wetgevingsprocedure (hoofdstuk 9) en een lijst van begrippen, afkortingen en letterwoorden (hoofdstuk 10). In de bijlagen vindt u onder meer de meest relevante regels met betrekking tot de gewone wetgevingsprocedure.

Kader 1 – Belangrijkste mijlpalen: van medebeslissing naar gewone wetgevingsprocedure

Verdragen:

- **Verdrag van Maastricht, november 1993:** Invoering van de medebeslissingsprocedure voor een beperkt aantal wetgevingsdomeinen (voornamelijk interne markt).
- **Verdrag van Amsterdam, mei 1999:** Dankzij de vereenvoudiging van de medebeslissingsprocedure wordt het mogelijk een procedure in eerste lezing te beëindigen. Uitbreiding van het toepassingsgebied tot meer dan 40 rechtsgrondslagen (waaronder vervoer, milieu, justitie en binnenlandse zaken en werkgelegenheid en sociale zaken).
- **Verdrag van Nice, februari 2003:** Verdere uitbreiding van het toepassingsgebied van de medebeslissingsprocedure.
- **Verdrag van Lissabon, december 2009:** Medebeslissing wordt officieel de gewone wetgevingsprocedure en beslaat 85 terreinen waarop de Unie werkzaam is (waaronder landbouw, visserij en het gemeenschappelijk handelsbeleid).

Interinstitutionele Akkoorden:

- **Gemeenschappelijke verklaring over de wijze van uitvoering van de medebeslissingsprocedure, 2007¹:** deze verklaring bevat de praktische regelingen voor de medebeslissingsprocedure. De in 1999 aangenomen verklaring werd in 2007 herzien en erkent expliciet het belang van het dialoogsysteem in de hele medebeslissingsprocedure.
- **Kaderakkoord over de betrekkingen tussen het Europees Parlement en de Commissie, 2010²:** stelt maatregelen vast tot uitbreiding van de dialoog tussen het Parlement en de Commissie, verbetering van de informatiestroom en de samenwerking op het gebied van procedures en planning; bevat bepalingen betreffende de vergaderingen van de Commissie met deskundigen, de verstrekking van vertrouwelijke informatie aan het Parlement, de onderhandelingen en de sluiting van internationale overeenkomsten en het tijdschema voor het werkprogramma van de Commissie.
- **Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven, 2016³:** de overeenkomst tussen het Parlement, de Raad en de Commissie is in april 2016 in werking getreden en vervangt de eerdere overeenkomst van 2003. De overeenkomst bevat een aantal initiatieven en procedures die zijn overeengekomen door de drie instellingen om beter wetgeven na te streven, door programmering aan te pakken, betere regelgevingsinstrumenten, waaronder effectbeoordelingen en raadpleging van het publiek en van belanghebbenden, de keuze van de rechtsgrondslag, gedelegeerde en uitvoeringshandelingen, transparantie, uitvoering en vereenvoudiging.

¹ Gemeenschappelijke verklaring van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie van 13 juni 2007 over de wijze van uitvoering van de medebeslissingsprocedure. [PB C 145 van 30.6.2007, blz. 5](#)

² Kaderakkoord over de betrekkingen tussen het Europees Parlement en de Europese Commissie. [PB L 304 van 20.11.2010, blz. 47](#)

³ Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 tussen het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie over beter wetgeven. [PB L 123 van 12.5.2016, blz. 1](#)

2. DE BELANGRIJKSTE SPELERS EN HUN ROL IN DE GEWONE WETGEVINGSPROCEDURE

2.1. Het Parlement

De dagelijkse werking van het Parlement, met inbegrip van de interne organisatie en besluitvormingsprocedures, is vastgelegd in het **Reglement van het Parlement**. In het Parlement wordt het wetgevingswerk uitgevoerd door de bevoegde¹ parlementaire commissie(s)². Elk wetgevingsvoorstel dat naar een commissie wordt verwezen (meestal ingevolge een besluit van de coördinatoren van de bevoegde commissie), wordt aan een fractie toegewezen die een **rapporteur** aanwijst om namens de commissie het verslag op te stellen. De andere fracties wijzen **schaduwrapporteurs** aan om in de commissie hun standpunt ten aanzien van het vraagstuk te coördineren.

De **voorzitter** is verantwoordelijk voor het voorzitten van de vergaderingen van de commissie en van de commissiecoördinatoren. De voorzitter is bevoegd voor de stemprocedures en beslist over de ontvankelijkheid van amendementen. De voorzitter zit ook de interinstitutionele onderhandelingen voor.

Aan het begin van de zittingsperiode kan elke fractie één lid aanwijzen dat zal optreden als haar **coördinator** in de commissie. De coördinatoren vergaderen met gesloten deuren (*in camera*) vaak in de marge van de commissievergaderingen. De commissie kan aan hen de bevoegdheid delegeren te besluiten over de toewijzing van verslagen en adviezen aan de fracties, over de organisatie van hoorzittingen in de commissie, over opdrachten voor studies, over commissiedelegaties en over andere inhoudelijke zaken of kwesties in verband met de organisatie van het werk van de commissie.

Bij de interinstitutionele onderhandelingen tijdens de eerste en de tweede lezing wordt het Parlement vertegenwoordigd door een **onderhandelingsteam** onder leiding van de rapporteur voor het dossier, vaak onder voorzitterschap van de voorzitter van de bevoegde commissie(s) of een door de voorzitter aangewezen ondervoorzitter. Ook de schaduwrapporteurs van elke fractie die dat wenst, maken er in elk geval deel van uit (artikel 69 septies van het Reglement). Voor meer informatie over de interinstitutionele onderhandelingen, zie hoofdstuk 4.

De parlementaire commissies en hun leden worden in hun wetgevingswerk op administratief niveau bijgestaan door het commissiesecretariaat (dat de commissievergaderingen en het werkschema organiseert en steun en advies over commissieaangelegenheden verleent), adviseurs van de fracties (die aan hun fractiecoördinator en afzonderlijke leden steun en advies verlenen), medewerkers van parlamentsleden en andere parlementaire diensten, met inbegrip van de afdeling Bemiddeling en medebeslissing (CODE), de Juridische Dienst, het directoraat

¹ Soms ook wel commissie ten principale genoemd, zie kader 6 in hoofdstuk 3.2.1.

² In bijlage V van het Reglement van het Parlement worden de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van elk van de 20 vaste commissies van het Parlement beschreven.

Wetgevingshandelingen, de beleidsondersteunende afdelingen, het DG Parlementaire Onderzoeksdiensten (EPRS), de Persdienst van het EP en de directoraten-generaal Vertaling en Vertolking. Tijdens de derde lezing coördineert CODE de administratieve bijstand aan de EP-delegatie in het bemiddelingscomité.

Kader 2 – Politieke organen van het Parlement

De Conferentie van voorzitters (artikelen 26 en 27 van het Reglement) bestaat uit de Voorzitter van het Parlement en de fractievoorzitters. Ze is verantwoordelijk voor het algemene politieke beheer van het Parlement en de politieke aspecten van zijn werkzaamheden, met inbegrip van de organisatie van het werk van het Parlement, de betrekkingen met andere instellingen en organen van de Europese Unie en de betrekkingen met derde landen. De vergaderingen vinden gewoonlijk plaats in de week voor en tijdens de zittingen in Straatsburg (gewoonlijk op donderdagochtend).

Het Bureau (artikelen 24 en 25 van het Reglement) bestaat uit de Voorzitter van het Parlement, 14 ondervoorzitters (van wie er 3 verantwoordelijk zijn voor bemiddeling) en 5 quaestoren, die een raadgevende stem hebben. Het behandelt administratieve en financiële kwesties met betrekking tot de werking van de instelling. De vergaderingen vinden gewoonlijk plaats op maandagavond tijdens de zittingen in Straatsburg.

De Conferentie van commissievoorzitters (artikel 29 van het Reglement) bestaat uit de voorzitters van alle vaste en bijzondere parlementaire commissies. Ze houdt toezicht op de vooruitgang van het werk in de commissies en zorgt voor samenwerking en coördinatie tussen de commissies. Ze dient eveneens aanbevelingen in bij de Conferentie van voorzitters, onder meer over de ontwerpagenda van komende plenaire vergaderingen. De vergaderingen vinden gewoonlijk plaats op dinsdag tijdens de zittingen in Straatsburg. De leden kiezen hun voorzitter voor een ambtsperiode van tweeënhalf jaar.

2.2. De Raad

De Raad vertegenwoordigt de regeringen van de lidstaten. Hier komen nationale ministers van elke EU-lidstaat in verschillende formaties naargelang van het te behandelen onderwerp bijeen om wetten aan te nemen en beleid te coördineren. De Raad oefent samen met het Europees Parlement de wetgevingstaak uit (artikel 16, lid 1, VEU). De Raad werkt op drie niveaus: **werkgroepen** bereiden het werk van het Comité van permanente vertegenwoordigers (**Coreper**) van de regeringen van de lidstaten voor, dat op zijn beurt onder meer het werk van de verschillende formaties van de **Raad** voorbereidt.

Op al deze drie niveaus worden de vergaderingen voorgezeten door de lidstaat die gedurende die zes maanden het roulerende **voorzitterschap van de Raad** bekleedt¹.

In de agenda's van de vergaderingen van de Raad wordt het in het Coreper en in de betrokken werkgroepen en comités gedane werk weergegeven. De agenda's bestaan uit **A-punten** die na overeenstemming in het Coreper zonder bespreking worden goedgekeurd, en **B-punten** die moeten worden besproken.

Het Coreper werkt in twee formaties:

Coreper II: bestaat uit de permanente vertegenwoordigers bij de Europese Unie en wordt voorgezeten door de permanente vertegenwoordiger van de lidstaat die het voorzitterschap bekleedt. Het bereidt het werk van vier formaties van de Raad voor: economische en financiële zaken; buitenlandse zaken; algemene zaken; justitie en binnenlandse zaken. Het werk wordt voorbereid door de zogenoemde **Groep Antici**.

Coreper I: bestaat uit de plaatsvervangende permanente vertegenwoordigers bij de Europese Unie en wordt voorgezeten door de plaatsvervangende permanente vertegenwoordiger van de lidstaat die het voorzitterschap bekleedt. Het bereidt het werk van zes formaties van de Raad voor: landbouw en visserij²; mededinging; onderwijs, jeugd, cultuur en sport; werkgelegenheid, sociaal beleid, volksgezondheid en consumentenzaken; milieu; vervoer, telecommunicatie en energie. Het werk wordt voorbereid door de zogenoemde **Groep Mertens**.

Zoals aangegeven, wordt het werk van het Coreper voorbereid door meer dan 150 werkgroepen en comités, de zogenoemde "voorbereidende instanties van de Raad". Deze instanties hebben een soortgelijke rol als de parlementaire commissies in het Parlement: ze komen regelmatig bijeen om wetgevingsvoorstellen te onderzoeken en voeren ander voorbereidend werk uit om de weg vrij te maken voor de besluiten van de Raad.

De meeste werkgroepen en comités, die bestaan uit deskundigen van elke lidstaat, worden opgericht door het Coreper naar gelang van het te behandelen onderwerp dat afhankelijk is van het beleidsdomein van de raadsformatie die ze ondersteunen³.

¹ Behalve voor de Raad Buitenlandse Zaken, die normaal wordt voorgezeten door de hoge vertegenwoordiger, rouleert het voorzitterschap van de Raad tussen de EU-lidstaten en wisselt om de zes maanden (van 1 januari tot 30 juni en van 1 juli tot 31 december). Het voorzitterschap zit als dusdanig de vergaderingen van de Raad en de voorbereidende instanties voor en vertegenwoordigt de Raad in zijn betrekkingen met de andere EU-instellingen. De volgorde van het roulerende voorzitterschap wordt vastgelegd door de Raad (zie de lijst in bijlage IV).

² Veterinaire en fytosanitaire kwesties alsook alle dossiers in verband met het gemeenschappelijk visserijbeleid, worden voorbereid door het Coreper I. Een deel van de werkzaamheden van de Raad Landbouw en Visserij, met name alle dossiers in verband met het gemeenschappelijk landbouwbeleid, worden echter voorbereid door het **Speciaal Comité Landbouw (SCL)**.

³ Sommige comités, zoals het Economisch en Financieel Comité, het Comité handelspolitiek en het Politiek en Veiligheidscomité, worden door de Verdragen, intergouvernementele besluiten of besluiten van de Raad opgericht. Deze comités zijn veelal permanent en hebben vaak een aangewezen of verkozen voorzitter. Bovendien kunnen voor een specifiek doel ad-hoccomités worden opgericht die ophouden te bestaan wanneer hun taak is volbracht.

Het kader en de beginselen van de besluitvormingsprocedures van de Raad zijn vastgelegd in het **reglement van orde** van de Raad¹. Net als het secretariaat van het Parlement zorgt het secretariaat-generaal van de Raad voor de coördinatie van het besluitvormingsproces van de Raad. Het speelt een belangrijke rol als juridisch adviseur (via zijn Juridische Dienst), logistieke draaischijf, archivaris (institutioneel geheugen) en bemiddelaar. Het is een belangrijke steunpilaar voor de voorzitterschappen.

2.3. De Commissie

De Commissie vertegenwoordigt het algemeen belang van de Europese Unie in haar geheel (en niet zozeer het belang van de afzonderlijk lidstaten) en moet onder meer wetgeving voorstellen, besluiten ten uitvoer leggen, toezien op de toepassing van het recht van de Unie en de eerbieding van de Verdragen van de Unie garanderen. De Commissie wordt gevormd door het **College van commissarissen** dat bestaat uit een voorzitter en 27 commissarissen (d.w.z. één lid per lidstaat)². Volgens het collegialiteitsbeginsel zijn alle commissarissen gezamenlijk verantwoordelijk voor de genomen besluiten en maatregelen. Dit is het belangrijkste basisprincipe voor alle besluitvormingsprocedures in de Commissie, zowel tijdens de voorbereiding van wetgevingsvoorstellen (bijv. via overleg tussen de diensten van de Commissie of vergaderingen van de kabinetten van commissarissen) als tijdens de interinstitutionele onderhandelingen. Het kader en de beginselen van de besluitvormingsprocedures van de Commissie zijn vastgelegd in het **reglement van orde** van de Commissie.

In november 2014 heeft voorzitter Juncker besloten om de nieuwe Commissie anders te organiseren dan zijn voorgangers, door de aanstelling van zeven vicevoorzitters die optreden namens de voorzitter op het gebied waarvoor ze verantwoordelijk zijn. De vicevoorzitters worden belast met duidelijk omschreven prioritaire projecten en het aansturen en coördineren van de werkzaamheden in de hele Commissie op het vlak van de belangrijkste aspecten van de politieke richtsnoeren van de voorzitter³.

In het Verdrag wordt aan de Commissie een quasi-monopolie op het wetgevingsinitiatief gegeven (artikel 17, lid 2, VEU)⁴. De Commissie is derhalve verantwoordelijk voor de voorbereiding van bijna alle voorgestelde wetgevingshandelingen, vooral in het kader van de gewone wetgevingsprocedure. Ter voorbereiding van een wetgevingsvoorstel houdt de Commissie uitgebreide raadplegingen met belanghebbenden en het publiek, houdt zij rekening met

¹ Besluit 2009/937/EU van de Raad van 1 december 2009 houdende vaststelling van zijn reglement van orde ([PBL 325 van 11.12.2009, blz. 35](#)).

² Volgens de Verdragen bestaat de Commissie vanaf 1 november 2014 uit een aantal leden dat overeenstemt met twee derde van het aantal lidstaten, tenzij de Europese Raad met eenparigheid van stemmen besluit dit aantal te wijzigen (artikel 17, lid 5, VEU). In mei 2013 besloot de Europese Raad dat de Commissie voorlopig zou blijven bestaan uit één lid per lidstaat.

³ Zie mededeling C(2014) 9004 "Working Methods of the European Commission 2014-2019".

⁴ Zie kader 5 in hoofdstuk 3.1 over het initiatiefrecht om wetgeving van de Unie voor te stellen.

verslagen van deskundigen, en kan zij onder meer **groen- en witboeken** goedkeuren¹ (hoewel zij dit niet systematisch doet) enz. Bovendien voert zij effectbeoordelingen uit om de rechtstreekse en onrechtstreekse gevolgen van een voorgestelde maatregel te analyseren².

Het Commissievoorstel wordt door het College van commissarissen goedgekeurd via een schriftelijke procedure (geen discussie in het college) of een mondelinge procedure (het dossier wordt in het College van commissarissen besproken).

Het voorstel wordt gelijktijdig aan het Parlement en de Raad toegezonden, waarmee de gewone wetgevingsprocedure van start gaat³. Zoals in meer detail uitgelegd in kader 3, kan de Commissie haar voorstel wijzigen of intrekken zolang de Raad niet heeft gehandeld (d.w.z. zolang de Raad zijn standpunt in eerste lezing niet heeft aangenomen).

Tijdens de wetgevingsprocedure ondersteunt de Commissie de medewetgevers: ze verschaft technische verduidelijking en neemt tijdens de interinstitutionele onderhandelingen de rol van onpartijdige bemiddelaar op zich.

Kader 3 – Intrekking

Recente jurisprudentie van het Hof van Justitie heeft voor het eerst bevestigd dat de Commissie het recht heeft om haar wetgevingsvoorstellen in te trekken onder specifieke voorwaarden. In zijn uitspraak van 14 april 2015 (zaak C-409/13) heeft het Hof van Justitie het toepassingsgebied van het recht van de Commissie om haar wetgevingsvoorstellen krachtens artikel 293, lid 2, VWEU in te trekken geanalyseerd en verduidelijkt.

Het Hof herinnerde eraan dat het recht van de Commissie om een voorstel in te trekken op elk moment tijdens de wetgevingsprocedure zolang de Raad niet heeft gehandeld (d.w.z. zolang de Raad zijn standpunt in eerste lezing niet heeft aangenomen) rechtstreeks voortvloeide uit het initiatiefrecht van de Commissie. Het preciseerde echter dat het niet om een "vetorecht" gaat, en dus noodzakelijkerwijs beperkt wordt door de prerogatieven van de andere instellingen.

¹ Groenboeken zijn documenten van de Commissie ter stimulering van het debat over een bepaald onderwerp op Europees niveau. Alle relevante organisaties en personen worden opgeroepen om deel te nemen aan een raadplegingsproces. Een groenboek kan leiden tot wetgevende ontwikkelingen beschreven in een witboek. Witboeken bevatten voorstellen voor EU-maatregelen op een bepaald gebied, soms op basis van een groenboek. Het doel is een debat te openen met het publiek, de belanghebbenden, het Parlement en de Raad om een politieke consensus te vergemakkelijken.

² Volgens mededeling [C\(2014\) 9004](#) "Working Methods of the European Commission 2014-2019" moeten "alle initiatieven die waarschijnlijk aanzienlijke economische, sociale of milieugevolgen hebben, worden vergezeld van een effectbeoordeling en een positief advies van de Effectbeoordelingsraad. Dit beginsel is ook van toepassing op gedelegeerde en uitvoeringshandelingen die naar verwachting aanzienlijke effecten zullen hebben." In werkelijkheid zijn op het moment van publicatie van dit handboek veel wetgevingsvoorstellen niet vergezeld van effectbeoordelingen (zie [het activiteitenverslag van het Parlement over de gewone wetgevingsprocedure 2014-2016](#)).

³ In overeenstemming met Protocol nr. 2 bij het Verdrag van Lissabon moet de Commissie haar ontwerpen van wetgevingshandelingen gelijktijdig aan de nationale parlementen en aan de medewetgevers toezenden, die binnen een termijn van acht weken een gemotiveerd advies kunnen toezenden over de vraag of het betrokken ontwerp strookt met het subsidiariteitsbeginsel. Voor meer informatie, zie hoofdstuk 2.4.

Het Hof oordeelde dat een intrekking door de Commissie op passende wijze gerechtvaardigd moet worden tegenover de medewetgevers en, zo nodig, aangevuld met overtuigend bewijsmateriaal of argumenten.

Het Hof voegde hieraan toe dat de Commissie een wetgevingsvoorstel kan intrekken als een door het Parlement en de Raad voorgenomen wijziging het op zodanige wijze vervormt dat de oorspronkelijke doelstellingen niet bereikt kunnen worden, waardoor aldus zijn *raison d'être* wordt ontnomen, met inachtneming van de geest van loyale samenwerking tussen de instellingen.

In punt 9 van het Interinstitutioneel Akkoord van 2016 over beter wetgeven (zie hoofdstuk 8) wordt bepaald dat de Commissie de redenen voor een intrekking moet specificeren en, indien van toepassing, een indicatie van de voorgenomen volgende stappen en een precies tijdschema. De Commissie moet hierbij passende interinstitutionele raadplegingen houden en naar behoren rekening houden met en reageren op de standpunten van de medewetgevers.

In overeenstemming met artikel 37, lid 4, van het Reglement wordt de bevoegde commissaris door de bevoegde commissie uitgenodigd op een bijeenkomst, indien de Commissie voornemens is een voorstel in te trekken, om dat voornemen te bespreken (het voorzitterschap van de Raad kan ook worden uitgenodigd). Indien de bevoegde commissie het niet eens is met de voorgenomen intrekking, kan zij de Commissie verzoeken om een verklaring af te leggen in het Parlement.

2.4. Andere institutionele spelers in verband met de gewone wetgevingsprocedure

De Europese Raad bestaat uit de staatshoofden en regeringsleiders van de lidstaten, zijn voorzitter en de voorzitter van de Commissie. De hoge vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid neemt deel aan de werkzaamheden van de Europese Raad. De Europese Raad wordt tweemaal per half jaar bijeengeroepen, maar kan voor een buitengewone bijeenkomst bijeengeroepen worden, indien de situatie zulks vereist. Tenzij in de Verdragen anders is bepaald, worden besluiten van de Europese Raad bij consensus genomen en resulteren in conclusies van de Europese Raad. In artikel 15 VEU wordt duidelijk bepaald dat de Europese Raad geen wetgevingstaak uitoefent. Niettemin hebben conclusies die ertoe strekken de nodige impulsen voor de ontwikkeling van de Unie te geven en de algemene politieke beleidslijnen en prioriteiten te bepalen, vaak gevolgen voor dossiers in het kader van de gewone wetgevingsprocedure. In het verleden heeft het Parlement geklaagd over conclusies van de Europese Raad die raken aan de specifieke inhoud van wetgevingsdossiers, omdat dergelijke conclusies de wetgevers hun vrijheid zouden kunnen ontnemen om wetgeving vast te stellen die zij passend achten.

De nationale parlementen: In artikel 12 VEU wordt de rol van de nationale parlementen gedefinieerd: deze moeten "actief bijdragen tot de goede werking van de Unie". In verschillende andere bepalingen van de Verdragen worden specifieke rechten aan de nationale parlementen verleend, in het bijzonder met betrekking tot het controleren van de overeenstemming van een ontwerp van een wetgevingshandeling

met het subsidiariteitsbeginsel. Deze rol wordt nader beschreven in de protocollen 1 en 2 bij de verdragen.

Krachtens Protocol nr. 1 betreffende de rol van de nationale parlementen en Protocol nr. 2 betreffende de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid kan elk nationaal parlement binnen een termijn van acht weken een **gemotiveerd advies** toezenden waarin wordt uiteengezet waarom het betrokken ontwerp van wetgevingshandeling¹ zijn inziens niet strookt met het subsidiariteitsbeginsel. Om deze termijn na te leven mag de bevoegde commissie in het Europees Parlement niet tot haar definitieve stemming overgaan vóór het einde van deze acht weken².

Ieder nationaal parlement heeft twee stemmen. In een nationaal parlementair stelsel met twee kamers heeft elk van de twee kamers een stem.

Indien ten minste een derde van de nationale parlementen van mening is dat het ontwerp niet strookt met het subsidiariteitsbeginsel, moet het ontwerp door de Commissie (of door een andere instelling waarvan het voorstel afkomstig was) opnieuw in overweging worden genomen ("**gele kaart**"). Deze drempel is een vierde, wanneer het een ontwerp van wetgevingshandeling betreft dat is ingediend op basis van artikel 76 VWEU (justitiële samenwerking in strafzaken en politieke samenwerking). Op grond van die heroverweging kan de indienende instelling besluiten het ontwerp te handhaven, te wijzigen of in te trekken.

Voorts moet, indien een meerderheid van de nationale parlementen van mening is dat het in het kader van de gewone wetgevingsprocedure ingediende ontwerp van wetgevingshandeling niet strookt met het subsidiariteitsbeginsel, het voorstel opnieuw door de Commissie in overweging worden genomen ("**oranje kaart**"). Op grond van die heroverweging kan de Commissie besluiten het ontwerp te handhaven, te wijzigen of in te trekken. Indien de Commissie besluit het voorstel te handhaven, moeten de beide takken van de wetgevingsautoriteit vóór de afsluiting van de eerste lezing beoordelen of het wetgevingsvoorstel met het subsidiariteitsbeginsel strookt. Indien het Parlement met een gewone meerderheid en de Raad met een meerderheid van 55 % van de leden van oordeel zijn dat het voorstel niet strookt met het subsidiariteitsbeginsel, wordt het wetgevingsvoorstel niet verder in beschouwing genomen.

Het Hof van Justitie van de Europese Unie (HVJ; bestaande uit het Hof van Justitie en het Gerecht; zetel in Luxemburg) interpreteert het primaire en secundaire recht van de EU en besluit over de geldigheid van het secundaire recht. De EU-wetgeving kan worden aangevochten door de lidstaten, het Europees Parlement, de Raad, de Commissie of personen, bedrijven of organisaties binnen twee maanden na bekendmaking in het Publicatieblad, of op elk tijdstip door middel van een prejudiciële

¹ Krachtens artikel 3 van Protocol nr. 2 worden onder ontwerp van wetgevingshandeling verstaan "voorstellen van de Commissie, initiatieven van een groep lidstaten, initiatieven van het Europees Parlement, verzoeken van het Hof van Justitie, aanbevelingen van de Europese Centrale Bank en verzoeken van de Europese Investeringsbank met het oog op de vaststelling van een wetgevingshandeling".

² Uitgezonderd in spoedeisende gevallen als bedoeld in artikel 4 van Protocol nr. 1, zie artikel 42 van het Reglement.

vraag van een nationale rechterlijke instantie. Het Hof zorgt er ook voor dat de lidstaten hun verplichtingen uit hoofde van de Verdragen (inbreukprocedures) nakomen en bekijkt de rechtmatigheid van het niet-handelen van de instellingen, organen of agentschappen van de Europese Unie.

Het Parlement neemt deel aan zaken bij het Hof van Justitie (Hof van Justitie en het Gerecht) om de belangen, rechten en bevoegdheden van de instelling te verdedigen, in het bijzonder wanneer een door het Parlement alleen of samen met de Raad aangenomen handeling op het spel staat. Het Parlement kan een wetgevingshandeling aanvechten, bijvoorbeeld omdat zij niet correct is vastgesteld volgens de gewone wetgevingsprocedure, of een in het kader van die procedure aangenomen handeling verdedigen, wanneer de geldigheid wordt betwist door particulieren.

In de in de Verdragen bepaalde gevallen kan het HvJ om een voorstel voor een wetgevingshandeling in het kader van de gewone wetgevingsprocedure verzoeken (artikel 294, lid 15, VWEU). Het Hof van Justitie kan dit doen in verband met aangelegenheden zoals het statuut van het Hof van Justitie en de instelling van gespecialiseerde rechtbanken die worden toegevoegd aan het Gerecht (zie kader 5 in hoofdstuk 3.1).

Europese Centrale Bank (ECB; zetel in Frankfurt, Duitsland) is de centrale bank van de eurolanden en heeft als voornaamste doel de handhaving van de prijsstabiliteit in de eurozone. Binnen het gemeenschappelijk toezichtsmechanisme is de ECB nu ook verantwoordelijk voor het toezicht op de banken in de eurozone of in een lidstaat die aan de bankenunie deelnemen. In de in de Verdragen bepaalde gevallen kan de ECB een voorstel voor een wetgevingshandeling doen in het kader van de gewone wetgevingsprocedure aanbevelen (artikel 294, lid 15, VWEU). De ECB kan dit doen voor wetgeving met betrekking tot bepaalde artikelen van de statuten van het Europees Stelsel van Centrale Banken en van de Europese Centrale Bank.

Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) en Comité van de Regio's (CvdR); (zetels in Brussel) moeten door de Commissie, het Parlement en de Raad worden geraadpleegd wanneer dit wordt bepaald in het Verdrag (veelal voor beleidsdomeinen die verband houden met hun respectieve interessegebieden). Wanneer de raadpleging van de Comités in het kader van de gewone wetgevingsprocedure verplicht is, kan het Parlement zijn standpunt in eerste lezing niet vaststellen alvorens de standpunten van de Comités te hebben ontvangen. Het Europees Parlement, de Raad of de Commissie kunnen aan de Comités een termijn voor het uitbrengen van advies instellen (artikelen 304 en 307 VWEU). Na afloop van de gestelde termijn kan worden gehandeld zonder het advies af te wachten. De twee Comités kunnen bovendien ook op eigen initiatief adviezen aannemen.

Het EESC is een adviesorgaan van de Europese Unie en bestaat uit vertegenwoordigers van de organisaties van werkgevers, werknemers en andere vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld (met name sociaaleconomische en culturele organisaties en burger- en beroepsorganisaties, artikelen 301 tot en met 304 VWEU).

Het CvdR is een adviesorgaan van de Europese Unie en bestaat uit vertegenwoordigers van de regionale en lokale gemeenschappen (artikelen 300 en 305 tot en met 307 VWEU). Voorts heeft het CvdR het recht zich tot het Hof van Justitie te wenden om een wetgevingshandeling nietig te laten verklaren wegens schending van het subsidiariteitsbeginsel¹.

¹ Op het moment van publicatie van dit handboek is deze mogelijkheid nog niet in de praktijk voorgevallen.

3. DE GEWONE WETGEVINGSPROCEDURE

Sinds de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon kunnen twee soorten procedures tot het vaststellen van wetgevingshandelingen (verordeningen, richtlijnen of besluiten) leiden, te weten de gewone wetgevingsprocedure (die in dit hoofdstuk wordt besproken) en de bijzondere wetgevingsprocedure in de in de Verdragen bepaalde gevallen (behandeld in hoofdstuk 7).

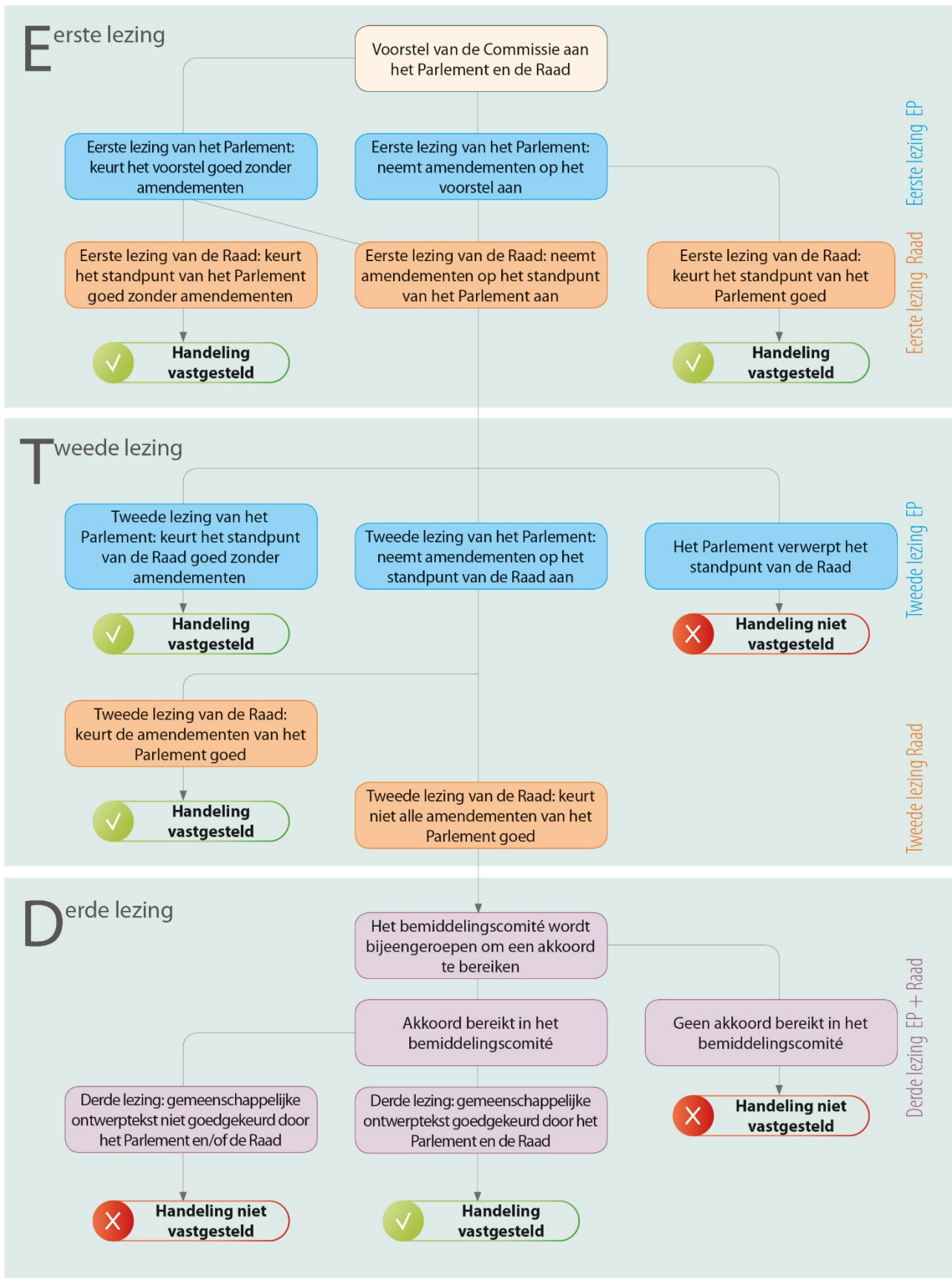
3.1. Indiening van een wetgevingsvoorstel

De Commissie heeft het initiatiefrecht (zie kader 5 in hoofdstuk 3.1). De gewone wetgevingsprocedure vangt dus aan met de indiening door de Commissie van een wetgevingsvoorstel aan het Parlement en de Raad. De indiening van het voorstel wordt voorafgegaan door de goedkeuring door het College van commissarissen via een schriftelijke of een mondelinge procedure.

Het voorstel van de Commissie wordt tegelijkertijd aan de nationale parlementen toegezonden en, waar dat in het Verdrag is bepaald, aan het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's (zie hoofdstuk 2.4).

Kader 4 – Wetgevingshandelingen	
Wetgevingshandelingen (artikel 288 VWEU)	Vastgesteld door middel van een wetgevingsprocedure (gewone of bijzondere wetgevingsprocedure), artikel 289 VWEU.
Verordening	een wetgevingshandeling met algemene strekking en verbindend in al haar onderdelen. Ze is rechtstreeks toepasselijk in alle lidstaten.
Richtlijn	een wetgevingshandeling die verbindend is wat betreft het te bereiken resultaat voor elke lidstaat waarvoor zij bestemd is. Aan de nationale instanties wordt de bevoegdheid gelaten vorm en middelen te kiezen.
Besluit	een wetgevingshandeling die verbindend is in al haar onderdelen voor de erin genoemde adressanten (bv. één lidstaat, verschillende of alle lidstaten of een bepaalde onderneming) en rechtstreeks toepasselijk is.

De gewone wetgevingsprocedure stap voor stap (artikel 294 VWEU)

Kader 5 – Het initiatiefrecht om wetgeving van de Unie voor te stellen

De Commissie heeft het initiatiefrecht, d.w.z. het voorrecht om op Unieniveau wetgeving voor te stellen (artikel 17 VEU). Daarbij zij echter opgemerkt dat in specifieke, in de Verdragen bepaalde gevallen een ontwerp van wetgevingshandeling ook kan worden ingediend op initiatief van een groep lidstaten, op aanbeveling van de Europese Centrale Bank of op verzoek van het Hof van Justitie (artikel 294, lid 15, VWEU)¹.

Het Parlement en de Raad kunnen, overeenkomstig artikel 225 respectievelijk artikel 241 VWEU, de Commissie echter verzoeken passende voorstellen voor wetgevingshandelingen in te dienen. Dit verzoek om wetgevende maatregelen is echter niet bindend voor de Commissie: de Commissie kan ervoor kiezen geen wetgevingsvoorstel in te dienen, maar moet dit motiveren. In punt 10 van het Interinstitutioneel Akkoord van 2016 over beter wetgeven (zie hoofdstuk 8) is overeengekomen dat de Commissie binnen drie maanden op zulke verzoeken reageert en meedeelt welke gevolgen zij voornemens is aan die verzoeken te geven door de aanneming van een speciale mededeling. Indien de Commissie besluit geen voorstel in te dienen, zal zij gedetailleerde redenen verstrekken en, wanneer passend, een analyse van mogelijke alternatieven (zie ook artikel 46 van het Reglement).

Op dezelfde wijze kan een burgerinitiatief de Commissie vragen een passend voorstel te doen ter uitvoering van de Verdragen in overeenstemming met artikel 11 VEU², zijnde voorstellen binnen het kader van de haar toegedeelde bevoegdheden. Burgerinitiatieven moeten door ten minste een miljoen EU-burgers uit ten minste zeven verschillende lidstaten worden gesteund. Burgerinitiatieven waarvoor deze één miljoen handtekeningen werden verzameld³, moeten vervolgens een specifieke procedure volgen die uiteindelijk tot concrete voorstellen voor wetgeving van de Unie kan leiden.

3.2. Eerste lezing

In de eerste lezing behandelen het Parlement en de Raad het Commissievoorstel gelijktijdig. Het Parlement is echter als eerste aan zet. Het kan het voorstel van de Commissie goedkeuren zonder amendementen, het voorstel wijzigen of het voorstel verwerpen. Nadat het Parlement zijn standpunt heeft vastgesteld, kan de Raad besluiten het te aanvaarden, waarmee de handeling geacht wordt te zijn vastgesteld, of het te wijzigen en zijn standpunt in eerste lezing aan het Parlement mee te delen

¹ Bijvoorbeeld: een kwart van de lidstaten kan op het vlak van politieke en justitiële samenwerking in strafzaken een wetgevingsprocedure starten (artikel 76 VWEU); de statuten van het Europees Stelsel van centrale banken en van de Europese Centrale Bank en de aanvullende wetgeving bij die statuten kunnen op aanbeveling van de Europese Centrale Bank volgens de gewone wetgevingsprocedure worden gewijzigd (artikel 40 van Protocol nr. 4); gespecialiseerde rechtbanken die worden toegevoegd aan het Gerecht, kunnen op verzoek van het Hof van Justitie volgens de gewone wetgevingsprocedure worden ingesteld (artikel 257, lid 1, VWEU).

² Verordening (EU) nr. 211/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 over het burgerinitiatief (PB L 65 van 11.3.2011, blz. 1).

³ Burgerinitiatieven die op het moment van publicatie van dit handboek met succes het vereiste aantal handtekeningen hebben gehaald, zijn 1. "Verbied glyfosaat en bescherm mens en milieu tegen giftige gewasbeschermingsmiddelen", 2. "Stop Vivisection", 3. "Een van ons" (over de gerechtelijke bescherming van de waardigheid, het recht op leven en de integriteit van elke mens vanaf de conceptie op die gebieden van de EU-bevoegdheden waar dergelijke bescherming van bijzonder belang is) en 4. "Water en sanitaire voorzieningen zijn een mensenrecht! Water is een publiek goed, geen handelswaar!" Voor meer informatie zie de website: <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome?lg=nl>

voor een tweede lezing. Het Parlement en de Raad kunnen op eender welk moment een informeel akkoord bereiken. Als overeenstemming wordt bereikt over een compromistekst tot wijziging van het voorstel van de Commissie vóór de stemming van het Parlement in eerste lezing, is dit een akkoord in eerste lezing; als overeenstemming wordt bereikt vóór de stemming van de Raad in zijn eerste lezing, gaat het om een vroegtijdig akkoord voor de tweede lezing.

Gedurende het gehele stadium van de eerste lezing is het Parlement noch de Raad gebonden aan een tijdslimiet waarbinnen zij hun eerste lezing moeten afronden.

3.2.1. Eerste lezing van het Parlement

Behandeling in de commissie

Binnen het Parlement wordt het voorstel door de Voorzitter ter behandeling naar de bevoegde parlementaire commissie verwezen¹. Bij de behandeling van een voorstel van de Commissie in het commissiestadium kunnen ook meerdere commissies betrokken zijn volgens de procedure met medeadviserende commissies (artikel 53 van het Reglement) of medeverantwoordelijke commissies (artikel 54 van het Reglement) of de gezamenlijk commissieprocedure (artikel 55 van het Reglement). Als er een conflict ontstaat over de bevoegdheid van twee of meer permanente commissies, moet deze bevoegdheidsvraag binnen vier weken na de aankondiging in plenaire vergadering worden ingediend bij de Conferentie van commissievoorzitters. De Conferentie van commissievoorzitters dient vervolgens een aanbeveling in bij de Conferentie van voorzitters. Indien de Conferentie van voorzitters binnen zes weken na ontvangst geen besluit heeft genomen, wordt de aanbeveling geacht te zijn goedgekeurd (artikel 201 bis van het Reglement).

Kader 6 – Betrokkenheid van verschillende commissies tijdens de gewone wetgevingsprocedure	
De bevoegde commissie (ook commissie ten principale genoemd)	De commissie die verantwoordelijk is voor het voorbereidende werk voor de plenaire vergadering door het opstellen van een wetgevingsverslag (zie ook de rol van de commissies bij het nemen van een besluit over het openen van onderhandelingen, hoofdstuk 4.3).

¹ De voorstellen worden toegewezen op basis van de bevoegdheden van de verschillende commissies, die zijn vastgelegd in bijlage V bij het Reglement van het Parlement. Bij twijfel kan de Voorzitter, vóór de bekendmaking in het Parlement van een verwijzing naar de bevoegde commissie, een bevoegdheidskwestie voorleggen aan de Conferentie van voorzitters, die een besluit neemt op basis van een aanbeveling van de Conferentie van commissievoorzitters (artikel 47 van het Reglement). Dit werd reeds toegepast in bepaalde goedkeuringsprocedures waarbij de formele raadpleging door de Raad geruime tijd na het voorstel van de Commissie toekwam (bijvoorbeeld de associatieovereenkomst tussen de EU en Midden-Amerika en de associatieovereenkomst EU-Oekraïne).

Medeadviserende commissie (artikel 53 van het Reglement)¹	Indien de bevoegde commissie het advies van een andere commissie wenst of indien een andere commissie uit eigen beweging haar advies wenst te geven aan de bevoegde commissie, kunnen zij de Voorzitter om toestemming vragen in overeenstemming met artikel 201, lid 2, van het Reglement. Zij kan een rapporteur voor advies aanwijzen. Zij kan, binnen de door de bevoegde commissie bepaalde termijn, aan die commissie haar advies verstrekken, dat bestaat uit amendementen op het voorstel van de Commissie, wat betreft de aangelegenheden die onder haar bevoegdheid vallen. Als alternatief kan de medeadviserende commissie besluiten haar standpunt te presenteren in de vorm van amendementen die namens de medeadviserende commissie rechtstreeks bij de bevoegde commissie worden ingediend door de voorzitter of de rapporteur. Ze kan geen amendementen indienen in plenaire vergadering.
Medeverantwoordelijke commissie (artikel 54 van het Reglement)	Indien de Conferentie van voorzitters, op basis van een voorstel van de Conferentie van commissievoorzitters of van haar voorzitter, van mening is dat het vraagstuk in vrijwel gelijke mate onder de bevoegdheid van twee of meer commissies valt of dat verschillende gedeelten van het vraagstuk onder de bevoegdheid van twee of meer commissies vallen, zijn deze commissies medeverantwoordelijk. Ze werkt met de bevoegde commissie samen op grond van specifieke voorschriften, zoals een gemeenschappelijk tijdschema en samenwerking tussen de rapporteurs. De bevoegde commissie neemt de amendementen van een medeverantwoordelijke commissie zonder stemming over voor zover deze betrekking hebben op vraagstukken die onder de exclusieve bevoegdheid van de medeverantwoordelijke commissie vallen. Zij kan amendementen onder gedeelde bevoegdheid rechtstreeks ter plenaire vergadering indienen indien zij niet worden vastgesteld in de bevoegde commissie.

¹ Commissies gebruiken soms ook de informele "**artikel 53+-procedure**", die een informele regeling tussen de commissies omvat en door de Conferentie van commissievoorzitters wordt goedgekeurd. In het kader van een dergelijke regeling stemt de bevoegde commissie in met een of meerdere van de volgende elementen van samenwerking met een medeadviserende commissie:

- een systematische uitnodiging van de rapporteur voor advies naar alle gedachtewisselingen, workshops en hoorzittingen in de bevoegde commissie,
- een uitnodiging van de rapporteur voor advies naar vergaderingen met de schaduwrapporteurs van de bevoegde commissie,
- deelname van de rapporteur voor advies aan de trialogen,
- bilaterale vergaderingen tussen de rapporteur van de bevoegde commissie en de rapporteur voor advies betreffende hun specifieke belangen en zorgen.

Gezamenlijke commissieprocedure (artikel 55 van het Reglement)	Indien het vraagstuk onlosmakelijk onder de bevoegdheid van meerdere commissies valt en bijzonder belangrijk is, kan de Conferentie van voorzitters, op basis van een voorstel van de Conferentie van commissievoorzitters of van haar voorzitter besluiten dat deze commissies als gezamenlijke commissies zullen optreden. In dat geval vergaderen deze gezamenlijk en wordt er één ontwerpverslag in stemming gebracht. De commissies zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor interinstitutionele onderhandelingen¹.
---	---

De bevoegde commissie benoemt een rapporteur, wiens voornaamste taak erin bestaat het voorstel door alle stadia van de procedure te leiden en, indien nodig, de onderhandelingen met de Raad en de Commissie te leiden. De bevoegde commissie kan ook besluiten een rapporteur te benoemen om de voorbereidende fase van een voorstel voordat de Commissie het voorstel goedkeurt, te volgen. Zij overweegt dit met name wanneer het voorstel wordt vermeld in het werkprogramma van de Commissie (artikel 47 van het Reglement).

Tijdens de interinstitutionele onderhandelingen worden de rapporteur en de schaduwrapporteurs bijgestaan door een door het verantwoordelijke commissiesecretariaat gecoördineerde projectteam waarbij ten minste de afdeling Bemiddeling en medebeslissing betrokken is alsook de Juridische Dienst, het directoraat Wetgevingshandelingen, de Persdienst van het EP en andere relevante diensten die per geval worden bepaald (zie de gedragscode voor onderhandelingen in de context van de gewone wetgevingsprocedure; bijlage III). Bovendien worden de rapporteur en de schaduwrapporteurs bijgestaan door hun parlementaire medewerkers en het personeel van de fracties waartoe zij behoren.

De rapporteur bereidt het **ontwerpverslag** van de commissie voor en is daardoor ook het eerste lid van het Europees Parlement dat amendementen op het voorstel van de Commissie kan voorstellen. In sommige gevallen kiest de rapporteur ervoor om eerst een werkdocument voor te leggen om het debat met andere leden en belanghebbenden op gang te brengen ter voorbereiding van het ontwerpverslag.

De andere fracties kunnen schaduwrapporteurs aanwijzen om hun standpunt over het voorstel uiteen te zetten. Nadat de rapporteur in een commissievergadering het ontwerpverslag heeft voorgesteld, kan elk lid van het Parlement amendementen indienen zolang het amendement medeondertekend is door ten minste één gewoon

¹ Een belangrijk voorbeeld is het voorstel voor een verordening betreffende het Europees Fonds voor duurzame ontwikkeling (EFDO) en tot instelling van de EFDO-garantie en het EFDO-garantiefonds (2016/0281(COD)), waarvoor, gezien de transversale aard en het belang van de in het voorstel behandelde materie, werd besloten dat de Commissie ontwikkelingssamenwerking, de Commissie buitenlandse zaken en de Begrotingscommissie onder artikel 55 op gelijke voet moeten samenwerken. Dit is de eerste keer dat drie rapporteurs gezamenlijk een enkel ontwerpverslag opstelden en dat drie commissies gezamenlijk stemden onder het gezamenlijke voorzitterschap van de voorzitters van de betrokken commissies en gezamenlijk onderhandelden met de andere instellingen.

of plaatsvervangend lid van de bevoegde commissie (artikel 208 van het Reglement). Een **termijn voor de indiening van amendementen** wordt vastgesteld door de voorzitter van de commissie (op voorstel van de rapporteur). Na het verstrijken van de termijn kunnen amendementen enkel worden ingediend wanneer het compromisamendementen betreft of wanneer er technische problemen zijn gerezen (artikel 170 van het Reglement). **Mondelinge amendementen** zijn mogelijk tijdens de stemming, tenzij een bepaald aantal leden hiertegen bezwaar maakt¹.

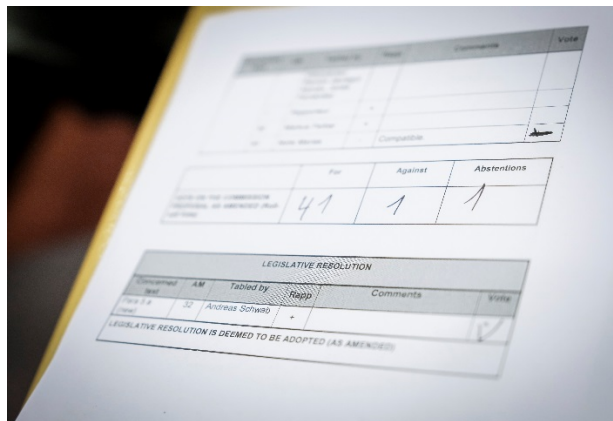
Bij de behandeling in de commissie kunnen hoorzittingen met deskundigen worden georganiseerd of kan opdracht worden gegeven voor studies of **effectbeoordelingen** naast de effectbeoordeling van de Commissie (met inbegrip van substantiële amendementen).

Het ontwerpverslag en de amendementen worden vervolgens op een of meer commissievergadering(en) besproken. Voordat de commissie tot stemming overgaat, vinden zeer vaak informele besprekingen plaats tussen de rapporteur en de schaduwrapporteurs om de standpunten van de verschillende fracties zo dicht mogelijk tot elkaar te brengen. Deze besprekingen vinden vaak plaats op de **vergaderingen van schaduwrapporteurs** en kunnen leiden tot de indiening van **compromisamendementen**. Die worden vervolgens in stemming gebracht en zijn bedoeld om een aantal amendementen te bundelen of om als alternatief voor conflicterende amendementen te dienen.

De bevoegde commissie keurt haar verslag, dat bestaat uit amendementen op het Commissievoorstel, bij **gewone meerderheid** goed. De eindstemming over een verslag of advies moet worden genomen bij hoofdelijke stemming (artikel 208 van het Reglement). De Commissie is meestal aanwezig bij de commissiedebatten en kan worden gevraagd haar standpunt over de voorgestelde amendementen te geven. De Raad kan eveneens aanwezig zijn en kan ook om commentaar worden gevraagd.

Op grond van haar verslag kan de commissie besluiten tot opening van informele **onderhandelingen** met de andere instellingen in de aanloop naar de eerste lezing van het Parlement. Een dergelijk besluit vereist **gekwalificeerde meerderheid** van de commissieleden en goedkeuring door de plenaire vergadering (artikel 69 quater van het Reglement en hoofdstuk 4.3.1). Elk akkoord tussen de medewetgevers ten gevolge van deze onderhandelingen wordt als voorlopig beschouwd en moet daarna ter behandeling en goedkeuring aan de bevoegde commissie worden voorgelegd alvorens het aan de plenaire vergadering kan worden voorgelegd.

¹ Het aantal in de betrokken commissie noodzakelijke leden wordt bepaald in verhouding tot dat van toepassing is in de plenaire vergadering, indien nodig naar boven afgerond; zie artikel 169 van het Reglement, waarin wordt bepaald dat in de plenaire vergadering ten minste veertig leden vereist zijn.

Stemming in de commissie: stemming bij handopsteken en stemlijst © Europees Parlement (2017)

Stemming in de commissie: elektronische stemming © Europees Parlement (2017)

Kader 7 – Mogelijke stappen in eerste lezing tijdens de commissiefase

- Aankondiging in de plenaire vergadering waarbij een wetgevingsdossier aan de bevoegde commissie wordt toegewezen
- Besluit van de coördinatoren over welke fractie een rapporteur mag aanwijzen
- Aanwijzing door de fracties van hun rapporteur of schaduwrapporteurs
- Gedachtewisseling zonder ontwerpverslag (soms op basis van een werkdocument)
- Studies, hoorzittingen of workshops (facultatief)
- Behandeling van het ontwerpverslag
- Termijn voor de indiening van amendementen
- Behandeling van de amendementen
- Pogingen om het eens te worden over de compromisamendementen (vergaderingen tussen de rapporteur en schaduwrapporteurs) en mogelijke behandeling in de commissie
- Stemming in de commissie
- Besluit over het begin van interinstitutionele onderhandelingen
- Als er onderhandelingen plaatsvinden: verslaggeving door de voorzitter en de rapporteur na elke dialoog
- Stemming over het tijdens de interinstitutionele onderhandelingen bereikte voorlopige akkoord

Behandeling ter plenaire vergadering

Wanneer de bevoegde commissie haar verslag in de vorm van amendementen op het Commissievoorstel heeft aangenomen, wordt het verslag in de plenaire vergadering in stemming gebracht (artikel 59 van het Reglement). Indien de onderhandelingen in eerste lezing tot een voorlopig akkoord hebben geleid dat is goedgekeurd door de bevoegde commissie, wordt het voor behandeling ter plenaire vergadering ingediend in de vorm van een geconsolideerde tekst (artikel 69 septies van het Reglement).

Meestal wordt de stemming in de plenaire vergadering over belangrijke wetgevingsdossiers voorafgegaan door een debat. Tijdens dit debat en vóór de stemming kan de Voorzitter van het Parlement de Commissie en de Raad vragen hun standpunt over de voorgestelde amendementen te geven. In de plenaire vergadering kunnen bijkomende amendementen worden ingediend, maar enkel door de bevoegde commissie, een fractie of een groep afzonderlijke leden van ten minste een twintigste van de leden van het Parlement (lage drempel; ten minste 38 afzonderlijke leden).

Het Parlement stelt dan bij **gewone meerderheid** (d.w.z. bij meerderheid van de uitgebrachte stemmen) zijn standpunt in eerste lezing inzake het Commissievoorstel vast. Het kan het voorstel in zijn geheel verwerpen¹, het aannemen zonder amendementen of, zoals het vaakst gebeurt, amendementen op het voorstel aannemen. In artikel 59 van het Reglement wordt de volgorde van de stemmingen in de plenaire vergadering vastgesteld.

Als alternatief kunnen de voorzitter of de rapporteur van de bevoegde commissie of een fractie of leden die ten minste de lage drempel bereiken (momenteel ten minste 38 EP-leden) vragen de hele wetgevingshandeling, als geamendeerd, terug te verwijzen naar de bevoegde commissie voor interinstitutionele onderhandelingen (artikel 59, lid 4, van het Reglement).

Als het standpunt van het Parlement in eerste lezing een tijdens de interinstitutionele onderhandelingen bereikt voorlopig akkoord is, wordt het standpunt in eerste lezing (en het akkoord) vervolgens aan de Raad toegezonden, die het zonder amendementen als zijn standpunt in eerste lezing aanneemt. Daarmee is de wetgevingsprocedure beëindigd.

¹ In het Verdrag is niet expliciet bepaald dat het Parlement een voorstel in eerste lezing kan verwerpen, zoals wel het geval is bij de tweede lezing (artikel 294, lid 7, onder b), VWEU). Het Parlement acht de verwerping van een voorstel van de Commissie in eerste lezing wel mogelijk. Het Parlement heeft dan ook al voorstellen in eerste lezing verworpen (bijvoorbeeld het voorstel voor een verordening inzake Europese statistieken over veiligheid voor criminaliteit (2011/0146(COD)) en het voorstel voor een verordening tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1829/2003 wat betreft de mogelijkheid voor de lidstaten het gebruik van genetisch gemodificeerde levensmiddelen en diervoeders op hun grondgebied te beperken of te verbieden (2015/0093 (COD))). De verwerping van een Commissievoorstel blijft echter uitzonderlijk.

Kader 8 – Meerderheden tijdens de gewone wetgevingsprocedure

In het Parlement

Eenvoudige
meerderheid

Meerderheid van de uitgebrachte stemmen

Gekwalificeerde
meerderheid

Meerderheid van de leden (voor een plenaire stemming
momenteel 376 van de 751 stemmen)

In de Raad

Eenvoudige
meerderheid

Meerderheid van de leden (momenteel 15 lidstaten vóór)

Gekwalificeerde
meerderheid

55 % van de lidstaten vóór (d.w.z. momenteel 16 lidstaten) die ten
minste 65 % van de EU-bevolking vertegenwoordigen¹

Eenparigheid

Alle lidstaten die stemmen, stemmen vóór (stemonthouding
vormt geen beletsel voor het aannemen van een besluit bij
eenparigheid van stemmen)

Plenaire vergadering in Straatsburg © Europees Parlement (2017)

¹ Deze dubbele meerderheid is van toepassing sinds 1 november 2014. Tot dan was de regel dat een gekwalificeerde meerderheid overeenkwam met 255 uitgebrachte stemmen vóór (op een totaal van 352) waarvan ten minste 15 lidstaten vóór moesten zijn. Een lidstaat kon een bijkomende voorwaarde invoeren dat 62 % van de bevolking moest worden vertegenwoordigd door de lidstaten vóór.

Kader 9 – Mogelijke stappen in eerste lezing tijdens de plenaire fase	
Zonder besluit van de commissie om onderhandelingen te openen	Met besluit van de commissie om onderhandelingen te openen
• Indiening van het commissieverslag • Termijn voor de indiening van amendementen • Debat (Conferentie van voorzitters/plenaire vergadering kan er echter voor kiezen om geen debat te houden) • Stemming over: - o verwerping van het ontwerp van wetgevingshandeling - o amendementen op het ontwerp van wetgevingshandeling - o het hele ontwerp van wetgevingshandeling, als geamendeerd of anderszins • Eventueel terugverwijzing naar de bevoegde commissie voor interinstitutionele onderhandelingen (of heroverweging als het ontwerp van wetgevingshandeling werd verworpen)	• Indiening van het commissieverslag (mandaat) • Aankondiging in de plenaire vergadering van het besluit van de commissie om onderhandelingen te openen • Mogelijk verzoek (door een middelhoge drempel, zie kader 12 in hoofdstuk 8) om een stemming over een besluit van de commissie om onderhandelingen te openen en in geval van dergelijk besluit één enkele stemming tijdens dezelfde vergaderperiode of in geval van mini-zitting tijdens de volgende vergaderperiode • Indien er geen verzoek of geen afwijzing van het besluit is, kunnen de interinstitutionele onderhandelingen beginnen • Indien het besluit wordt afgewezen, kan in beginsel over het dossier worden gestemd tijdens de eerstvolgende vergaderperiode • Termijn voor de indiening van amendementen • Debat (Conferentie van voorzitters/plenaire vergadering kan er echter voor kiezen om geen debat te houden) • Stemming over: - o verwerping van het ontwerp van wetgevingshandeling - o amendementen op het ontwerp van wetgevingshandeling - o het hele ontwerp van wetgevingshandeling, als geamendeerd of anderszins • Eventueel terugverwijzing naar de bevoegde commissie voor interinstitutionele onderhandelingen op basis van het plenaire mandaat (of heroverweging als het ontwerp van wetgevingshandeling werd verworpen)

3.2.2. Eerste lezing van de Raad

Net als het Parlement begint de Raad met zijn voorbereidend werk na ontvangst van het Commissievoorstel. De twee instellingen kunnen gelijktijdig werken, maar het standpunt van de Raad in eerste lezing kan pas worden vastgesteld nadat het Parlement zijn standpunt in eerste lezing heeft toegezonden. De Raad kan soms een politiek akkoord aannemen in afwachting van het standpunt van het Europees Parlement in eerste lezing, ook **algemene oriëntatie** genoemd.

Zoals uiteengezet in hoofdstuk 2.2 doorloopt het voorstel drie niveaus in de Raad:

- werkgroep;
- Coreper;
- Raad.

Het voorstel wordt ter behandeling naar de relevante werkgroep verwezen. Het voorstel kan door de betrokken **werkgroep** gelijktijdig met de bevoegde commissie van het Parlement worden behandeld. Wanneer de besprekingen in de werkgroep voldoende gevorderd zijn en afhankelijk van het gevoelige karakter of het belang van het bewuste dossier, kunnen de besprekingen op het niveau van het Coreper en soms ook op het niveau van de Raad van start gaan of worden voortgezet.

De meeste voorstellen komen meerdere keren voor op de agenda van het Coreper, dat een oplossing tracht te vinden voor de meningsverschillen die de werkgroep niet heeft kunnen wegwerken. Het Coreper kan besluiten om het voorstel terug te verwijzen naar de werkgroep, eventueel vergezeld van suggesties voor een compromis, en kan het doorverwijzen naar de Raad. In eerste lezing kan het Coreper ook een onderhandelingsmandaat voor de komende interinstitutionele onderhandelingen aannemen, maar de **algemene oriëntatie**, zoals aangenomen door de Raad, fungeert steeds vaker als het mandaat van de Raad.

Formele stemmingen vinden alleen plaats op het niveau van de **Raad**. Op het niveau van de werkgroep of het Coreper tracht het voorzitterschap van de Raad een zo breed mogelijk akkoord over het grootste deel van de door de lidstaten gesignaleerde kwesties te bereiken en daarbij altijd in te schatten of de compromissen de vereiste meerderheid in de Raad hebben. Het doel is te eindigen met slechts enkele of geen openstaande politieke vraagstukken in de vergadering van de Raad en de meeste politieke en technische kwesties opgelost te hebben op het niveau van de werkgroep of het Coreper. Het voorzitterschap van de Raad kan er ook voor kiezen om in het Coreper of de Raad besprekingen te houden op basis van **voortgangsverslagen**, waarin de gemaakte vorderingen en de openstaande vraagstukken worden beschreven.

De Raad kan besluiten voorstellen terug te verwijzen naar het Coreper of de werkgroep en kan advies of suggesties voor een compromis geven. Als het Coreper erin slaagt het debat over een voorstel af te sluiten, wordt het als A-punt op de agenda van de Raad

geplaatst, d.w.z. dat er naar verwachting zonder debat een akkoord wordt bereikt. De besprekingen over deze punten kunnen echter worden heropend als een of meer lidstaten dat wensen. Alle Raadsformaties kunnen handelingen van de Raad vaststellen die het beleidsgebied van een andere formatie betreffen.

Als de Raad bij **gekwalficeerde meerderheid** van stemmen, of bij **eenparigheid** als de Commissie zich verzet, het standpunt van het Parlement in eerste lezing goedkeurt (alle amendementen van het Parlement zoals bijvoorbeeld bij een akkoord in eerste lezing), wordt de betrokken handeling vastgesteld in de formulering die overeenstemt met het standpunt van het Europees Parlement. Indien de Raad het resultaat van de eerste lezing in het Parlement niet in zijn geheel kan accepteren, stelt hij zijn standpunt in eerste lezing vast (een tekst die vroeger bekend stond als het gemeenschappelijk standpunt van de Raad) en deelt hij dit mee aan het Parlement, waarmee de tweede lezing begint¹. Ook de Commissie stelt het Europees Parlement ten volle in kennis van haar standpunt.

Als het Parlement in eerste lezing zonder een akkoord met de Raad een standpunt heeft vastgesteld, is het nog steeds mogelijk een akkoord te bereiken vóór de tweede lezing van het Parlement: dit is het zogenaamde **vroegtijdig akkoord voor de tweede lezing** (artikel 69 quinquies van het Reglement, deze procedure wordt nader toegelicht in hoofdstuk 4.3).

¹ Hoewel dit niet uitdrukkelijk in het Verdrag is bepaald, wordt algemeen aanvaard dat de Raad bij gekwalificeerde meerderheid van stemmen het Commissievoorstel in zijn geheel kan verwerpen. In de praktijk verwerpt de Raad een voorstel van de Commissie echter niet formeel. In tegenstelling tot het Parlement start de Raad niet met het werk aan de desbetreffende Commissievoorstellen of zet hij dit niet voort, wat tot gevolg heeft dat deze dossiers feitelijk geblokkeerd worden.

Vergadering in de Raad © Europese Unie

3.3. Tweede lezing

Op het moment dat het Parlement het standpunt van de Raad in eerste lezing formeel ontvangt¹, begint de tweede lezing. In tweede lezing zijn de twee medewetgevers onderworpen aan strenge, in het Verdrag vermelde termijnen: elk van de medewetgevers beschikt over een termijn van drie maanden, met een mogelijke verlenging van een maand, die voor het Parlement begint te lopen vanaf de mededeling van het standpunt van de Raad in eerste lezing in de plenaire vergadering². In tweede lezing kan het Parlement het standpunt van de Raad in eerste lezing goedkeuren, verwerpen of wijzigen³.

¹ Zoals vastgelegd in paragraaf 20 van de gemeenschappelijke verklaring over de wijze van uitvoering van de medebeslissingsprocedure ([PBC 145 van 30.6.2007, blz. 5](#)) raadpleegt de Raad normaal gezien het Parlement over de datum van verzending om de grootst mogelijke doelmatigheid te waarborgen. Het is belangrijk ervoor te zorgen dat ten volle gebruik wordt gemaakt van de drie of vier beschikbare maanden en dat rekening wordt gehouden met bijvoorbeeld het parlementair reces.

² Krachtens artikel 294, lid 14, VWEU kan de termijn van drie maanden, zoals voorzien in lid 7, worden verlengd met maximaal één maand. In het algemeen maakt het Parlement gebruik van deze mogelijke verlenging, omdat drie maanden normaal te kort blijkt.

³ Indien het Parlement zich vóór het verstrijken van deze termijn nog niet heeft uitgesproken, wordt de betrokken handeling geacht te zijn vastgesteld in de formulering die overeenstemt met het standpunt van de Raad in eerste lezing. Dit is in de praktijk echter nog niet voorgevallen.

3.3.1. Tweede lezing van het Parlement

Behandeling in de commissie

De rapporteur (normaliter hetzelfde lid dat het verslag voor de eerste lezing heeft opgesteld) stelt vervolgens namens de bevoegde commissie (doorgaans de commissie die ook voor de eerste lezing bevoegd was) een ontwerpaanbeveling op, die aan de plenaire vergadering wordt voorgelegd en waarin wordt voorgesteld het standpunt van de Raad in eerste lezing goed te keuren, te wijzigen of te verwerpen.

De ontwerpaanbeveling bevat de door de rapporteur voorgestelde amendementen. Alleen vaste of plaatsvervangende leden van de bevoegde commissie mogen voorstellen tot verwerping en aanvullende amendementen indienen. In tweede lezing gelden bepaalde bijkomende beperkingen inzake de ontvankelijkheid van amendementen. Krachtens artikel 69, lid 2, van het Reglement is een amendement op het standpunt van de Raad slechts ontvankelijk als het beoogt:

- het door het Parlement in eerste lezing aangenomen standpunt geheel of gedeeltelijk te herstellen, of
- een compromis tussen de Raad en het Parlement tot stand te brengen, of
- een tekstgedeelte van het standpunt van de Raad te wijzigen, dat in het voor de eerste lezing ingediende voorstel niet of met andere inhoud voorkwam, of
- rekening te houden met een nieuw feit dat, respectievelijk een nieuwe juridische situatie die zich sinds de vaststelling van het standpunt van het Parlement in eerste lezing heeft voorgedaan.

In het commissiestadium besluit de voorzitter van de bevoegde commissie over de ontvankelijkheid van amendementen en in het plenaire stadium de Voorzitter van het Parlement. Tegen deze besluiten is geen beroep mogelijk (artikel 69 van het Reglement). Als nieuwe verkiezingen hebben plaatsgevonden sinds het Parlement zijn standpunt in eerste lezing heeft vastgesteld en het Parlement de Commissie niet heeft verzocht haar voorstel opnieuw aan het Parlement voor te leggen¹, kunnen zij besluiten dat deze beperkingen inzake de ontvankelijkheid niet van toepassing zijn.

Voor medeadviserende commissies is in tweede lezing geen rol weggelegd. Medeverantwoordelijke commissies onder artikel 54 van het Reglement zijn echter wel betrokken bij het onderhandelingsproces².

Net als in de eerste lezing kunnen de rapporteur en de schaduwrapporteurs informele besprekingen houden over de ontwerpaanbeveling en de aanvullende amendementen om hun standpunten zo dicht mogelijk tot elkaar te brengen. Deze besprekingen kunnen leiden tot compromisamendementen die vervolgens in stemming worden gebracht.

¹ Artikel 69, lid 2, van het Reglement in samenhang met artikel 63 van het Reglement.

² Zie de interpretatie van artikel 54 van het Reglement door de Commissie constitutionele zaken: "Een besluit van de Conferentie van voorzitters om de procedure van medeverantwoordelijke commissies toe te passen geldt voor alle stadia van de procedure in kwestie."

Tijdens de tweede lezing kan de bevoegde commissie besluiten om onderhandelingen met de Raad te beginnen op elk willekeurig tijdstip nadat het standpunt van de Raad in eerste lezing aan haar werd toegezonden, met het standpunt van het Parlement in eerste lezing als mandaat. Wanneer het standpunt van de Raad elementen bevat die niet voorkomen in het voorstel van de Commissie of in het standpunt van het Parlement in eerste lezing, dan kan de commissie richtsnoeren voor het onderhandelingsteam vaststellen (zie artikel 69 sexies van het Reglement en hoofdstuk 4.3.1).

De bevoegde commissie neemt een besluit bij gewone meerderheid (d.w.z. bij meerderheid van de uitgebrachte stemmen). Na de stemming in de bevoegde commissie wordt de aanbeveling in de plenaire vergadering in stemming gebracht.

Behandeling ter plenaire vergadering

De in de commissie aangenomen aanbeveling voor de tweede lezing en, indien er een akkoord in tweede lezing is, de tekst van dit voorlopige akkoord worden ter plenaire vergadering in stemming gebracht. In de plenaire vergadering kunnen bijkomende amendementen worden ingediend, maar enkel door de bevoegde commissie, een fractie of ten minste de lage drempel (d.w.z. ten minste 38 leden).

Voor de stemming in de plenaire vergadering kan de Voorzitter van het Parlement de Commissie verzoeken haar standpunt kenbaar te maken en kan hij de Raad om commentaar verzoeken.

Het Parlement kan het standpunt van de Raad in eerste lezing zonder amendementen goedkeuren. Dit kan het gevolg zijn van een vroegtijdig akkoord voor de tweede lezing of van het feit dat de in de plenaire vergadering ingediende amendementen niet werden aangenomen. Indien geen amendementen of voorstel tot verwerping worden ingediend of aangenomen door een gekwalificeerde meerderheid (d.w.z. ten minste 376 stemmen vóór op een mogelijk totaal van 751), kondigt de Voorzitter slechts aan dat het voorgestelde besluit definitief is aangenomen. In dergelijke gevallen vindt geen formele stemming plaats.

Als het Parlement het standpunt van de Raad in eerste lezing goedkeurt of verwerpt, is de wetgevingsprocedure beëindigd. Bij een verwerping kan de procedure alleen via een nieuw wetgevingsvoorstel van de Commissie weer op gang worden gebracht.

3.3.2. Tweede lezing van de Raad

Zodra het Parlement zijn tweede lezing heeft voltooid en de Raad van zijn standpunt in kennis heeft gesteld, beschikt de Raad over een termijn van nog eens drie maanden (of vier maanden bij verlenging, zie begin van paragraaf 3.3) om zijn tweede lezing af te ronden.

In tweede lezing kan de Raad de amendementen van het Parlement met een gekwalificeerde meerderheid van stemmen goedkeuren. Voor amendementen waarover de Commissie negatief advies heeft uitgebracht, is eenparigheid van stemmen vereist. In dat geval wordt de betrokken handeling geacht te zijn vastgesteld.

Indien de Raad niet alle amendementen van het Parlement aanvaardt, wordt in overeenstemming met het Verdrag het bemiddelingscomité bijeengeroepen.

3.4. Bemiddeling en derde lezing

Bemiddeling houdt in dat het Parlement en de Raad in het kader van het bemiddelingscomité onderhandelen over een akkoord in de vorm van een gezamenlijke tekst (zie ook hoofdstuk 5 voor een meer gedetailleerde omschrijving).

Het **bemiddelingscomité** bestaat uit twee delegaties:

- de delegatie van de Raad, die uit een vertegenwoordiger per lidstaat (ministers of hun vertegenwoordigers) bestaat, en
- de delegatie van het Parlement, die uit hetzelfde aantal leden bestaat en voorgezeten wordt door een van de **drie voor bemiddeling verantwoordelijke ondervoorzitters**.

Het bemiddelingscomité telt derhalve momenteel 56 (28 + 28) leden. De Commissie wordt vertegenwoordigd door de voor het dossier bevoegde commissaris en moet alles in het werk stellen om de standpunten van het Europees Parlement en de Raad nader tot elkaar te brengen.

Het bemiddelingscomité moet worden bijeengeroepen binnen zes weken (of acht weken bij verlenging) nadat de Raad zijn tweede lezing heeft afgerond en het Parlement officieel heeft medegedeeld dat hij niet akkoord kan gaan met alle in tweede lezing door het Parlement aangenomen amendementen. Voor elk wetgevingsvoorstel dat bemiddeling vereist, wordt een apart bemiddelingscomité ingesteld, dat zes weken de tijd heeft (of acht weken bij verlenging) om een algeheel akkoord te bereiken in de vorm van een **gezamenlijke tekst**, die formeel door het Parlement en de Raad moet worden aangenomen. Gezien de relatief korte termijnen om tot een akkoord te komen starten de informele interinstitutionele onderhandelingen gewoonlijk al voordat het bemiddelingscomité formeel bijeen wordt geroepen.

Wanneer in het bemiddelingscomité geen overeenstemming wordt bereikt of wanneer het Parlement (bij gewone meerderheid) of de Raad (bij gekwalificeerde meerderheid) binnen zes weken (of acht weken bij verlenging) geen gezamenlijke tekst in derde lezing goedkeuren, dan wordt de voorgestelde handeling geacht niet te zijn vastgesteld.

4. INTERINSTITUTIONELE ONDERHANDELINGEN

4.1. Inleiding

Met het Verdrag van Amsterdam kregen de medewetgevers de mogelijkheid om in eerste lezing tot een akkoord te komen en om de afronding van de medebeslissingsprocedure in om het even welk stadium van de procedure te vergemakkelijken (zie kader 10 na paragraaf 4.4.3)¹. In de Gemeenschappelijke verklaring over de wijze van uitvoering van de medebeslissingsprocedure (zie kader 1) wordt deze praktijk gecodificeerd: "De instellingen werken gedurende de gehele procedure loyaal samen om hun standpunten zo dicht mogelijk tot elkaar te brengen, en aldus, indien nodig, de weg vrij te maken voor de aanneming van het betrokken besluit in een vroeg stadium van de procedure". De verschillende standpunten worden zo dicht mogelijk tot elkaar gebracht door middel van interinstitutionele onderhandelingen in de vorm van dialoogvergaderingen.

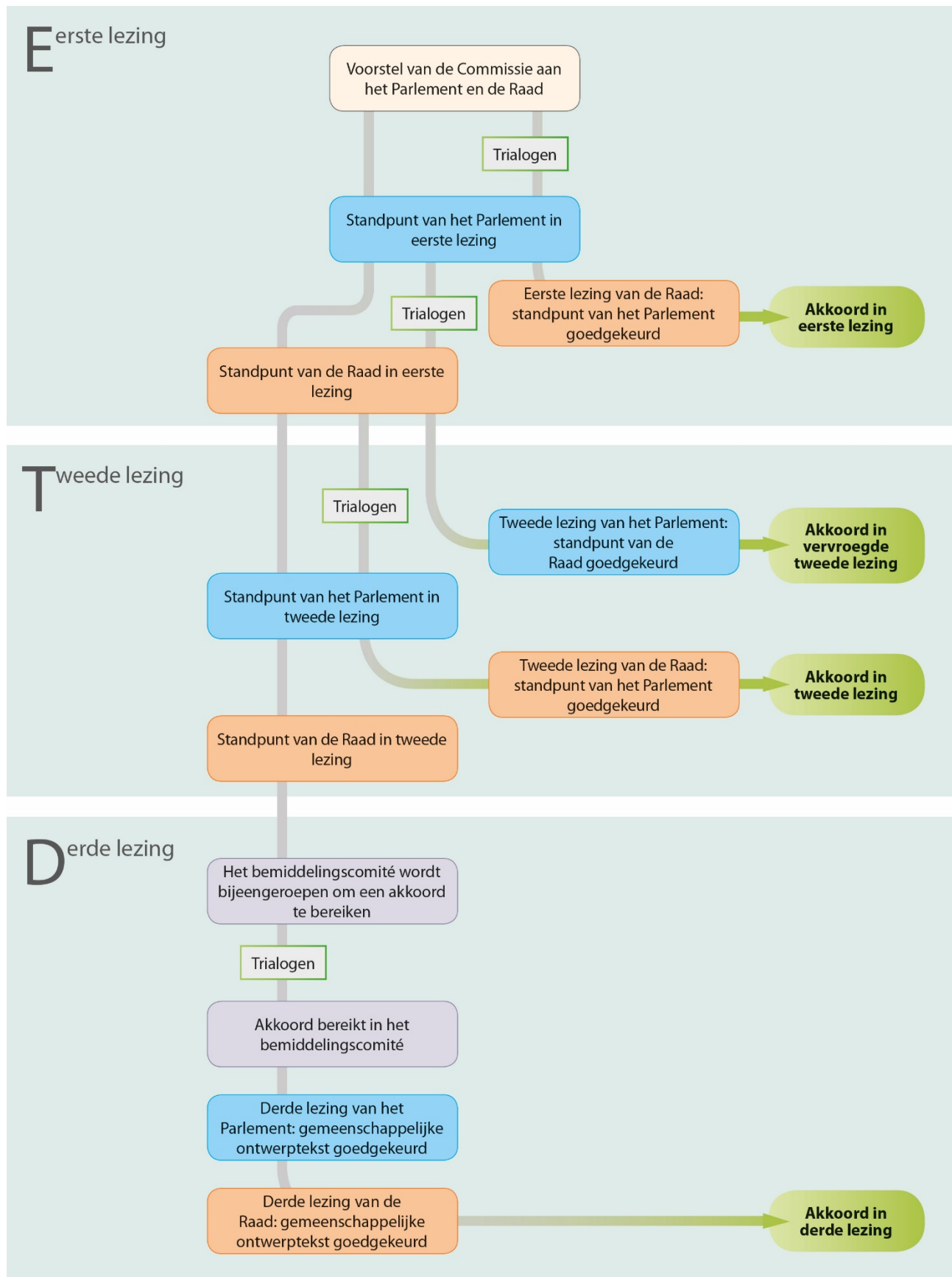

Trialoogvergadering © Europees Parlement (2017)

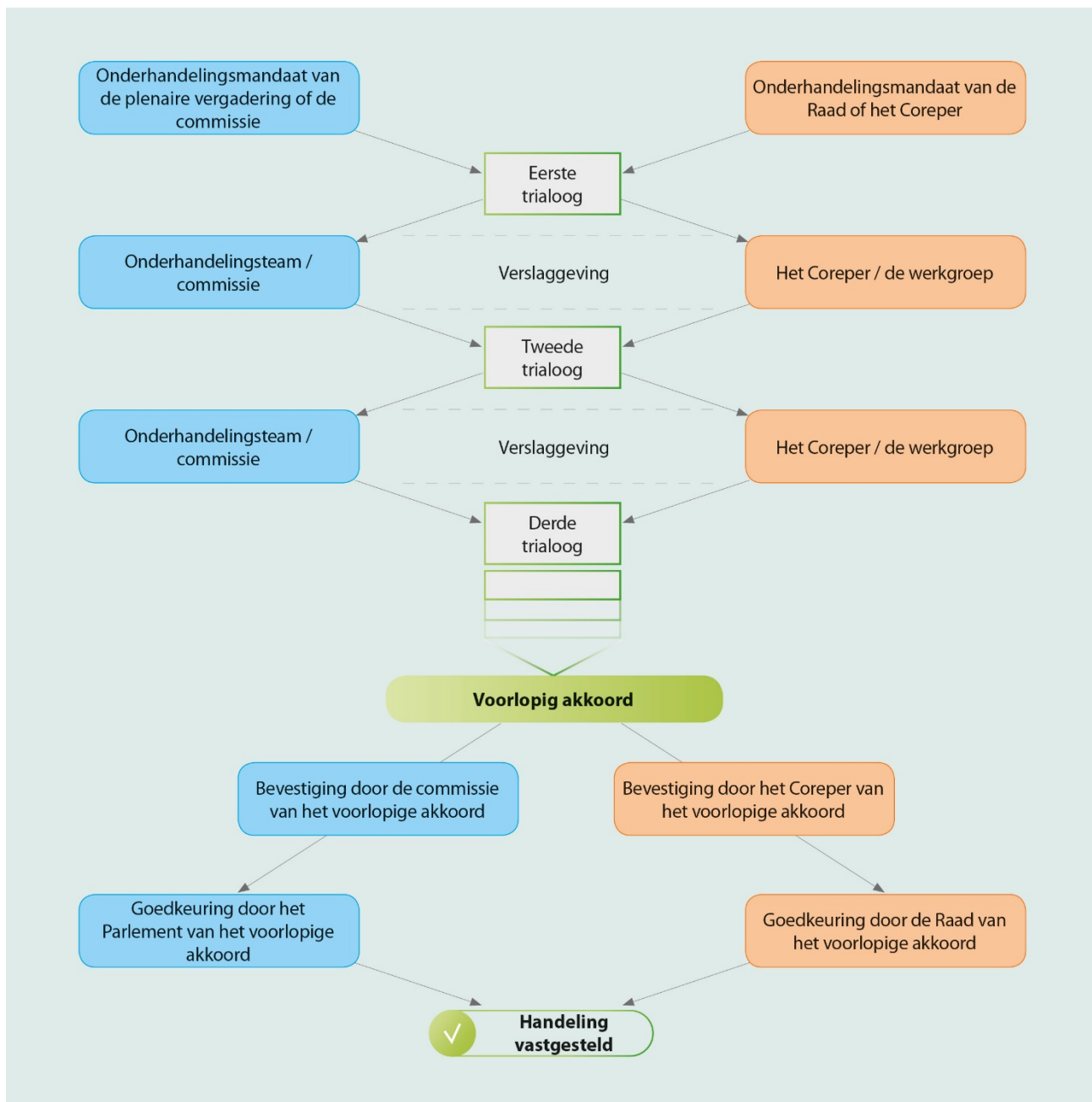
De herziening van het Reglement van het Parlement, die op 16 januari 2017 in werking is getreden, heeft het mogelijk gemaakt om de transparantie van interinstitutionele wetgevingsonderhandelingen te versterken (zie ook paragraaf 4.5). Deze hervorming bouwt voort op de bepalingen van eind 2012 betreffende de goedkeuring van het onderhandelingsmandaat van het Parlement en het verloop van de onderhandelingen. Het Reglement werd volledig hervormd zodat de plenaire vergadering versterkt toezicht kan uitoefenen op verslagen van de commissies die als onderhandelingsmandaat worden goedgekeurd (zie ook hoofdstuk 8).

¹ Voor een historisch overzicht, zie het verslag van de conferentie van 5 november 2013 [over 20 jaar medebeslissing](#).

De verschillende stappen om tot overeenstemming te komen in de gewone wetgevingsprocedure

Het verloop van interinstitutionele onderhandelingen

4.2. Trialoogbijeenkomsten

Voor de vaststelling van een handeling in het kader van de gewone wetgevingsprocedure moeten de medewetgevers op een bepaald moment tijdens de procedure het eens zijn over een gemeenschappelijke tekst die aanvaardbaar is voor zowel het Parlement als de Raad. Hiervoor moeten de instellingen met elkaar praten, wat gebeurt in de vorm van trialogen: informele driepartijenbijeenkomsten over wetgevingsvoorstellen, waaraan wordt deelgenomen door vertegenwoordigers van het Parlement, de Raad en de Commissie. Trialogen kunnen in elke fase van de wetgevingsprocedure worden georganiseerd en kunnen resulteren in een zogenaamd

akkoord in eerste lezing, in een vroegtijdig akkoord voor de tweede lezing of een akkoord in tweede lezing of, in het geval van bemiddeling, in een gezamenlijke tekst. Trialogen bestaan uit politieke onderhandelingen, maar kunnen worden voorafgegaan door technische voorbereidingsvergaderingen, waaraan de deskundigen van de drie instellingen deelnemen. Het voornaamste werkinstrument is het vierkolommendocument: in de eerste drie kolommen worden de standpunten van elk van de drie instellingen weergegeven en in de laatste kolom is ruimte voor compromisvoorstellen¹. Tijdens de trialoogbijeenkomsten, die worden voorgezeten door de medewetgever die als gastheer optreedt (d.w.z. het Parlement of de Raad), licht elke instelling haar standpunt toe en ontstaat er een debat teneinde een compromis te vinden.

De Commissie treedt op als bemiddelaar om een akkoord tussen de medewetgevers mogelijk te maken. De deelnemers aan de trialoog werken op basis van het onderhandelingsmandaat dat zij van hun respectieve instelling hebben gekregen. De drie delegaties verkennen op een informele manier mogelijke compromisoplossingen. Voorts brengen zij op regelmatige basis verslag uit volgens de interne regels van hun respectieve instellingen (d.w.z. voor het Parlement via het onderhandelingsteam en/of in de commissie, voor de Raad in het Coreper of de bevoegde werkgroep) of vragen zij om nieuwe instructies (zie het schema hieronder).

Elk in trialoog bereikt akkoord is voorlopig en moet nog via de in elk van de instellingen toepasselijke, formele procedures worden goedgekeurd (voor het Parlement zie artikel 69 septies van het Reglement).

Het aantal trialoogbijeenkomsten en de frequentie ervan hangen af van de aard van het betrokken dossier en specifieke politieke omstandigheden (bijvoorbeeld het einde van een zittingsperiode). Wegens de roulerende aard van het voorzitterschap van de Raad is er aan de zijde van het voorzitterschap vaak een stimulans om voor het einde van hun voorzitterschap bepaalde dossiers af te ronden.

Men zou kunnen zeggen dat het meer geïnstitutionaliseerde gebruik van trialogen, in vergelijking met de begindagen van de medebeslissingsprocedure, de transparantie en verantwoordingsplicht binnen het Parlement heeft versterkt (aangezien alle fracties toegang hebben tot alle informatie en vergaderingen) alsook de kwaliteit van de interinstitutionele onderhandelingen.

4.3. Procedure voor het aangaan van interinstitutionele onderhandelingen

Vóór het aangaan van interinstitutionele onderhandelingen moet elke instelling groen licht geven aan haar onderhandelaars (zie paragraaf 4.4) om dergelijke onderhandelingen te beginnen op basis van een onderhandelingsmandaat, waarbinnen ze zullen moeten opereren. De procedures voor het aangaan van onderhandelingen verschillen van instelling tot instelling.

¹ Bij sommige onderhandelingen bevat het document een ander aantal kolommen.

4.3.1. Parlement

Onderhandelingen voorafgaand aan de eerste lezing door het Parlement

In het Parlement is het de plenaire vergadering die uiteindelijk besluit om de eerste lezing van het Parlement af te ronden of aan de commissie toestemming te geven om onderhandeling aan te gaan. Besluiten om onderhandelingen te beginnen kunnen op het niveau van de commissie worden genomen met het commissieverslag als mandaat, waarna dit besluit in plenaire vergadering moet worden goedgekeurd (artikel 69 quater van het Reglement). Als dit niet wordt goedgekeurd of bij gebrek aan dergelijk besluit van de commissie, kan de plenaire vergadering ook besluiten het dossier terug te verwijzen zodat de bevoegde commissie onderhandelingen kan beginnen op basis van de door de plenaire vergadering aangenomen amendementen (artikel 59, lid 4, van het Reglement).

- *Besluit van de commissie om onderhandelingen in eerste lezing te openen*

Als de bevoegde commissie besluit onderhandelingen in eerste lezing aan te gaan met het commissieverslag als mandaat, is voor dit besluit een gekwalificeerde meerderheid op commissieniveau vereist¹.

Vervolgens moet het besluit worden meegedeeld aan het begin van de eerstvolgende vergaderperiode na de goedkeuring in de commissie (gewoonlijk op maandagavond om 17.00 uur tijdens een zitting in Straatsburg en op woensdagmiddag om 15.00 uur tijdens een mini-zitting in Brussel). Tegen het einde van de dag na de bekendmaking kunnen fracties of leden die ten minste de middelhoge drempel (zie kader 12 in hoofdstuk 8) bereiken, om één enkele stemming over het besluit van de commissie verzoeken (tijdens een vergaderperiode in Straatsburg zal de stemming plaatsvinden tijdens dezelfde vergaderperiode). Bij gebrek aan dergelijke verzoeken binnen de termijn kan de commissie de onderhandelingen beginnen.

Als om een stemming wordt verzocht, kan de plenaire vergadering het besluit van de commissie bij gewone meerderheid goedkeuren. De commissie kan onmiddellijk de onderhandelingen aanvatten.

Als de plenaire vergadering het besluit van de commissie om onderhandelingen te openen verwierpt, zal het verslag op de agenda van de eerstvolgende vergaderperiode worden geplaatst in overeenstemming met artikel 59 van het Reglement voor een normale plenaire stemming en wordt een termijn voor de indiening van amendementen vastgesteld.

- *Besluit van de plenaire vergadering om onderhandelingen te openen (met of zonder voorafgaand besluit van de commissie)*

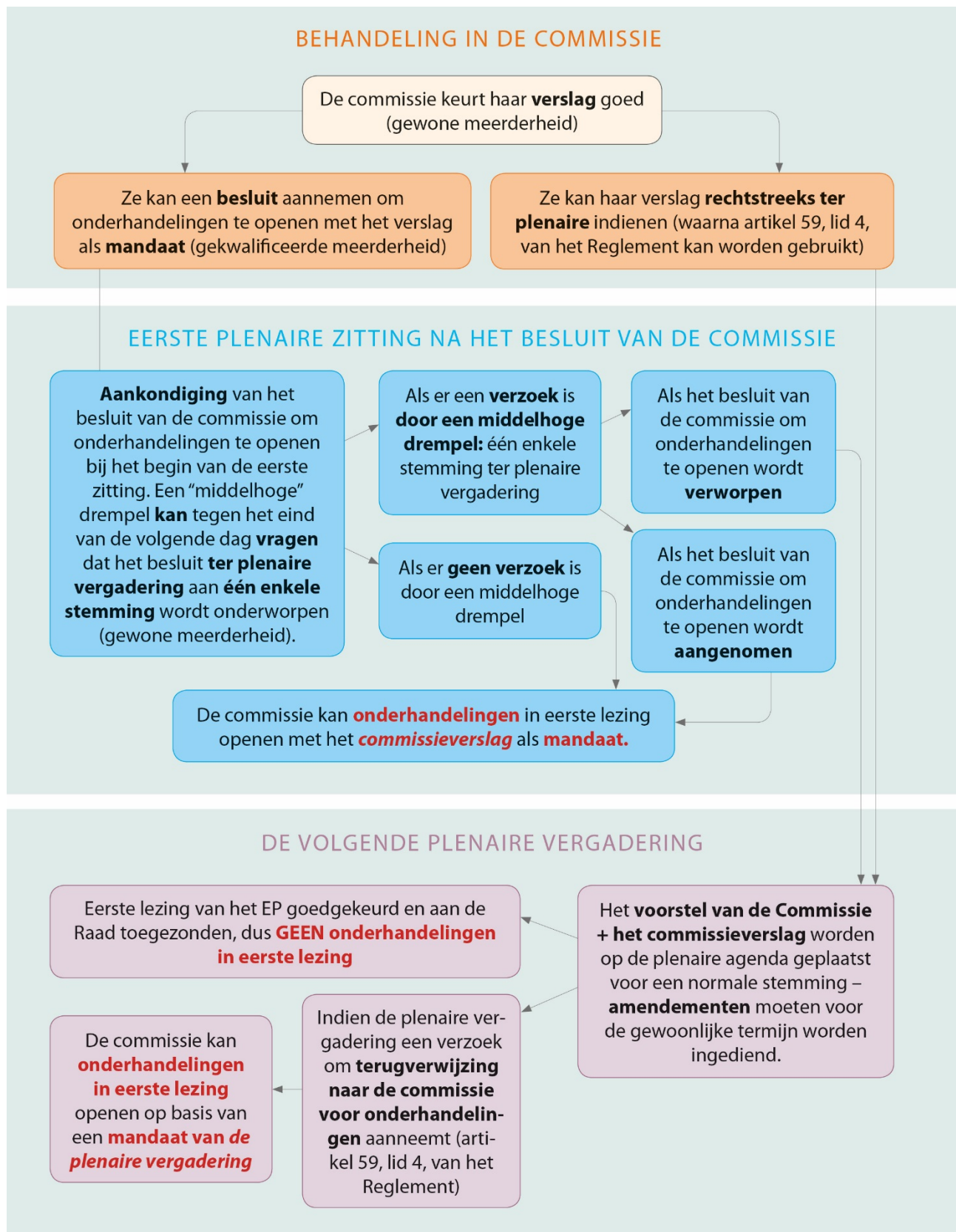
Na verworping van het besluit van de commissie of bij ontstentenis van een dergelijk besluit worden het ontwerp van wetgevingshandeling, de amendementen van de commissie die haar verslag vormen, en de door fracties of ten minste 38 leden

¹ In de herziene regels is niet meer voorzien in een besluit over de samenstelling van het onderhandelingsteam, omdat de samenstelling in het Reglement is vastgelegd (artikel 69 septies van het Reglement).

ingediende amendementen in de plenaire vergadering in stemming gebracht, teneinde de eerste lezing van het Parlement af te ronden.

Net voor het afronden van de eerste lezing kunnen de Voorzitter, de rapporteur van de bevoegde commissie, een fractie of 38 leden van het Parlement (lage drempel) de plenaire vergadering vragen het dossier terug naar de bevoegde commissie te verwijzen voor interinstitutionele onderhandelingen overeenkomstig artikel 59 bis van het Reglement, een verzoek dat dan in stemming wordt gebracht.

Aanname van onderhandelingsmandaten in het Parlement met het oog op onderhandelingen in eerste lezing

Onderhandelingen voorafgaand aan de eerste lezing door de Raad (artikel 69 quinquies van het Reglement):

Indien de bevoegde commissie interinstitutionele onderhandelingen wil starten nadat het Parlement zijn standpunt in eerste lezing in plenaire vergadering heeft aangenomen en voordat de Raad zijn eerste lezing heeft afgerond (**onderhandelingen in vervroegde tweede lezing**), moet hiertoe bij gekwalificeerde meerderheid worden besloten; een bekendmaking van dat besluit in de plenaire vergadering is vereist, maar alleen ter informatie.

Het standpunt van het Parlement in eerste lezing vormt het mandaat voor de onderhandelingen. Dit is de reden waarom in tegenstelling tot onderhandelingen in eerste lezing het besluit van de commissie niet ter discussie kan worden gesteld door de plenaire vergadering. De onderhandelingen kunnen onmiddellijk na het besluit van de commissie beginnen.

Onderhandelingen voorafgaand aan de tweede lezing door het Parlement (artikel 69 sexies van het Reglement):

De bevoegde commissie heeft enkel een eenvoudige meerderheid nodig om te besluiten om onderhandelingen aan te gaan voorafgaand aan de tweede lezing door het Parlement. De commissie kan op elk willekeurig tijdstip nadat het standpunt van de Raad in eerste lezing aan haar werd toegezonden, besluiten om onderhandelingen te beginnen. Het standpunt van het Parlement in eerste lezing vormt het mandaat, maar de commissie kan bijkomende richtsnoeren voor het onderhandelings-team vaststellen, onder meer in de vorm van amendementen op het standpunt van de Raad, indien dat standpunt elementen bevat die niet voorkomen in het voorstel van de Commissie of het standpunt van het Parlement in eerste lezing.

4.3.2. Raad

Er is geen formele vereiste met betrekking tot het niveau waarop onderhandelingsmandaten voor eerst moeten worden vastgesteld (d.w.z. op het niveau van het Coreper of de Raad). De Raad neemt er steeds meer aan op het niveau van de Raad in de vorm van een **algemene oriëntatie** (bij gekwalificeerde meerderheid, hoewel er in de praktijk niet wordt gestemd), die een openbaar document is. Bij tweede lezingen vormt het standpunt van de Raad in eerste lezing het mandaat.

4.3.3. Commissie

Het voorstel van de Commissie voor een ontwerp van wetgevingshandeling vormt haar onderhandelingsmandaat. In alle stadia van de wetgevingsprocedure worden wijzigingen van de standpunten van de Commissie in de interinstitutionele onderhandelingen voorbereid door de Groep interinstitutionele betrekkingen (Groupe

des Relations Interinstitutionnelles, **GRI**)¹. De GRI komt wekelijks bijeen en bespreekt de koers die de Commissie bij de komende dialoogonderhandelingen zal volgen voor alle dossiers waarover wordt onderhandeld, en komt hierover tot een akkoord. De aan de dialoogvergaderingen deelnemende vertegenwoordigers van de Commissie kunnen normaal slechts ad referendum instemmen met belangrijke wijzigingen in het wetgevingsvoorstel van de Commissie waarover de medewetgevers het eens worden, tenzij of totdat het herziene standpunt van de Commissie door het College van commissarissen formeel is goedgekeurd.

4.4. Actoren in de interinstitutionele onderhandelingen

4.4.1. Parlement

De samenstelling van het onderhandelingssteam van het Parlement, zoals vastgesteld in het Reglement van 2012, werd niet gewijzigd bij de herziening van het Reglement van 2017. Het onderhandelingssteam van het Parlement wordt voorgezeten door de voorzitter van de bevoegde commissie, die een ondervoorzitter van de commissie ter vervanging kan aanwijzen. Tijdens de dialogen betekent dit vaak dat de voorzitter (of de ondervoorzitter) of het voorzitterschap van de Raad de vergaderingen voorziet (afhankelijk van het feit of de vergadering plaatsvindt in de gebouwen van het Parlement of de Raad). Daarnaast kan de voorzitter zich richten op de meer horizontale vraagstukken, terwijl de rapporteur het standpunt van het Parlement over een bepaald dossier verdedigt. Zoals specifiek vastgelegd in het Reglement van het Parlement, maken de schaduwrapporteurs van elke fractie die dat wenst, in elk geval ook deel uit van het onderhandelingssteam.

Tijdens de dialogen wordt het onderhandelingssteam bijgestaan door een door het verantwoordelijke commissiesecretariaat gecoördineerde **projectteam** (zie paragraaf 3.2.1).

4.4.2. Raad

De Raad wordt gewoonlijk naargelang van het te behandelen onderwerp vertegenwoordigd door het voorzitterschap op het niveau van de voorzitter van Coreper II of Coreper I en in uitzonderlijke gevallen, voor politiek belangrijke dossiers, door de bevoegde minister. Gezien het grote aantal dialogen en afhankelijk van de aard van het dossier en de praktijk van de lidstaat die het roulerend voorzitterschap van de Raad bekleedt, kunnen de dialogen ook geleid worden door de voorzitter van de betrokken werkgroep. Tijdens de onderhandelingsfase zijn de Groep **Mertens** en

¹ De GRI is een orgaan binnen de Commissie dat politieke, wetgevende en administratieve betrekkingen met de andere instellingen en in het bijzonder het Parlement en de Raad coördineert. De GRI bestaat uit de adjunct-kabinetschefs van alle commissarissen, aangezien zij belast zijn met het toezicht op de interinstitutionele betrekkingen. De groep komt in principe eenmaal per week samen. Ze behandelt meer bepaald dossiers die het Parlement en de Raad in behandeling hebben, die institutioneel gevoelig liggen en waarvan sommige de gewone wetgevingsprocedure volgen.

de Groep **Antici** van elk voorzitterschap¹ eveneens nuttige contacten voor het Parlement. Het onderhandelingssteam van de Raad wordt gewoonlijk bijgestaan door de voor het dossier bevoegde dienst in het secretariaat-generaal van de Raad en de Juridische Dienst.

4.4.3. Commissie

De Commissie wordt vertegenwoordigd door het verantwoordelijke directoraat-generaal (meestal op het niveau van het afdelingshoofd of de directeur) of, voor politiek belangrijke dossiers, door de bevoegde commissaris of directeur-generaal, bijgestaan door het secretariaat-generaal en soms door de Juridische Dienst van de Commissie en het kabinet van de commissaris.

Tijdens de wetgevingsprocedure ondersteunt de Commissie de medewetgevers: ze verschaft technische verduidelijking en neemt tijdens de interinstitutionele onderhandelingen de rol van bemiddelaar op zich. De Commissie kan worden verzocht compromisteksten voor te stellen of nadere of "technische" informatie te verschaffen. Bij het verdedigen van of het onderhandelen over haar wetgevingsvoorstellen treedt de Commissie tijdens alle stadia van het wetgevingsproces op als eerlijke bemiddelaar, in overeenstemming met haar initiatiefrecht en met inachtneming van het beginsel van gelijke behandeling van het Parlement en de Raad².

¹ De Groep Mertens bereidt het werk van Coreper I voor, de Groep Antici dat van Coreper II (zie hoofdstuk 2.2).

² Zie het Kaderakkoord ([\(PB L 304/47 van 20.11.2010\)](#)) over de betrekkingen tussen het Europees Parlement en de Commissie: "de Commissie zal naar behoren rekening houden met de respectieve rollen die de Verdragen het Parlement en de Raad hebben toegekend, met name met betrekking tot het grondbeginsel van gelijke behandeling".

Kader 10 – Overeenkomsten in het kader van de gewone wetgevingsprocedure: Voornaamste kenmerken vanuit het perspectief van het Parlement	
Goedkeuring in eerste lezing (artikel 69 quater van het Reglement)	Amendementen: op het voorstel van de Commissie; kunnen in het commissie- en het plenaire stadium worden ingediend; ruime ontvankelijkheidscriteria. Mandaat: 1) commissieverslag: als de plenaire vergadering instemt met het besluit van de commissie om onderhandelingen te beginnen, vormt het commissieverslag het mandaat; 2) standpunt van de plenaire vergadering: als de plenaire vergadering niet instemt met het besluit en er een normale plenaire stemming plaatsvindt of er is geen besluit van de commissie om onderhandelingen te beginnen, kan de plenaire vergadering het resultaat van de plenaire stemming terugverwijzen naar de commissie voor interinstitutionele onderhandelingen. Het besluit om onderhandelingen te openen: 1) door de commissie (gekwalficeerde meerderheid), maar wordt aangekondigd in de plenaire vergadering, waarna de voltallige vergadering kan besluiten om dat besluit ter stemming te brengen; 2) als de plenaire vergadering niet instemt met het besluit of er is geen besluit van de commissie, kan de plenaire vergadering (bij gewone meerderheid) nog altijd besluiten het dossier terug te verwijzen naar de commissie voor interinstitutionele onderhandelingen. Termijnen: geen Bevestiging van de voorlopige overeenkomst: in een brief van de voorzitter van het Coreper aan de voorzitter van de bevoegde commissie, alvorens het Parlement zijn standpunt in eerste lezing heeft vastgesteld (voorafgegaan door een enkele stemming met een gewone meerderheid in de bevoegde commissie). Vereiste meerderheid in de plenaire vergadering: het Commissievoorstel kan worden goedgekeurd, verworpen of gewijzigd bij gewone meerderheid (d.w.z. bij meerderheid van de uitgebrachte stemmen).
Vroegtijdig akkoord voor de tweede lezing (artikel 69 quinquies van het Reglement)	Amendementen: geen amendementen op het standpunt van de Raad in eerste lezing, aangezien zij het onderhandelde voorlopige akkoord met het Parlement vertegenwoordigt. Mandaat: standpunt van het Parlement in eerste lezing. Besluit tot het openen van onderhandelingen: door de commissie (bij gekwalficeerde meerderheid) te allen tijde na vaststelling van het standpunt van het Parlement in eerste lezing; bekendmaking in de plenaire vergadering, maar geen goedkeuring vereist. Termijnen: geen Bevestiging van de voorlopige overeenkomst: stemming bij gewone meerderheid, met bevestiging van de voorlopige overeenkomst en goedkeuring van een brief van de voorzitter van de commissie aan de voorzitter van het Coreper, met de mededeling dat de voorzitter aan de plenaire vergadering zal aanbevelen het standpunt van de Raad in eerste lezing dat overeenkomt met de tekst van de voorlopige overeenkomst wordt aangenomen zonder amendementen van het Parlement in tweede lezing. Vereiste meerderheid in de plenaire vergadering: in tweede lezing keurt het Parlement (bij gewone meerderheid) het standpunt van de Raad in eerste

	lezing dat overeenkomt met de tekst van het voorlopige vroegtijdig akkoord voor de tweede lezing goed. Indien geen amendementen of voorstel tot verwerping worden ingediend of aangenomen (door een gekwalificeerde meerderheid), kondigt de Voorzitter aan dat het voorgestelde besluit, onderhandeld met de Raad, definitief is aangenomen (geen formele stemming).
Goedkeuring in tweede lezing (artikel 69 sexies van het Reglement)	Amendementen: op het standpunt van de Raad in eerste lezing kunnen worden ingediend in het commissiestadium (niet meer door medeadviserende commissies) en in het plenaire stadium; strikte ontvankelijkheidscriteria. Mandaat: standpunt van het Parlement in eerste lezing. Wanneer het standpunt van de Raad elementen bevat die niet voorkomen in het voorstel van de Commissie of in het standpunt van het Parlement in eerste lezing, dan kan de commissie richtsnoeren voor het onderhandelingssteam vaststellen die een aanvulling vormen op het mandaat in eerste lezing, onder meer in de vorm van amendementen. Besluit tot het openen van onderhandelingen: door de bevoegde commissie op elk willekeurig tijdstip nadat het standpunt van de Raad aan haar werd toegezonden (bij gewone meerderheid); geen bekendmaking in de plenaire vergadering. Termijnen: max. 3+1 maanden voor het Parlement om zijn standpunt in tweede lezing aan te nemen (en nog eens max. 3+1 maanden voor de Raad). Bevestiging van de voorlopige overeenkomst: in een brief van de voorzitter van het Coreper aan de voorzitter van de bevoegde commissie, alvorens het Parlement zijn standpunt in tweede lezing heeft vastgesteld (voorafgegaan door een enkele stemming in de bevoegde commissie). Vereiste meerderheid in de plenaire vergadering: voor amendementen op het standpunt van de Raad of een verwerping is een gekwalificeerde meerderheid vereist.
Bemiddeling en derde lezing (artikelen 69 octies t/m 72 van het Reglement)	Amendementen: in derde lezing zijn geen amendementen toegestaan: het Parlement keurt de gezamenlijke tekst in zijn geheel goed of verwerpt deze bij gewone meerderheid en in één enkele stemming. Mandaat: standpunt van het Parlement in tweede lezing. Besluit tot het openen van onderhandelingen: niet van toepassing Termijnen: max. 24 weken (3 x 8 weken), waarvan max. 8 weken bestemd voor bemiddeling als zodanig. Bevestiging van de voorlopige overeenkomst: begeleidende brief van de gezamenlijke tekst door de twee voorzitters van de delegaties. Vereiste meerderheid in de plenaire vergadering: gewone meerderheid.

4.5. Transparantie van de werkzaamheden van het Parlement en manieren om verantwoordingsplicht te garanderen

Het Parlement acht het van groot belang te waarborgen dat zijn wetgevende procedures transparant zijn en in een zo groot mogelijke openheid worden verricht, overeenkomstig artikel 15 VWEU.

Als algemene regel geldt dat alle vergaderingen van de commissies en de plenaire vergadering openbaar zijn. Alle plenaire vergaderingen en in de meeste gevallen ook de commissievergaderingen worden gewebstreamd. Alle debatten en stemmingen over wetgevingsdossiers zowel in de commissies als tijdens plenaire vergaderingen vinden in het openbaar plaats. Bovendien zijn alle officiële documenten openbaar, in beginsel, in alle officiële talen. Observatiepost wetgeving van het Parlement¹ biedt een grote hoeveelheid relevante informatie in verband met elk wetgevingsdossier, waaronder de naam van de rapporteur en de schaduwrapporteurs, de medeadviserende en medeverantwoordelijke commissies, de stappen van de procedures en de relevante documenten (zie hoofdstuk 11).

Wat de interinstitutionele onderhandelingen over wetgevingsdossiers betreft beoogt het Parlement, samen met de Raad en de Commissie, eveneens de openheid van het proces te garanderen. Bezorgdheid over de openheid van de interinstitutionele onderhandelingen is de afgelopen jaren² toegenomen, ook binnen de instellingen. Als reactie heeft het Parlement zijn Reglement in 2012 reeds aanzienlijk gereviseerd. De algemene herziening van het Reglement van het Parlement die in januari 2017 van kracht is geworden, bouwt voort op die verbeteringen en versterkt de parlementaire verantwoordingsplicht en toetsing van de wetgevingsonderhandelingen. Via het Reglement van het Parlement wordt gegarandeerd dat:

- het Parlement onderhandelt op basis van een mandaat dat openbaar is en dat altijd de steun van de plenaire vergadering geniet;
- het onderhandelingsteam een standaardsamenstelling heeft, waarin alle fracties het recht hebben te worden vertegenwoordigd, zodat zij toegang hebben tot alle informatie en alle onderhandelingen op de voet kunnen volgen en kunnen beïnvloeden;
- de voorzitter en rapporteur na elke onderhandelingsronde verslag uitbrengen aan de commissie;
- over voorlopige in trialogen bereikte overeenkomsten in de commissie wordt gestemd en dat deze openbaar worden gemaakt, voordat zij worden ingediend in de plenaire vergadering.

¹ Observatiepost wetgeving van het Europees Parlement: <http://www.europarl.europa.eu/oeil/home/home.do>.

² Zie ook het onderzoek op eigen initiatief van de Ombudsman over "Disclosure, by the European Parliament, Council of the EU and European Commission, of documents relating to trilogues and transparency of trilogues in general", zaak: OI/8/2015/JAS, geopend op 26 mei 2015 – besluit op 12 juli 2016: <https://www.ombudsman.europa.eu/nl/home.faces>.

5. DE BEMIDDELINGSPROCEDURE IN DETAIL

Inleiding

Zoals aangegeven in hoofdstuk 9, wordt het overgrote deel van de wetgevingsdossiers in het kader van de eerste en, in mindere mate, in het kader van de tweede lezing afgesloten. Er zijn steeds minder bemiddelingsprocedures en in de eerste twee en een half jaar van de achtste zittingsperiode zijn er voor het eerst helemaal geen bemiddelingen geweest.

De bemiddelingsprocedure heeft veel invloed gehad op de manier waarop de onderhandelingen in eerste en tweede lezing momenteel worden uitgevoerd. Veel van de procedures en praktijken vinden hun oorsprong in de bemiddelingsprocedure (zoals het gebruik van trialogen, het vierkolommendocument). De behoefte aan regelmatige en goed gestructureerde onderhandelingen is bijzonder belangrijk voor de bemiddelingsprocedure, aangezien dit de laatste mogelijkheid is voor de instellingen om tot overeenstemming te komen. Wanneer de beide instellingen er niet in slagen in dit laatste stadium overeenstemming te bereiken, komt het gehele wetgevingsvoorstel te vervallen.

In dit hoofdstuk wordt de procedure meer in detail beschreven, waarbij de nadruk ligt op de verschillen met de eerste en de tweede lezing.

Vorbereidende fase

Zodra duidelijk wordt dat de Raad niet akkoord kan gaan met alle amendementen van het Parlement in tweede lezing, stelt hij het Parlement hiervan in kennis en worden informele contacten tussen de drie instellingen opgezet om een begin te maken met de voorbereiding voor de bijeenroeping van het bemiddelingscomité zo spoedig mogelijk, binnen de in het Verdrag vermelde termijnen. Het CODE-secretariaat assisteert de **delegatie van het Parlement** gedurende de gehele bemiddelingsprocedure, waarbij nauw wordt samengewerkt met het secretariaat van de betrokken parlementaire commissie en met de Juridische Dienst van het Parlement, de jurist-vertalers, de Persdienst en andere relevante diensten van het EP.

Samenstelling en benoeming van de delegatie van het Parlement

De delegatie van het Parlement in het **bemiddelingscomité** bestaat altijd uit eenzelfde aantal leden als het aantal lidstaten in de Raad (momenteel 28). Voor elke bemiddelingsprocedure moet een nieuwe delegatie van het Parlement worden opgericht. De delegatie van het Parlement wordt altijd voorgezeten door een van de **drie voor bemiddeling verantwoordelijke ondervoorzitters** van het Parlement. De rapporteur en de voorzitter(s) van de bevoegde commissie(s) zijn eveneens ambtshalve lid van de delegatie.

De resterende leden van de delegatie worden door elke fractie voor een specifieke bemiddelingsprocedure aangewezen¹. De meesten van hen zijn lid van de bevoegde commissie of van medeadviserende of medeverantwoordelijke commissies. Een gelijk aantal plaatsvervangers wordt aangewezen: zij kunnen bij alle bijeenkomsten van de delegatie en het bemiddelingscomité aanwezig zijn, maar kunnen alleen stemmen wanneer zij een vast delegatielid vervangen.

Constituerende vergadering van de delegatie van het Parlement

De constituerende vergadering van de delegatie van het Parlement heeft voornamelijk ten doel² aan het onderhandelingsteam (in de regel de ondervoorzitter die de delegatie leidt, de voorzitter van de bevoegde commissie en de rapporteur(s)) een mandaat te verlenen om via zogenaamde dialoogbijeenkomsten met de Raad in onderhandeling te treden. Bovendien vindt vaak een korte gedachtewisseling plaats over essentiële onderdelen die moeten worden besproken. In tegenstelling tot de eerste en tweede lezing is de Commissie bij alle vergaderingen van de delegatie van het Parlement aanwezig. Zij kan dan haar mening geven over hoe de standpunten van het Parlement en de Raad dicht tot elkaar kunnen worden gebracht of ingaan op verzoeken om nadere of "technische" informatie.

Onderhandelingen in de bemiddelingsfase

Volgens het tijdschema dat het Parlement en de Raad aan het begin van de bemiddelingsprocedure overeengekomen zijn, vindt er een reeks dialoogen plaats die tot doel hebben algehele overeenstemming in het bemiddelingscomité te bereiken.

Na elke dialoogvergadering brengt het onderhandelingsteam van elke instelling verslag uit aan de desbetreffende delegatie. Het voornaamste doel van de delegatievergaderingen bestaat erin feedback over de onderhandelingen te geven, mogelijke compromisteksten te beoordelen en aan het onderhandelingsteam instructies te geven over de wijze waarop de onderhandelingen dienen te worden voortgezet. Aan het einde van de bemiddelingsprocedure wordt het via bemiddeling bereikte voorlopige akkoord formeel door de delegatie goedgekeurd of verworpen. De goedkeuring van een akkoord heeft de steun van een gekwalificeerde meerderheid van de delegatieleden nodig (momenteel ten minste 15 stemmen vóór op een aantal van 28).

Bemiddelingscomité

Het bemiddelingscomité bestaat momenteel uit vertegenwoordigers van de 28 lidstaten en een gelijk aantal EP-leden en wordt door de voorzitters van het Parlement en de Raad bijeengeroepen. Het comité wordt meestal bijeengeroepen wanneer de standpunten van het Parlement en de Raad zo dicht bij elkaar liggen dat kan worden

¹ Net als de rapporteurs in de commissies worden de leden van het bemiddelingscomité op basis van het systeem-d'Hondt door de fracties aangewezen nadat de Conferentie van commissievoorzitters het exacte aantal leden van het bemiddelingscomité per fractie heeft bepaald.

² In uitzonderlijke gevallen kan de constituerende vergadering worden vervangen door een brief van de delegatievoorzitter aan de leden van de desbetreffende delegatie (samenstelling middels schriftelijke procedure).

verwacht dat de nog hangende kwesties kunnen worden opgelost. In ieder geval moet het comité binnen een termijn van zes weken (of acht weken bij verlenging) na de afronding van de tweede lezing door de Raad bijeen worden geroepen om de bemiddelingsprocedure formeel te starten. Vervolgens beschikt het comité over een termijn van nog eens zes weken (of acht weken bij verlenging) om algehele overeenstemming in de vorm van een gezamenlijke tekst te bereiken.

Het Parlement en de Raad treden beurtelings als gastheer op. De bijeenkomsten van het bemiddelingscomité worden gezamenlijk voorgezeten door de ondervoorzitter van het Parlement die de delegatie van het EP leidt en de minister van de lidstaat die het voorzitterschap van de Raad bekleedt. De Commissie wordt vertegenwoordigd door de ter zake bevoegde commissaris.

Normaliter bestaat de bemiddeling uit verschillende dialoogvergaderingen en vergaderingen van de delegaties nog vóór de bijeenkomst van het bemiddelingscomité. Soms wordt de bijeenkomst van het bemiddelingscomité geschorst voor dialoogonderhandelingen om de stand van zaken te verduidelijken of compromissen te vinden voor kwesties die controversieel blijven. Afzonderlijke interne vergaderingen van de delegatie van het Parlement en van de Raad vinden eveneens plaats tussen de dialoogvergaderingen en de officiële bijeenkomsten van het bemiddelingscomité door. Deze vergaderingen zijn noodzakelijk om op elk moment van de onderhandelingen elke delegatie op de hoogte te houden van de gemaakte vorderingen en om te zien of het mandaat van het onderhandelingsteam moet worden bijgesteld.

Indien het niet erg waarschijnlijk lijkt dat al op de eerste bijeenkomst overeenstemming wordt bereikt, kunnen binnen de bij het Verdrag voorgeschreven termijn van zes tot acht weken nog verdere bijeenkomsten (ook dialoogvergaderingen) worden belegd om te trachten tot een akkoord te komen. De bemiddelingsprocedure kan eventueel ook bij schriftelijke procedure worden afgerond.

Wanneer de beide instellingen er niet in slagen in het bemiddelingscomité overeenstemming te bereiken, komt het gehele wetgevingsvoorstel te vervallen¹.

Derde lezing (na het bemiddelingscomité)

Zowel het Parlement als de Raad moet een in het bemiddelingscomité bereikt akkoord binnen zes weken (of acht weken bij verlenging) na de goedkeuring van een gezamenlijke tekst bevestigen. Beide instellingen stemmen afzonderlijk over de **gezamenlijke tekst** zoals die ter tafel ligt; hierop kunnen geen amendementen worden ingediend. De stemming in de plenaire vergadering over de gezamenlijke tekst wordt voorafgegaan door een debat.

¹ Sinds 1999 is het slechts twee keer voorgekomen dat de delegaties van het Parlement en de Raad er niet in slaagden om in het bemiddelingscomité overeenstemming te bereiken over een gezamenlijke tekst (de arbeidstijdenrichtlijn en de verordening inzake nieuwe voedingsmiddelen).

In het Parlement is een gewone meerderheid vereist. Wordt die meerderheid niet behaald, dan wordt de gezamenlijke tekst geacht te zijn verworpen. De gezamenlijke tekst moet ook bij gekwalificeerde meerderheid worden goedgekeurd door de Raad, die daar doorgaans pas na de derde lezing in het Parlement over stemt¹.

Zoals bij de eerste en de tweede lezing kan een tekst slechts wetgeving worden als zowel het Parlement als de Raad de tekst goedkeuren. Mocht een van beide instellingen de tekst niet goedkeuren, dan is de wetgevingsprocedure beëindigd en kan dan alleen op basis van een nieuw voorstel van de Commissie weer op gang worden gebracht.

¹ Tot dusver heeft de Raad nog nooit een via bemiddeling bereikt akkoord verworpen. Het Parlement heeft slechts zelden een via bemiddeling bereikt akkoord verworpen; dit was bijvoorbeeld het geval in 2001 voor het akkoord over het voorstel voor een richtlijn inzake het openbaar overnamebod en in 2003 voor het akkoord over het voorstel inzake toegang tot de markt voor havendiensten.

6. AFWERKING, ONDERTEKENING EN PUBLICATIE VAN DE AANGENOMEN TEKST

6.1. Juridisch-taalkundige afwerking

Wanneer in eerste, tweede of derde lezing een voorlopig akkoord wordt bereikt tussen de instellingen, wordt de tekst van dit akkoord nog juridisch-linguïstisch geverifieerd voordat deze officieel wordt goedgekeurd in de plenaire vergadering. Dit is belangrijk om onder meer te zorgen voor rechtszekerheid en samenhang tussen de verschillende taalversies, met het oog op een uniforme toepassing en om te voorkomen dat in een later stadium een rectificatie nodig is (in principe worden in de tekst geen wijzigingen aangebracht na de stemming in de plenaire vergadering)¹.

In het Parlement wordt de juridisch-taalkundige bijwerking uitgevoerd en gecoördineerd door de juristen-vertalers van het directoraat Wetgevingshandelingen (Directorate for Legislative Acts, DLA) in nauwe samenwerking met het directoraat Wetgevingskwaliteit van de Raad (Directorate for Legislative Quality, DQL). Het secretariaat van de commissie en de bevoegde dienst van de Raad worden volledig betrokken bij de procedure en worden op gezette tijden geïnformeerd over de vorderingen. Andere diensten in beide instellingen alsook van de Commissie worden indien nodig geraadpleegd.

De belangrijkste stadia van de juridisch-taalkundige bijwerking zijn:

- De coördinerende juristen-vertalers van het Parlement of de Raad stellen een geconsolideerde versie van de tekst in de originele taal van het voorlopig akkoord samen, waarin de politiek overeengekomen wijzigingen worden opgenomen in het voorstel van de Commissie en ervoor wordt gezorgd dat de tekst strookt met de overeenkomst, in nauwe samenwerking met de verantwoordelijke juristen-vertalers in de andere instelling, het secretariaat van de relevante commissie van het Parlement en de bevoegde dienst van de Raad;
- De coördinerende juristen-vertalers sturen de geconsolideerde tekst naar de vertaaldiensten;
- De coördinerende juristen-vertalers van beide instellingen herzien de geconsolideerde tekst in de originele taal in overeenstemming met de gebruikelijke wettelijke regels en praktijken voor het opstellen van wetgeving en in nauwe samenwerking met het secretariaat van de relevante commissie van het Parlement en de bevoegde dienst van de Raad;
- In voorkomend geval wordt het onderhandelingsteam van het Parlement geraadpleegd over de voorgestelde juridisch-taalkundige wijzigingen en vindt een vergadering van de nationale deskundigen plaats;

¹ Juridisch-taalkundige bijwerking van wetgevingsbesluiten blijft na de plenaire stemming mogelijk, maar alleen in uitzonderlijke omstandigheden en duurt gewoonlijk aanzienlijk langer dan het normale voltooiingsprocedure, onder meer vanwege de noodzaak van een rectificatie (artikel 231 van het Reglement).

- De juristen-vertalers in het Parlement en de Raad leggen in alle talen de laatste hand op basis van de oorspronkelijke taalversie met het oog op aanneming door het Parlement en de Raad.

De gebruikelijke duur van de procedure voor de juridisch-taalkundige bijwerking is **acht weken** vanaf de datum waarop het politieke akkoord is bevestigd door de brief van de voorzitter van het Coreper aan de voorzitter van de bevoegde commissie.

6.2. Ondertekening

Nadat het Parlement en de Raad de formele aanneming van een overeenkomst in eerste, tweede of derde lezing hebben afgerond, ondertekent de Voorzitter van het Parlement samen met een vertegenwoordiger van het roulerende voorzitterschap van de Raad de handeling, in overeenstemming met artikel 297, lid 1, VWEU.

Sinds 2003 en op initiatief van het Parlement ondertekenen de voorzitter van het Parlement en het voorzitterschap van de Raad de teksten gezamenlijk in de marge van de plenaire vergadering, vaak in aanwezigheid van de voorzitter van de bevoegde commissie en de rapporteur. Het doel van de gezamenlijke "LEX"-ondertekeningsceremonie is om aan te tonen dat de twee medewetgevers, op voet van gelijkheid, de wetgevingshandelingen formeel aannemen.

Ondertekeningsceremonie in de protocolruimte tijdens de plenaire vergadering van juni 2017 in Straatsburg. De Verordening inzake geldmarktfondsen werd ondertekend door mevrouw Helena Dalli, de minister voor Europese Zaken voor het Maltese voorzitterschap, en de heer Antonio Tajani, in aanwezigheid van de voorzitter van de ECON-commissie, de heer Roberto Gualtieri, en de rapporteur, mevrouw Neena Gill © Europees Parlement (2017)

6.3. Publicatie

Na ondertekening worden de wetgevende teksten met eventuele gezamenlijk overeengekomen verklaringen in het Publicatieblad van de Europese Unie gepubliceerd. Publicatie in het Publicatieblad is een voorwaarde voor de

toepasselijkheid van de handelingen¹. Tenzij anders is overeengekomen door de medewetgevers, treden de handelingen in werking op de twintigste dag volgende op die van hun bekendmaking.

¹ Het Publicatieblad van de Europese Unie (PB) verschijnt in de officiële EU-talen. Er zijn twee series: L (wetgeving); C (mededelingen en bekendmakingen).

7. ANDERE PROCEDURES WAARBIJ HET PARLEMENT IS BETROKKEN IS

7.1. Bijzondere wetgevingsprocedures

Zoals aangegeven in hoofdstuk 3 wordt in het Verdrag van Lissabon verwezen naar de gewone wetgevingsprocedure en naar bijzondere wetgevingsprocedures (artikel 289, lid 2, VWEU¹). Bijzondere wetgevingsprocedures komen in de plaats van de voormalige raadgevende, samenwerkings- en instemmingsprocedure ter vereenvoudiging van het besluitvormingsproces van de EU. Zoals hun naam reeds aangeeft, wijken deze procedures af van de gewone wetgevingsprocedure en vormen ze dus uitzonderingen. In de verdragen wordt geen precieze beschrijving van de bijzondere wetgevingsprocedures gegeven. De regels worden *ad hoc* bepaald op grond van de desbetreffende verdragsartikelen die de term "bijzondere wetgevingsprocedure" bevatten en de stappen beschrijven. Twee bijzondere wetgevingsprocedures kunnen worden onderscheiden:

- **Raadpleging (paragraaf 7.1.1.):** het Parlement kan een wetgevingsvoorstel goedkeuren, verwerpen of er amendementen op voorstellen. De Raad is niet wettelijk verplicht met het advies van het Parlement rekening te houden, maar mag geen besluit nemen alvorens het advies te hebben ontvangen.
- **Goedkeuring (paragraaf 7.1.2.):** het Parlement kan een wetgevingsvoorstel aanvaarden of verwerpen, maar kan dit voorstel niet wijzigen. De Raad kan de mening van het Parlement niet terzijde schuiven. In sommige specifieke gevallen vereist een voorstel door het Parlement de goedkeuring van de Raad².

7.1.1. Raadpleging

Voor de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon was de raadplegingsprocedure de meest gebruikte procedure (zie grafiek 1 in hoofdstuk 9). Met deze procedure kan het Parlement zijn advies geven over een voorstel voor een wetgevingshandeling. Het kan een wetgevingsvoorstel goedkeuren, verwerpen of er amendementen op voorstellen (gewone meerderheid). De Raad is niet wettelijk verplicht met het advies van het Parlement rekening te houden. Wanneer volgens het Verdrag de raadpleging van het Parlement verplicht is, mag de Raad echter volgens de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de EU geen besluit nemen alvorens het advies te hebben ontvangen. De raadpleging als bijzondere wetgevingsprocedure is

¹ Artikel 289, lid 2, VWEU: "In de bij de Verdragen bepaalde specifieke gevallen bestaat een bijzondere wetgevingsprocedure in de vaststelling van een verordening, een richtlijn of een besluit door het Europees Parlement met deelname van de Raad, of door de Raad met deelname van het Europees Parlement."

² Zie artikel 223, lid 2, VWEU waarin wordt gesteld dat het Europees Parlement op eigen initiatief volgens een bijzondere wetgevingsprocedure bij verordeningen, na raadpleging van de Commissie en met goedkeuring van de Raad die hiertoe een besluit neemt, de voorschriften en algemene voorwaarden voor de vervulling van de taken van zijn leden bepaalt; en artikel 226, derde alinea, VWEU dat het Parlement machtigt nadere bepalingen betreffende de uitoefening van het enquêterecht volgens een bijzondere wetgevingsprocedure bij verordeningen vast te stellen na goedkeuring door de Raad en de Commissie.

nog van toepassing op bepaalde maatregelen op een beperkt aantal beleidsterreinen (zoals mededinging, monetair beleid, werkgelegenheid en sociaal beleid en bepaalde maatregelen van fiscale aard op het vlak van milieu en energie).

De raadpleging van het Parlement is eveneens vereist als niet-wetgevingsprocedure wanneer binnen het kader van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid (GBVB) internationale overeenkomsten worden gesloten.

7.1.2. Goedkeuring

Wanneer een bijzondere wetgevingsprocedure vereist dat het Parlement of de Raad hun toestemming verkrijgen over een ontwerp van wetgevingshandeling, kan de betrokken instelling het voorstel goedkeuren of verwerpen (gekwalficeerde meerderheid), maar kan het niet wijzigen. De goedkeuring of het gebrek daaraan kan niet terzijde worden geschoven. Voorbeelden waarin deze speciale wetgevingsprocedure wordt toegepast, zijn de instelling van een Europees openbaar ministerie (artikel 86, lid 1, VWEU), de vaststelling van het meerjarig financieel kader (artikelen 312 VWEU) of voor wetgeving die op basis van de "subsidiare" rechtsgrondslag wordt vastgesteld (artikel 352 VWEU).

De goedkeuring van het Parlement is eveneens vereist in belangrijke **niet-wetgevingsprocedures** (gewone meerderheid) wanneer:

- de Raad bepaalde, door de EU onderhandelde internationale overeenkomsten goedkeurt, andere dan die uitsluitend betrekking hebben op het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid. De goedkeuringsprocedure wordt gebruikt voor overeenkomsten betreffende gebieden waarop de gewone wetgevingsprocedure van toepassing is, maar ook met betrekking tot onder meer associatieovereenkomsten en overeenkomsten die aanzienlijke gevolgen hebben voor de begroting van de Unie (artikel 218 VWEU);
- in gevallen van een ernstige schending van fundamentele waarden (artikel 7 VEU);
- voor de toetreding van nieuwe EU-lidstaten (artikel 49 VEU);
- regelingen voor de terugtrekking uit de EU (artikel 50 VEU).

7.2. Gedelegeerde handelingen en uitvoeringshandelingen

De meeste EU-wetgeving omvat bepalingen die het de Commissie mogelijk maken gedelegeerde of uitvoeringshandelingen vast te stellen. De machtiging van de Commissie om besluiten te nemen in het kader van een van beide procedures kan bijvoorbeeld nodig zijn wanneer technische aanpassingen nodig zijn, stoffen of producten moeten worden toegelaten of verboden, of wanneer de uniforme toepassing in de lidstaten noodzakelijk is. Indien deze besluiten snelheid, flexibiliteit en/of verdere technische werkzaamheden vereisen, zou de gewone wetgevingsprocedure wel eens een te zware procedure kunnen zijn. Besluiten die in het kader van deze procedures worden genomen, zijn weliswaar vaak gedetailleerd en technisch van aard, maar kunnen politiek belangrijk zijn en grote impact hebben op de

volksgezondheid, het milieu en de economie en directe gevolgen hebben voor burgers, ondernemingen en complete economische sectoren.

Met de invoering van **gedelegeerde handelingen** door het Verdrag van Lissabon (artikel 290 VWEU, maatregelen van algemene strekking om bepaalde niet-essentiële onderdelen van de basishandeling te wijzigen of aan te vullen) zijn de bevoegdheden van het Parlement verder uitgebreid: zijn vetorecht is onbeperkt en daarmee kan het te allen tijde de bevoegdheid van de Commissie om voor een bepaalde basishandeling gedelegeerde handelingen vast te stellen, herroepen. Voor **uitvoeringshandelingen** (artikel 291 VWEU) is de bevoegdheid van het Parlement beperkt en heeft het geen vetorecht. Het besluit of aan de Commissie gedelegeerde of uitvoeringsbevoegdheden worden verleend alsook de keuze tussen deze bevoegdheden is dus zeer belangrijk en bepaalt de rol van het Parlement. Dit besluit moet door de wetgever tijdens de wetgevingsprocedure in de basishandeling worden gesteld.

Uiteenlopende interpretaties van de artikelen 290 en 291 VWEU door de instellingen hebben tijdens de onderhandelingen met betrekking tot die keuze tot weerkerende problemen geleid. Om deze reden worden de tijdens de wetgevingsonderhandelingen bereikte akkoorden sinds 2012 gecontroleerd door de Conferentie van voorzitters¹, om ervoor te zorgen dat de artikelen 290 en 291 VWEU en de overeenkomstige institutionele rechten van het Parlement worden geëerbiedigd, op basis van een regelmatige beoordeling door de Conferentie van commissievoorzitters. De kwestie van gedelegeerde handelingen was een van de belangrijkste punten die in het Interinstitutioneel Akkoord van 2016 over beter wetgeven (zie kader 11 hoofdstuk 8) werden aangepakt.

¹ Zie het besluit van de Conferentie van voorzitters van 19 april 2012. Indien de Conferentie van voorzitters van mening is dat een overeenkomst de institutionele rechten van het Parlement niet vrijwaart, zal ze het dossier niet ter stemming in eerste lezing in de plenaire vergadering brengen.

8. RECENTE ONTWIKKELINGEN

In de afgelopen twee en een half jaar hebben twee belangrijke ontwikkelingen plaatsgevonden die van invloed zijn op de manier waarop de drie instellingen samenwerken in het kader van de gewone wetgevingsprocedure en de wijze waarop het Parlement intern werkt.

Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven¹

Op 13 april 2016 is het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven in werking getreden ter vervanging van het Interinstitutioneel Akkoord van 2003 en ter aanvulling en voortbouwend op verschillende eerdere akkoorden en verklaringen met het oog op institutionalisering van goede praktijken. Het bevat een aantal initiatieven en procedures om beter wetgeven na te streven (zie hieronder), waarin wordt gewezen op het belang van de communautaire methode en van de algemene beginselen van het Unierecht zoals democratische legitimiteit, subsidiariteit, evenredigheid en rechtszekerheid. Het bevordert transparantie en benadrukt dat de wetgeving van de Unie burgers, overheidsdiensten en bedrijven in staat moet stellen gemakkelijk hun rechten en verplichtingen te begrijpen, overregulering en administratieve lasten moet vermijden en praktisch uitvoerbaar moet zijn.

Voor het Parlement was het belangrijk dat de overeenkomst een aanvulling zou vormen op, maar niet in de plaats zou komen van de in 2010 ondertekende kaderovereenkomst met de Commissie. Een verklaring van het Parlement en de Commissie werd derhalve gepubliceerd, waarin werd gesteld dat het akkoord geen afbreuk doet aan het Kaderakkoord van 2010².

¹ Het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven wordt in de herziening van het Reglement van het Parlement weerspiegeld in, onder meer, artikel 37 over de gezamenlijke verklaring betreffende de jaarlijkse interinstitutionele programmering en over intrekkingen, artikel 39, lid 4, over de gedachtewisseling met de Raad en de Commissie over een betwisting van de geldigheid of de juistheid van de rechtsgrond, artikel 46 over verzoeken van het Parlement aan de Commissie om voorstellen in te dienen, artikel 47 bis over de versnelling van wetgevingsprocedures, artikel 63 over interinstitutionele gedachtewisselingen bij wijziging van de rechtsgrond en artikel 118 bis over gezamenlijke conclusies inzake de meerjarige programmering.

² Verklaring van het Europees Parlement en de Commissie ter gelegenheid van de vaststelling van het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven van 13 april 2016, [PBL 124 van 13.5.2016, blz. 1](#)

Kader 11 – Samenvatting van het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven van 2016

Het nieuwe akkoord tussen het Parlement, de Raad en de Commissie behandelt onder meer:

- **Meerjarige en jaarlijkse programmering (paragraaf 4 tot en met 11):** Het Parlement, de Raad en de Commissie zullen samen vorm geven aan jaarlijkse en meerjarige wetgevingsprogrammering, en aldus uitvoering geven aan artikel 17 van het Verdrag betreffende de Europese Unie. De drie instellingen stellen gezamenlijke conclusies over de voornaamste beleidsdoelstellingen en -prioriteiten op aan het begin van een nieuwe zittingsperiode en een gezamenlijke verklaring betreffende de jaarlijkse interinstitutionele programmering, waarin dossiers worden geïdentificeerd die prioritair moeten worden behandeld zonder afbreuk te doen aan de bevoegdheden van de medewetgevers in het kader van de Verdragen. Er moet op worden gewezen dat de voorzitters van het Parlement, de Raad en de Commissie in december 2016 samen de eerste gezamenlijke verklaring over interinstitutionele programmering hebben ondertekend, waarin de onderwerpen worden geïdentificeerd die van groot politiek belang zijn en als wetgevende prioriteiten voor het jaar 2017 moeten worden behandeld. Bovendien beoogt het akkoord de procedure voor intrekkingen¹ en voor voorstellen voor besluiten die door het Parlement of de Raad krachtens artikel 225 of artikel 241 VWEU worden gedaan², te verbeteren.
- **Instrumenten voor beter wetgeven (paragraaf 12 tot en met 24):** In het akkoord wordt erkend dat effectbeoordelingen de drie instellingen helpen om tot goed onderbouwde besluiten te komen en niet in de plaats treden van de politieke besluiten van het democratische besluitvormingsproces en niet mogen leiden tot onnodige vertragingen in het wetgevingsproces, noch afdoen aan de mogelijkheid voor de medewetgevers om wijzigingen voor te stellen. De Commissie verricht effectbeoordelingen voor al haar wetgevings- en niet-wetgevingsinitiatieven, gedelegeerde handelingen en uitvoeringsmaatregelen die naar verwachting significante economische, ecologische of sociale gevolgen zullen hebben. Deze effectbeoordelingen moeten aan tal van voorwaarden voldoen die in het akkoord zijn vastgelegd. De initiatieven die zijn opgenomen in het werkprogramma van de Commissie of in de gezamenlijke verklaring gaan in de regel vergezeld van een effectbeoordeling. Het Europees Parlement en de Raad zullen effectbeoordelingen uitvoeren op hun eigen belangrijke wijzigingen, wanneer zij dit passend en noodzakelijk achten. Bovendien is het akkoord gericht op een verbetering van de raadpleging van het publiek en van belanghebbenden en moedigt het in het bijzonder de deelname van kmo's aan en de evaluatie achteraf van bestaande wetgeving.
- **Wetgevingsinstrumenten (paragraaf 25):** Het akkoord stelt dat de drie instellingen van gedachten wisselen over een beoogde wijziging van de rechtsgrondslag wanneer die tot gevolg heeft dat in de plaats van de gewone wetgevingsprocedure een bijzondere wetgevingsprocedure of een niet-wetgevingsprocedure wordt toegepast. Er wordt benadrukt dat de Commissie ten volle haar institutionele rol blijft vervullen om ervoor te zorgen dat de Verdragen en de jurisprudentie van het Hof van Justitie worden nageleefd.
- **Gedelegeerde handelingen en uitvoeringshandelingen (paragraaf 26 tot en met 31 en bijlage):** Om een oplossing te vinden voor de terugkerende problemen in de interinstitutionele onderhandelingen met betrekking tot de keuze tussen gedelegeerde en uitvoeringshandelingen werd het Gezamenlijk akkoord over gedelegeerde handelingen herzien en aan het akkoord gehecht, waarin onder meer de bezorgdheid van de Raad over de

¹ Zie ook kader 3 in hoofdstuk 2.3.

² Zie ook kader 5 in hoofdstuk 3.1.

manier waarop deskundigen van de lidstaten worden geraadpleegd, wordt aangepakt. Volgens de Raad zou dit bevorderlijk zijn voor toekomstige onderhandelingen over deze keuze. In het herziene gezamenlijk akkoord wordt aangegeven hoe deze raadpleging moet plaatsvinden en tegelijkertijd gezorgd moet worden voor gelijke toegang tot alle informatie voor het Parlement en de Raad. Het garandeert ook toegang voor deskundigen van het Parlement en de Raad tot de deskundigengroepen van de Commissie die zich bezighouden met de voorbereiding van de gedelegeerde handelingen. Bovendien bevestigt het akkoord de noodzaak om onderhandelingen aan te knopen over niet-bindende afbakeningscriteria en de noodzaak om alle bestaande wetgeving af te stemmen op het door het Verdrag van Lissabon ingevoerde rechtskader. Ter verbetering van de transparantie en traceerbaarheid van al de verschillende fasen in de levenscyclus van een gedelegeerde handeling wordt uiterlijk eind 2017 een gemeenschappelijk functioneel register van gedelegeerde handelingen vastgesteld.

- **Transparantie en coördinatie van het wetgevingsproces (paragraaf 32 tot en met 39):** In het akkoord wordt ook benadrukt dat het Parlement en de Raad als de medewetgevers hun bevoegdheden op voet van gelijkheid moeten uitoefenen en dat de Commissie haar faciliterende rol uitoefent door het Parlement en de Raad gelijk te behandelen, met volledige inachtneming van de door de Verdragen toegekende rollen. Het akkoord heeft ten doel ervoor te zorgen dat de instellingen elkaar op de hoogte houden gedurende de gehele procedure, dat de tijdschema's beter worden gecoördineerd en in voorkomend geval het wetgevingsproces wordt versneld, waarbij ervoor wordt gezorgd dat de voorrechten van de medewetgevers worden geëerbiedigd. Communicatie tijdens de gehele wetgevingscyclus moet worden verbeterd en bereikte akkoorden moeten gezamenlijk worden aangekondigd, bijvoorbeeld door middel van gezamenlijke persconferenties. Om de transparantie te faciliteren zal een specifieke gezamenlijke database over de stand van zaken van wetgevingsdossiers worden ontwikkeld.
- **Internationale overeenkomsten (paragraaf 40):** Er werd een "rendez-vousclausule" overeengekomen, waarin de instellingen zich ertoe verbinden bijeen te komen om te onderhandelen over verbeterde praktische regelingen voor samenwerking en informatiedeling met betrekking tot onderhandelingen over en het sluiten van internationale overeenkomsten, waarbij onder meer de uitvoering van artikel 218, lid 10, VWEU over het recht van het Parlement om in iedere fase van de procedure onverwijld en ten volle geïnformeerd te worden, wordt behandeld.
- **Uitvoering en toepassing van Uniewetgeving (paragraaf 41 tot en met 45):** In het akkoord wordt aan de lidstaten (die als zodanig geen partij zijn bij de overeenkomst) gevraagd om aan het publiek duidelijk te communiceren over maatregelen ter omzetting of uitvoering van Uniewetgeving. Wanneer de lidstaten elementen toevoegen die op geen enkele wijze verband houden met de Uniewetgeving die zij omzetten, moeten zij die toevoegingen in de omzettingshandeling of in verwante documenten herkenbaar maken. In haar jaarverslag aan het Parlement en de Raad over de toepassing van de Uniewetgeving zal de Commissie verwijzen naar deze toevoegingen, indien relevant¹.

¹ Bovendien wordt in het akkoord verklaard dat de drie instellingen ten volle gebonden blijven aan de Gezamenlijke politieke verklaring van 27 oktober 2011 van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie over toelichtende stukken (PB C 369 van 17.12.2011, blz. 15), waarin de instellingen overeenkomen dat als de noodzaak en de evenredigheid van de toezending van toelichtende stukken verantwoord is, de volgende overweging in de betrokken richtlijn wordt opgenomen: "[...] hebben de lidstaten zich ertoe verbonden om in verantwoorde gevallen de kennisgeving van hun omzettingsmaatregelen vergezeld te doen gaan van één of meer stukken waarin het verband tussen de onderdelen van een richtlijn en de overeenkomstige delen van de nationale omzettinginstrumenten wordt toegelicht."

- **Vereenvoudiging (paragraaf 46 tot en met 48):** Het akkoord verbindt zich ertoe vaker gebruik te maken van herschikking, harmonisatie en wederzijdse erkenning te bevorderen, samen te werken voor het bijwerken en vereenvoudigen van wetgeving en voor het vermijden van overregulering en administratieve lasten voor burgers, openbare besturen en bedrijven, met inbegrip van kmo's, en er tegelijkertijd voor te zorgen dat de doelstellingen van de wetgeving worden verwezenlijkt. Naast het bestaande programma voor gezonde en resultaatgerichte regelgeving (REFIT) zal de Commissie een jaarlijks lastenoverzicht (annual burden survey, ABS) van de resultaten van de vereenvoudigingsinspanningen van de Unie presenteren. De Commissie zal, waar mogelijk, de vermindering van de regelgevingslast of het besparingspotentieel van afzonderlijke voorstellen of rechtshandelingen kwantificeren en eveneens beoordelen hoe haalbaar het is in REFIT doelstellingen vast te stellen voor het terugdringen van de lasten in bepaalde sectoren.
- **Uitvoering en monitoring van het akkoord (paragraaf 49 en 50):** Het akkoord verplicht de drie instellingen ervoor te zorgen dat zij over de middelen en instrumenten beschikken die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van het akkoord. Zij zullen samen regelmatig toezien op de uitvoering zowel op politiek niveau door middel van jaarlijkse besprekingen als op technisch niveau in de Groep voor interinstitutionele coördinatie.

Algehele herziening van het Reglement

Reeds in 2012 heeft het Europees Parlement zijn Reglement aanzienlijk herzien met betrekking tot interinstitutionele onderhandelingen waarbij de politieke verantwoordingsplicht en de inclusiviteit van interinstitutionele onderhandelingen werd verhoogd. In 2014 heeft de Commissie constitutionele zaken een werkgroep opgericht met het oog op de algehele herziening van het Reglement, hetgeen heeft geleid tot de algehele herziening die op 16 januari 2017 in werking is getreden. Als onderdeel van deze grote algehele herziening werden de regels over interinstitutionele onderhandelingen ook gewijzigd, onder meer om de parlementaire verantwoordingsplicht en toetsing van wetgevingsonderhandelingen te verbeteren, met name door de rol van de plenaire vergadering bij het besluit over de aanvang van de onderhandelingen en over het mandaat te vergroten. De herziene regels met betrekking tot interinstitutionele onderhandelingen worden nader beschreven in hoofdstuk 4. Andere wijzigingen die van invloed zijn op de gewone wetgevingsprocedure worden beschreven in onderstaand kader 12:

Kader 12 – Voorbeelden van andere wijzigingen van het Reglement die van invloed zijn op de gewone wetgevingsprocedure:

In hoofdstuk 4.3 worden de herziene regels met betrekking tot interinstitutionele onderhandelingen nader beschreven. De herziening van de regels heeft ook geleid tot andere wijzigingen die van belang zijn voor de werkzaamheden van het Parlement in het kader van de gewone wetgevingsprocedure, bijvoorbeeld:

Het stroomlijnen van de drempels (artikel 168 bis): de meeste drempels werden vervangen door de dichtstbijzijnde van de volgende drie drempels:

- lage drempel: een twintigste van de leden van het Parlement (momenteel 38) of een fractie;

- middelhoge drempel: een tiende van de leden van het Parlement (momenteel 76), bestaande uit een of meer fracties of individuele leden, of een combinatie van beide;
- hoge drempel: een vijfde van de leden van het Parlement (momenteel 151), bestaande uit een of meer fracties of individuele leden, of een combinatie van beide.

De stemming in de commissie werd ook licht gewijzigd:

- ter behandeling in de commissie ingediende amendementen worden altijd door een gewoon lid of een plaatsvervangend lid van de betrokken commissie ondertekend dan wel door ten minste een dergelijk lid medeondertekend (artikel 208 van het Reglement);
- hoofdelijke stemming is verplicht niet alleen bij enkele stemming of bij de eindstemming over een verslag, maar ook bij stemming over een advies (artikel 208 van het Reglement);
- stemming in onderdelen is niet langer toegelaten bij stemming over een compromisamendement (artikel 174, lid 5, en artikel 209 van het Reglement);
- wanneer op een door een commissie ingediende tekst meer dan vijftig amendementen of verzoeken om stemming in onderdelen of aparte stemming voor behandeling ter plenaire vergadering zijn ingediend, dan mag de Voorzitter de commissie vragen over elk van deze amendementen of verzoeken te stemmen. Alleen amendementen of verzoeken die door ten minste een derde van de commissieleden worden gesteund, worden ter plenaire vergadering in stemming gebracht (artikel 175 van het Reglement).

De stemming ter plenaire vergadering in eerste lezing is verder verduidelijkt (artikel 59 van het Reglement):

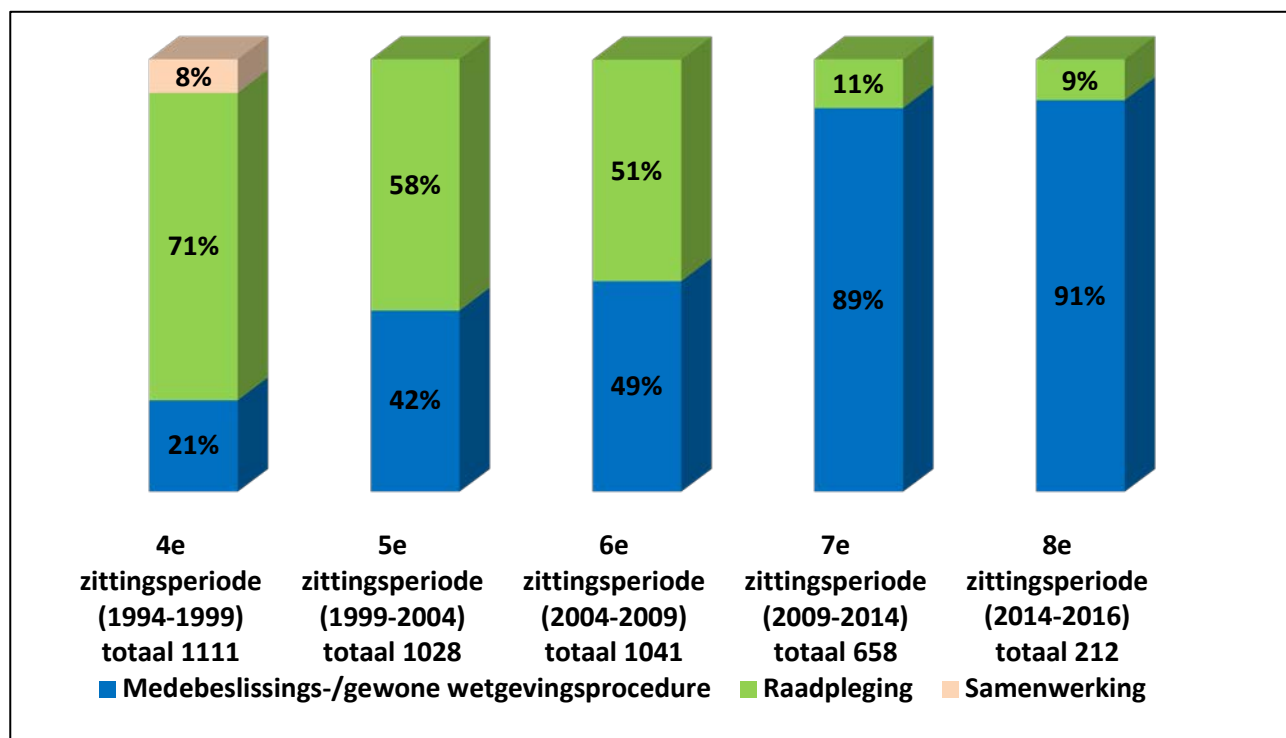
- Eerst voorstellen tot **verwerping (indien van toepassing)**: Het Parlement stemt eerst over een voorstel tot onmiddellijke verwerping van het ontwerp van wetgevingshandeling. Indien de handeling wordt verworpen, kan de Commissie worden verzocht haar voorstel in te trekken.
- Ten tweede **voorlopige overeenkomsten (indien van toepassing)**: een door de bevoegde commissie voorgelegd voorlopig akkoord wordt aan één enkele stemming onderworpen, tenzij de plenaire vergadering besluit om in plaats daarvan onmiddellijk over te gaan tot de stemming over de amendementen. Wordt het voorlopig akkoord in een enkele stemming goedgekeurd, dan wordt de eerste lezing door het Parlement beëindigd. Indien de plenaire vergadering besluit om over te gaan tot de stemming over de amendementen, vindt de stemming plaats tijdens een volgende vergadering met een nieuwe termijn voor het indienen van amendementen.
- Ten derde, **amendementen op het ontwerp van wetgevingshandeling (indien van toepassing)** en het ontwerp van wetgevingshandeling in zijn geheel: indien er geen voorstel tot verwerping is of geen voorlopige overeenkomst, worden de amendementen op het ontwerp van wetgevingshandeling ter stemming gebracht, waarna het Parlement over het hele ontwerp van wetgevingshandeling, als geamendeerd, stemt. Als deze wordt aangenomen, is het standpunt in eerste lezing afgerond, tenzij de plenaire vergadering het dossier terugverwijst naar de commissie voor interinstitutionele onderhandelingen.
- Ten vierde, **amendementen op de ontwerp-wetgevingsresolutie**¹: sinds de herziening van 2017 is er geen eindstemming meer over de ontwerp-wetgevingsresolutie zelf. Ze wordt geacht te zijn aangenomen.

¹ Deze omvatten procedurele verzoeken met betrekking tot het (gewijzigde) ontwerp van wetgevingshandeling.

9. DE GEWONE WETGEVINGSPROCEDURE IN CIJFERS

Sinds in 1993 bij het Verdrag van Maastricht de medebeslissingsprocedure werd ingevoerd, is de betekenis ervan in vergelijking met de raadplegingsprocedure in elke zittingsperiode verder toegenomen. Dit is grotendeels toe te schrijven aan de steeds verdere uitbreiding van het toepassingsgebied van wat nu de gewone wetgevingsprocedure wordt genoemd. Met het Verdrag van Amsterdam en vervolgens het Verdrag van Nice voltrok deze verandering zich aanvankelijk nog geleidelijk, maar met het Verdrag van Lissabon, dat in december 2009 in werking trad, heeft het wetgevingskader van de EU een volledig nieuwe gedaante gekregen en is er een nieuw tijdperk aangebroken.

Tijdens de zevende zittingsperiode, waarin het Verdrag van Lissabon in werking trad, was op bijna 90 % van alle door de Commissie goedgekeurde wetgevingsvoorstellen de gewone wetgevingsprocedure van toepassing. Dit was ongeveer gelijk in de eerste helft van de achtste zittingsperiode. Zoals blijkt uit grafiek 1 was deze 90 % een significante toename in vergelijking met de vierde (21 %), vijfde (42 %) en zesde (49 %) zittingsperiode. Eveneens van belang is de beduidende afname van het totale aantal wetgevingsvoorstellen dat door de Commissie in de zevende zittingsperiode werd goedgekeurd, namelijk met ca. 40 % tot 658 in vergelijking met de drie zittingsperiodes daarvoor.

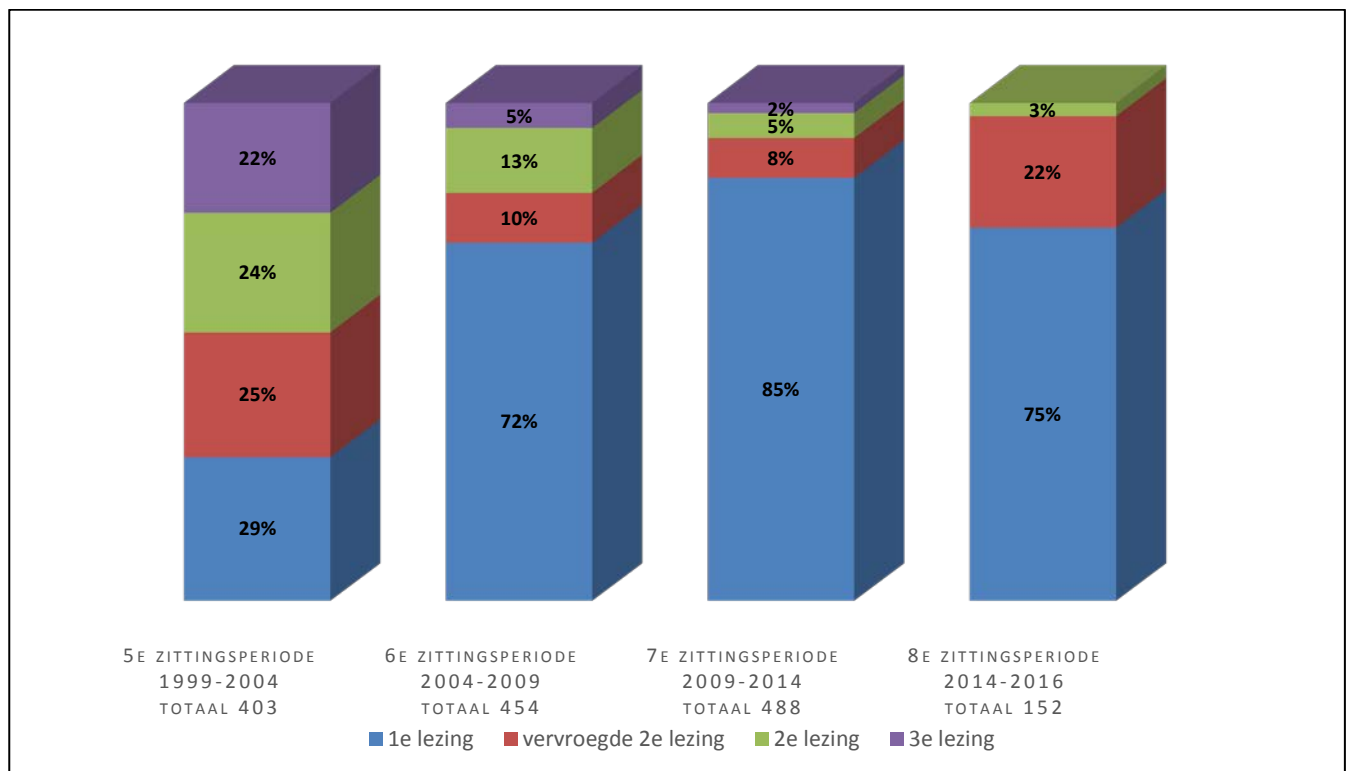

Grafiek 1: Verdeling van wetgevingsvoorstellen volgens de samenwerkings-, de raadplegings- en de gewone wetgevingsprocedure per zittingsperiode¹

¹ Deze statistieken zijn gebaseerd op de data waarop de wetgevingsvoorstellen door de Commissie werden goedgekeurd.

Met 97 % van de medebeslissingsdossiers die in eerste of vroege tweede lezing worden goedgekeurd – een stijging ten opzichte van het gecombineerde aantal van 93 % tijdens het vorige Parlement – werd de tendens naar deze overeenkomsten dus grotendeels bevestigd tijdens de eerste helft van de 8e zittingsperiode (zie grafiek 2). Het relatief hoge aandeel dossiers die in vroege tweede lezing werden goedgekeurd (22 % van alle aangenomen dossiers halverwege de 8e zittingsperiode, ten opzichte van 75 % in eerste lezing) is een van de opvallendste kenmerken van de 8e zittingsperiode. Dit is te wijten aan het relatief hoge aantal standpunten in eerste lezing van het Parlement die van de 7e zittingsperiode werden "overgedragen". Op één na waren alle dossiers die tijdens de eerste helft van de 8e zittingsperiode in vroege tweede lezing of in tweede lezing werden goedgekeurd, dossiers waarover standpunten in eerste lezing werden aangenomen aan het eind van het vorige Parlement.

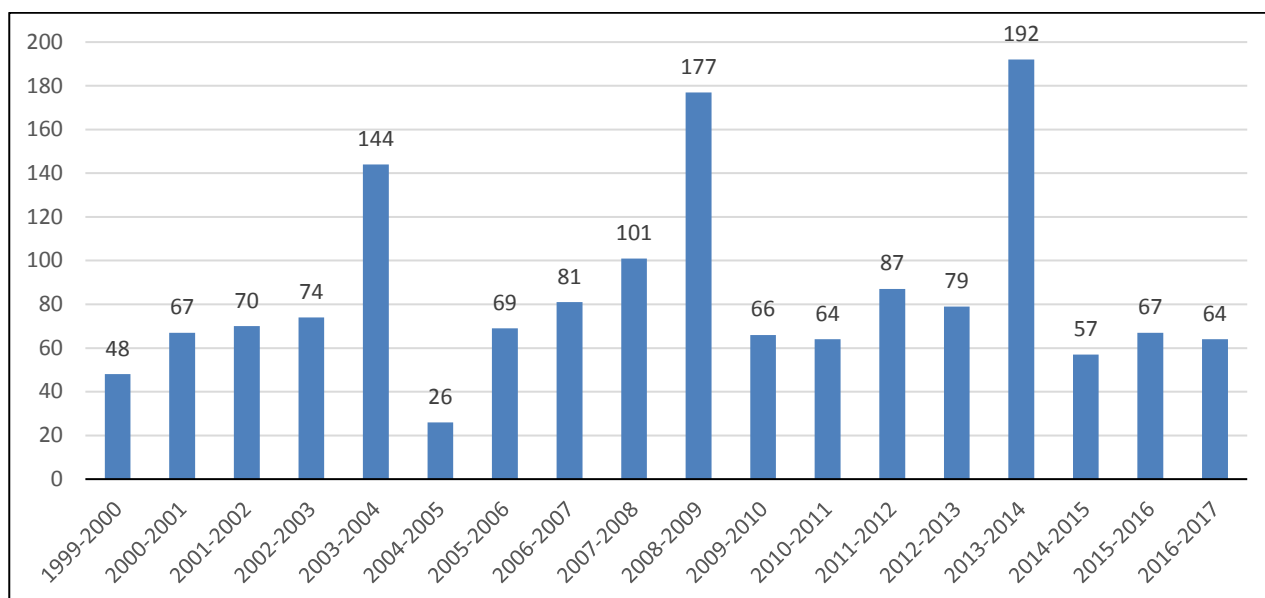
Een logisch gevolg van meer overeenkomsten in eerste of in vroege tweede lezing is dat minder dossiers tweede lezing of de bemiddelingsprocedure bereiken, de laatste stap om tot overeenstemming te komen. In de afgelopen twee en een half jaar (van medio 2014 tot eind 2016) heeft voor het eerst sinds de invoering van de medebeslissingsprocedure krachtens het Verdrag van Maastricht (1993) geen bemiddeling plaatsgevonden. Slechts ongeveer 3 % van de goedgekeurde medebeslissingsdossiers werd in tweede lezing afgerond.

Grafiek 2: Percentage dossiers in het kader van de gewone wetgevingsprocedure die in eerste, vroege tweede, tweede of derde lezing werden aangenomen, per zittingsperiode vanaf 1999

Grafiek 3 laat het aantal goedgekeurde dossiers per zittingsjaar zien, en hieruit blijkt een cyclische trend die overeenstemt met parlementaire wetgevingscycli: het aantal

neemt vrijwel constant toe in de loop van elke zittingsperiode, met nog eens een significante stijging in het laatste jaar.

Grafiek 3: Aantal dossiers in het kader van de gewone wetgevingsprocedure dat per zittingsjaar in de periode 1999-2017 is goedgekeurd¹

In de afgelopen twee en een half jaar (van medio 2014 tot eind 2016) zijn er geen grote verschillen geweest in de gemiddelde duur van een procedure in vergelijking met de vorige zittingsperiodes. De gemiddelde duur van de procedure voor in eerste lezing goedgekeurde dossiers blijft vrijwel constant op 16 maanden (ten opzichte van 17 maanden onder het vorige Parlement). In vergelijking met het 7e Parlement kan de lichte verlenging voor de dossiers in tweede lezing (en dus ook voor de gemiddelde totale duur van alle afgesloten procedures in medebeslissingsdossiers) waarschijnlijk worden verklaard door het feit dat, zoals hierboven aangestipt, bijna al deze dossiers waren "overgedragen" van de vorige zittingsperiode, hetgeen noodzakelijkerwijs tot vertragingen bij de overgang van het ene naar het volgende Parlement heeft geleid.

	1999-2004	2004-2009	2009-2014	2014-2016
Eerste lezing	11 maanden	16 maanden	17 maanden	16 maanden
Tweede lezing	24 maanden	29 maanden	32 maanden	37 maanden
Derde lezing	31 maanden	43 maanden	29 maanden	/
Gemiddelde totale duur	22 maanden	21 maanden	19 maanden	22 maanden

Tabel 1: Gemiddelde duur van de gewone wetgevingsprocedure voor in eerste, tweede en derde lezing goedgekeurde dossiers en de gemiddelde totale duur van alle dossiers in het kader van de gewone wetgevingsprocedure

¹ Voor de periode 1999-2009: tussen 1 mei van het eerste jaar en 30 april van het tweede jaar aangenomen dossiers; voor de periode 2009-2014: tussen 14 juli van het eerste jaar en 13 juli van het tweede jaar, behalve voor het jaar 2013-2014, dat tot 30 juni 2014 loopt; voor de periode 2014-2017: tussen 1 juli van het eerste jaar en 30 juni van het tweede jaar aangenomen dossiers.

10. TERMINOLOGIE

A. Instellingen van de Unie

- **Europees Parlement:** zie hoofdstuk 2.1
- **Raad:** zie hoofdstuk 2.2
- **Europese Commissie:** zie hoofdstuk 2.3
- **Europese Raad:** zie hoofdstuk 2.4
- **Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ):** zie hoofdstuk 2.4
- **Europese Centrale Bank (ECB):** zie hoofdstuk 2.4

B. Organen van de Unie

- **Comité van de Regio's (CvdR):** zie hoofdstuk 2.4
- **Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC):** zie hoofdstuk 2.4

C. Nationale parlementen

- **Protocol nr. 1 en 2:** zie hoofdstuk 2.4
- **Gele kaart:** zie hoofdstuk 2.4
- **Oranje kaart:** zie hoofdstuk 2.4
- **Gemotiveerd advies:** zie hoofdstuk 2.4

D. Verdragen en procedures

- **Verdrag van Lissabon, Verdrag van Nice, Verdrag van Amsterdam, Verdrag van Maastricht:** zie hoofdstuk 1 en kader 1
- **Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU):** zie hoofdstuk 1
- **Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU):** zie hoofdstuk 1 en bijlage I voor de relevante artikelen inzake de gewone wetgevingsprocedure
- **Gewone wetgevingsprocedure:** zie o.a. hoofdstuk 1 en bijlage I
 - **Eerste lezing:** zie hoofdstuk 3.2 en 4.3 en kader 10 in hoofdstuk 4
 - **Vroegtijdig akkoord voor de tweede lezing:** zie hoofdstuk 3.2.2 en 4.3.1 en kader 10 in hoofdstuk 4
 - **Tweede lezing:** zie hoofdstuk 3.3 en 4.3 en kader 10 in hoofdstuk 4
 - **Bemiddeling en derde lezing:** zie hoofdstuk 3.4 en 5 en kader 10 in hoofdstuk 4
- **Bijzondere wetgevingsprocedures:** zie hoofdstuk 7
 - **Raadpleging:** zie hoofdstuk 7.1.1
 - **Goedkeuring:** zie hoofdstuk 7.1.2
- **Gedelegeerde handelingen en uitvoeringshandelingen:** zie hoofdstuk 7.2

E. Organen, actoren, besluitvorming binnen de instellingen

Europees Parlement:

Organen en actoren

- **Conferentie van voorzitters:** zie kader 2 in hoofdstuk 2.1
- **Bureau:** zie kader 2 in hoofdstuk 2.1
- **Conferentie van commissievoorzitters:** zie kader 2 in hoofdstuk 2.1
- **Voorzitter (en ondervoorzitters):** zie hoofdstuk 2.1
- **Coördinatoren:** zie hoofdstuk 2.1
- **Rapporteur en schaduwrapporteurs:** zie hoofdstuk 2.1
- **Rapporteur voor advies:** zie kader 6 in hoofdstuk 3.2.1
- **Vergaderingen van schaduwrapporteurs:** zie hoofdstuk 3.2.1

Rol van de verschillende commissies in de gewone wetgevingsprocedure

- **Bevoegde commissie of ten principale bevoegde commissie:** zie kader 6 in hoofdstuk 3.2.1
- **Medeadviserende commissie:** zie kader 6 in hoofdstuk 3.2.1
- **Medeverantwoordelijke commissie:** zie kader 6 in hoofdstuk 3.2.1
- **Gemengd comité:** zie kader 6 in hoofdstuk 3.2.1
- **Procedure op grond van artikel 53+:** zie voetnoot 2 bij kader 6 in hoofdstuk 3.2.1

Besluitvorming

- **Reglement:** zie hoofdstuk 4.3, kader 12 in hoofdstuk 8, hoofdstuk 11 en bijlage II
- **Gedragcode:** zie bijlage III
- **Drempels:** zie kader 12 in hoofdstuk 8
- **Exclusieve bevoegdheid:** zie kader 6 in hoofdstuk 3.2.1
- **Gedeelde bevoegdheid:** zie kader 6 in hoofdstuk 3.2.1
- **Eenvoudige meerderheid** zie kader 8 in hoofdstuk 3.2.1
- **Gekwalificeerde meerderheid** zie kader 8 in hoofdstuk 3.2.1
- **Mondeling amendement:** zie hoofdstuk 3.2.1
- **Hoofdelijke stemming:** zie hoofdstuk 3.2.1

Raad:

Organen

- **Voorzitterschap van de Raad:** zie hoofdstuk 2.2 en bijlage IV
- **Coreper I en II:** zie hoofdstuk 2.2
- **Speciaal Comité Landbouw (SCL):** zie voetnoot 1 in hoofdstuk 2.2
- **Groep Antici:** zie hoofdstuk 2.2 en 4.4.2
- **Groep Mertens:** zie hoofdstuk 2.2 en 4.4.2
- **Werkgroep:** zie hoofdstuk 2.2 en 4.4.2

Besluitvorming

- **Reglement van orde:** zie hoofdstuk 2.2 en 11
- **Algemene oriëntatie:** zie hoofdstuk 3.2.2 en 3.4.2
- **Voortgangsverslag:** zie hoofdstuk 3.2.2
- **Eenvoudige meerderheid** zie kader 8 in hoofdstuk 3.2.1
- **Gekwalificeerde meerderheid** zie kader 8 in hoofdstuk 3.2.1
- **A- en B-punten** zie hoofdstuk 2.2

Commissie

Organen en actoren

- **College van commissarissen:** zie hoofdstuk 2.3 en 4.4.3
- **Voorzitter en vicevoorzitters:** zie hoofdstuk 2.3
- **Groep interinstitutionele betrekkingen (GRI):** zie hoofdstuk 2.3

Besluitvorming

- **Reglement van orde:** zie hoofdstuk 2.3 en 11
- **Intrekking:** zie kader 3 in hoofdstuk 2.3
- **Groenboeken / witboeken:** zie hoofdstuk 2.3

F. Diensten binnen het secretariaat van het Europees Parlement

- **CODE:** De afdeling Bemiddeling en medebeslissing (Europees Parlement, directoraat-generaal Intern Beleid van de Unie, directoraat Wetgevingscoördinatie en Bemiddeling) is een ondersteunende en coördinerende dienst voor alle aspecten van de gewone wetgevingsprocedure en de gedelegeerde en uitvoeringshandelingen, die onder meer de commissievoorzitters en rapporteurs bijstaat bij interinstitutionele onderhandelingen. Daarnaast organiseert deze afdeling alle vergaderingen in verband met de bemiddelingsprocedure.
- **COORDLEG:** De afdeling Wetgevingsplanning en Coördinatie (Europees Parlement, directoraat-generaal Intern Beleid van de Unie, directoraat Wetgevingscoördinatie en Bemiddeling) organiseert de vergaderingen van de Conferentie van commissievoorzitters en staat de voorzitter ervan bij, bereidt de aanbevelingen van de Conferentie van commissievoorzitters voor de agenda's van toekomstige vergaderperioden voor, behandelt kwesties in verband met de respectieve bevoegdheden en wederzijdse samenwerking van de commissies, monitort het werkprogramma van de Commissie, zorgt voor de coördinatie van alle soorten activiteiten van de commissies (constituerende vergaderingen, hoorzittingen van kandidaat-commissarissen, initiatiefverslagen, programma's van hoorzittingen, missies en activiteiten met nationale parlementen) en adviseert

commissiesecretariaten over procedurele/organisatorische zaken enz., met name door uitwisseling van beste praktijken.

- **DLA:** Het directoraat Wetgevingshandelingen (Europees, directoraat-generaal Presidium) bestaat uit de juristen-vertalers van het Parlement. De juristen-vertalers werken in alle 24 talen en hebben onder meer als taak de leden, fracties en commissiesecretariaten bijstand te verlenen op het vlak van het opstellen van wetgeving in de loop van het wetgevingsproces en zijn, samen met de Raad, verantwoordelijk voor de juridisch-taalkundige bijwerking van alle handelingen in het kader van de gewone wetgevingsprocedure. In de context van projectteams geeft de jurist-vertaler, die een bepaald wetgevingsdossier volgt, ook procedurele en planningsbijstand voor de latere stadia van het wetgevingsproces en fungeert als contactpunt tussen het commissiesecretariaat en andere diensten van het directoraat-generaal Presidium.
- **JD:** De Juridische Dienst heeft de volgende twee taken: hij adviseert het Parlement met betrekking tot juridische aangelegenheden en vertegenwoordigt het in rechte. In zijn adviserende rol staat de Juridische Dienst de politieke organen van het Parlement (de Voorzitter, het Bureau, de Conferentie van voorzitters, de quaestoren en de parlementaire commissies) en het secretariaat bij tijdens de gehele wetgevingscyclus. Hij geeft onafhankelijk juridisch advies en biedt continue bijstand aan de parlementaire commissies aan. Tegelijkertijd vertegenwoordigen de leden van de Juridische Dienst het Parlement voor het Hof van Justitie en het Gerecht wanneer gezamenlijk door het Parlement en de Raad goedgekeurde wetgeving wordt betwist.

11. NUTTIGE LINKS

Parlement	http://www.europarl.europa.eu/portal/nl
Reglement	http://www.europarl.europa.eu/sides/getLastRules.do?language=NL&reference=TOC
Website over de gewone wetgevingsprocedure (met inbegrip van statistieken)	http://www.europarl.europa.eu/ordinary-legislative-procedure/en/home.html
Waarnemingspost wetgeving (database over interinstitutionele besluitvorming)	http://www.europarl.europa.eu/oeil/home/home.do Met betrekking tot de gewone wetgevingsprocedure zijn onder andere de volgende documenten beschikbaar: <i>Eerste lezing van het Parlement:</i> • Ontwerp- en eindverslag, opgesteld door een rapporteur en aangenomen door de bevoegde commissie (alook adviezen die door andere commissies werden voorbereid) • In de commissie ingediende amendementen op het voorstel van de Commissie • In de plenaire vergadering ingediende amendementen • Door het Parlement aangenomen standpunt in eerste lezing <i>Tweede lezing van het Parlement:</i> • Ontwerp- en eindaanbeveling voor tweede lezing, opgesteld door een rapporteur en aangenomen door de bevoegde commissie • In de commissie ingediende amendementen op het standpunt van de Raad in eerste lezing • In de plenaire vergadering ingediende amendementen • Door het Parlement aangenomen standpunt in tweede lezing <i>Bemiddeling en derde lezing:</i> • Door het bemiddelingscomité goedgekeurde gezamenlijke tekst • Door het Parlement aangenomen standpunt in derde lezing <i>Interinstitutionele onderhandelingen:</i> • Onderhandelingsmandaat van het Parlement • Voorlopig akkoord
Raad	http://www.consilium.europa.eu/nl/home/
Reglement van orde	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009D0937&from=NL

Openbaar register van Raadsdocumenten	http://www.consilium.europa.eu/nl/documents-publications/public-register/
Commissie	https://ec.europa.eu/commission/index_nl
Reglement van orde	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010D0138&from=EN
Het wetgevingsproces volgen	https://ec.europa.eu/info/law/track-law-making_nl
Refit-platform	https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/overview-law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/reducing-burdens-and-simplifying-law/refit-platform_nl
Raadplegingen	http://ec.europa.eu/info/consultations_nl
Effectbeoordelingen en routekaarten van geplande wetgevingsvoorstellen	http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/index_nl.htm
Verdragen	
Geconsolideerde versies van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)	http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:326:FULL:NL:PDF
Lijst van rechtsgrondslagen waarop de gewone wetgevingsprocedure van toepassing is, zoals voorzien in het Verdrag van Lissabon ¹	http://www.epgencms.europarl.europa.eu/cmsdata/upload/89445f93-5ccc-405a-b0dd-d37f09c4a9e9/List_of_legal_bases.pdf
Interinstitutionele akkoorden	
Interinstitutioneel akkoord over beter wetgeven (2016)	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX%3A32016Q0512%2801%29
Kaderakkoord over de betrekkingen tussen het Europees Parlement en de Europese Commissie (2010)	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010Q1120(01)&rid=2
Gemeenschappelijke verklaring over de wijze van uitvoering van de medebeslissingsprocedure (2007)	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32007C0630(01)&from=EN
Andere zoekinstrumenten	
EUR-Lex	http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=nl
Het Bureau voor publicaties van de Europese Unie (Publicatiebureau)	https://publications.europa.eu/nl/home

¹ Overgenomen uit A6-0013/2008, verslag over het Verdrag van Lissabon (2007/2286(INI)).

BIJLAGEN

BIJLAGE I – Artikel 294 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie

1. Wanneer in de Verdragen voor de aanneming van een besluit naar de gewone wetgevingsprocedure wordt verwezen, is de onderstaande procedure van toepassing.
2. De Commissie dient een voorstel in bij het Europees Parlement en bij de Raad.

Eerste lezing

3. Het Europees Parlement stelt zijn standpunt in eerste lezing vast en deelt het mee aan de Raad.
4. Indien de Raad het standpunt van het Europees Parlement goedkeurt, wordt de betrokken handeling vastgesteld in de formulering die overeenstemt met het standpunt van het Europees Parlement.
5. Indien de Raad het standpunt van het Europees Parlement niet goedkeurt, stelt hij zijn standpunt in eerste lezing vast en deelt hij dit mee aan het Europees Parlement.
6. De Raad stelt het Europees Parlement ten volle in kennis van zijn redenen voor het vaststellen van zijn standpunt in eerste lezing. De Commissie stelt het Europees Parlement ten volle in kennis van haar standpunt.

Tweede lezing

7. Indien het Europees Parlement binnen een termijn van drie maanden na deze mededeling:
 - a) het standpunt van de Raad in eerste lezing goedkeurt of zich niet heeft uitgesproken, wordt de betrokken handeling geacht te zijn vastgesteld in de formulering die overeenstemt met het standpunt van de Raad;
 - b) het standpunt van de Raad in eerste lezing met een meerderheid van zijn leden verwerpt, wordt de voorgestelde handeling geacht niet te zijn vastgesteld;
 - c) met een meerderheid van zijn leden amendementen op het standpunt van de Raad in eerste lezing voorstelt, wordt de aldus geamendeerde tekst toegezonden aan de Raad en aan de Commissie, die advies over deze amendementen uitbrengt.
8. Indien de Raad binnen een termijn van drie maanden na ontvangst van de amendementen van het Europees Parlement met gekwalificeerde meerderheid van stemmen:
 - a) al deze amendementen goedkeurt, wordt de betrokken handeling geacht te zijn vastgesteld;
 - b) niet alle amendementen goedkeurt, roept de voorzitter van de Raad, in overeenstemming met de voorzitter van het Europees Parlement, binnen zes weken het bemiddelingscomité bijeen.

9. De Raad besluit met eenparigheid van stemmen over de amendementen waarover de Commissie negatief advies heeft uitgebracht.

Bemiddeling

10. Het bemiddelingscomité bestaat uit de leden van de Raad of hun vertegenwoordigers en een gelijk aantal leden die het Europees Parlement vertegenwoordigen, en heeft tot taak binnen een termijn van zes weken nadat het is bijeengeroepen, met een gekwalificeerde meerderheid van de leden van de Raad of hun vertegenwoordigers en met een meerderheid van de leden die het Europees Parlement vertegenwoordigen, overeenstemming te bereiken over een gezamenlijke tekst op basis van de standpunten van het Europees Parlement en de Raad in tweede lezing.

11. De Commissie neemt aan de werkzaamheden van het bemiddelingscomité deel en stelt alles in het werk om de standpunten van het Europees Parlement en de Raad nader tot elkaar te brengen.

12. Indien het bemiddelingscomité binnen een termijn van zes weken nadat het is bijeengeroepen, geen gezamenlijke tekst goedkeurt, wordt de voorgestelde handeling geacht niet te zijn vastgesteld.

Derde lezing

13. Indien het bemiddelingscomité binnen die termijn een gezamenlijke tekst goedkeurt, beschikken het Europees Parlement en de Raad over een termijn van zes weken na deze goedkeuring om de betrokken handeling overeenkomstig die gezamenlijke tekst vast te stellen, waarbij het Europees Parlement besluit met een meerderheid van de uitgebrachte stemmen, en de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen. Indien zulks niet geschiedt, wordt de handeling geacht niet te zijn vastgesteld.

14. De in dit artikel vermelde termijnen van drie maanden en zes weken worden, op initiatief van het Europees Parlement of van de Raad, met ten hoogste één maand, respectievelijk twee weken verlengd.

Bijzondere bepalingen

15. Wanneer in de in de Verdragen bepaalde gevallen, op initiatief van een groep lidstaten, op aanbeveling van de Europese Centrale Bank of op verzoek van het Hof van Justitie de gewone wetgevingsprocedure wordt gevolgd met betrekking tot een wetgevingshandeling, zijn lid 2, lid 6, tweede zin, en lid 9 niet van toepassing.

In die gevallen zenden het Europees Parlement en de Raad de Commissie het ontwerp van handeling alsmede hun standpunten in eerste en tweede lezing toe. Het Europees Parlement of de Raad kan de Commissie in alle fasen van de procedure om advies verzoeken; de Commissie kan ook op eigen initiatief advies uitbrengen. Indien de Commissie dat nodig acht, kan zij overeenkomstig lid 11 ook deelnemen aan de werkzaamheden van het bemiddelingscomité.

BIJLAGE II – Toepasselijke artikelen voor de gewone wetgevingsprocedure

Afdeling 1 – Eerste lezing	
Artikel 59	(stemming ter plenaire vergadering)
Artikel 59 bis	(terugverwijzing)
Artikel 63 bis	(akkoord)
Afdeling 2 – Tweede lezing	
Artikel 64	(standpunt van de Raad)
Artikel 65	(termijnen)
Artikel 66	(commissie)
Artikel 67	(indiening)
Artikel 67 bis	(stemming)
Artikel 69	(ontvankelijkheid)
Artikel 69 bis	(akkoord)
Afdeling 3 – Interinstitutionele onderhandelingen	
Artikel 69 ter	(algemeen)
Artikel 69 quater	(eerste lezing EP)
Artikel 69 quinquies	(vervroegde tweede lezing)
Artikel 69 sexies	(tweede lezing)
Artikel 69 septies	(voeren van onderhandelingen)
Afdeling 4 – Bemiddeling en derde lezing	
Artikel 69 octies	(termijnen)
Artikel 70	(bijeenoepen bemiddelingscomité)
Artikel 71	(delegaties)
Artikel 72	(gezamenlijke tekst)

Artikel 59: Stemming ter plenaire vergadering – eerste lezing

1. Het Parlement kan het ontwerp van wetgevingshandeling goedkeuren, wijzigen of verwerpen.

2. Het Parlement stemt eerst over een door de bevoegde commissie, een fractie of leden die ten minste de lage drempel bereiken schriftelijk ingediend voorstel tot onmiddellijke verwerping van het ontwerp van wetgevingshandeling.

Indien dat voorstel tot verwerping wordt aangenomen, verzoekt de Voorzitter de initiatiefnemende instelling om het ontwerp van wetgevingshandeling in te trekken.

Indien de initiatiefnemende instelling haar ontwerp intrekt, verklaart de Voorzitter de procedure voor beëindigd.

Indien de initiatiefnemende instelling het ontwerp van wetgevingshandeling niet intrekt, deelt de Voorzitter mee dat de eerste lezing door het Parlement is beëindigd, tenzij het Parlement op voorstel van de voorzitter of de rapporteur van de bevoegde commissie of een fractie of leden die ten minste de lage drempel bereiken besluit de zaak voor heroverweging terug te verwijzen naar de bevoegde commissie.

Indien dat voorstel tot verwerping niet wordt aangenomen, gaat het Parlement te werk overeenkomstig de leden 3, 4 en 5.

3. Een door de bevoegde commissie overeenkomstig artikel 69 septies, lid 4, voorgelegd voorlopig akkoord krijgt prioriteit en wordt aan een enkele stemming onderworpen, tenzij het Parlement – op verzoek van een fractie of leden die ten minste de lage drempel bereiken – besluit om in plaats daarvan onmiddellijk over te gaan tot de stemming over de amendementen overeenkomstig lid 4. In dat geval besluit het Parlement ook of de stemming over de amendementen onmiddellijk plaatsvindt. Zo niet, stelt het Parlement een nieuwe termijn vast voor het indienen van amendementen en vindt de stemming plaats tijdens een volgende vergadering.

Wordt het voorlopig akkoord in die enkele stemming goedgekeurd, dan deelt de Voorzitter mee dat de eerste lezing door het Parlement is beëindigd.

Wordt tijdens die enkele stemming voor het voorlopig akkoord niet de meerderheid van de uitgebrachte stemmen verkregen, dan stelt de Voorzitter een nieuwe termijn vast voor het indienen van amendementen op het ontwerp van wetgevingshandeling. Deze amendementen worden tijdens een volgende vergadering in stemming gebracht om het Parlement in staat te stellen zijn eerste lezing te beëindigen.

4. Behoudens wanneer een voorstel tot verwerping is aangenomen overeenkomstig lid 2 of een voorlopig akkoord is goedgekeurd overeenkomstig lid 3, worden amendementen op het ontwerp van wetgevingshandeling vervolgens in stemming gebracht, met inbegrip van – indien van toepassing – afzonderlijke onderdelen van het

voorlopig akkoord indien er is verzocht om stemming in onderdelen of om afzonderlijke stemmingen of indien er met elkaar concurrerende amendementen zijn ingediend.

Alvorens het Parlement over de amendementen stemt, kan de Voorzitter de Commissie verzoeken haar standpunt kenbaar te maken en kan hij de Raad om commentaar verzoeken.

Nadat het over die amendementen heeft gestemd, stemt het Parlement over het hele al dan niet geamendeerde ontwerp van wetgevingshandeling.

Wordt het hele al dan niet geamendeerde ontwerp van wetgevingshandeling goedgekeurd, dan deelt de Voorzitter mee dat de eerste lezing is beëindigd, tenzij het Parlement op voorstel van de voorzitter of de rapporteur van de bevoegde commissie of een fractie of leden die ten minste de lage drempel bereiken besluit de zaak terug te verwijzen naar de bevoegde commissie voor interinstitutionele onderhandelingen overeenkomstig de artikelen 59 bis en 69 septies.

Wordt voor het hele al dan niet geamendeerde ontwerp van wetgevingshandeling niet de meerderheid van de uitgebrachte stemmen verkregen, dan deelt de Voorzitter mee dat de eerste lezing is beëindigd, tenzij het Parlement op voorstel van de voorzitter of de rapporteur van de bevoegde commissie of een fractie of leden die ten minste de lage drempel bereiken, besluit de zaak voor heroverweging terug te verwijzen naar de bevoegde commissie.

5. Na de stemming overeenkomstig de leden 2, 3 en 4 en in voorkomend geval de daaropvolgende stemming over met procedurele verzoeken verband houdende amendementen op het ontwerp van wetgevingsresolutie, wordt de wetgevingsresolutie geacht te zijn aangenomen. Indien nodig wordt de wetgevingsresolutie overeenkomstig artikel 193, lid 2, aangepast aan het resultaat van de stemming overeenkomstig de leden 2, 3 en 4. Indien nodig wordt de wetgevingsresolutie overeenkomstig artikel 193, lid 2, aangepast aan het resultaat van de stemming overeenkomstig de leden 2, 3 en 4.

De tekst van de wetgevingsresolutie en van het standpunt van het Parlement wordt door de Voorzitter aan de Raad en de Commissie toegezonden, alsook – indien het ontwerp van wetgevingshandeling van hen afkomstig is – aan de initiatiefnemende groep van lidstaten, het Hof van Justitie of de Europese Centrale Bank.

Artikel 59 bis: Terugverwijzing naar de bevoegde commissie

Indien overeenkomstig artikel 59 een zaak wordt terugverwezen naar de bevoegde commissie voor heroverweging of voor interinstitutionele onderhandelingen overeenkomstig de artikelen 69 quater en 69 septies, brengt de bevoegde commissie

binnen een termijn van vier maanden mondeling of schriftelijk verslag uit aan het Parlement. Deze periode kan worden verlengd door de Conferentie van voorzitters.

Na een terugverwijzing naar de commissie moet de hoofdcommissie, alvorens haar besluit te nemen over de te volgen procedure, een medeverantwoordelijke commissie overeenkomstig artikel 54 een keuze laten maken voor wat betreft de amendementen die onder haar exclusieve bevoegdheid vallen, en haar met name laten bepalen welke amendementen opnieuw aan het Parlement moeten worden voorgelegd.

Het Parlement kan steeds beslissen zo nodig een afsluitend debat te houden na het verslag van de bevoegde commissie waarnaar de zaak is terugverwezen.

Artikel 63 bis: Akkoord in eerste lezing

Indien de Raad overeenkomstig artikel 294, lid 4, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie het Parlement ervan in kennis heeft gesteld dat hij het standpunt van het Parlement heeft goedgekeurd, deelt de Voorzitter – nadat overeenkomstig artikel 193 de laatste hand is gelegd aan de definitieve tekst – ter plenaire vergadering mee dat de wetgevingshandeling zoals geformuleerd in het standpunt van het Parlement is aangenomen.

Artikel 64: Mededeling van het standpunt van de Raad

1. De mededeling van het standpunt van de Raad in de zin van artikel 294 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie vindt plaats wanneer de Voorzitter dit standpunt ter plenaire vergadering bekendmaakt. De Voorzitter doet deze bekendmaking na ontvangst van de stukken met het standpunt zelf, alle verklaringen die bij de vaststelling van het standpunt in de notulen van de Raad zijn opgenomen, een uiteenzetting van de redenen die de Raad hebben geleid tot het vaststellen van dit standpunt, alsook het standpunt van de Commissie, een en ander naar behoren vertaald in de officiële talen van de Europese Unie. De Voorzitter doet deze bekendmaking tijdens de vergaderperiode die volgt op de ontvangst van die documenten.

Alvorens tot de bekendmaking over te gaan, vergewist de Voorzitter zich ervan, in overleg met de voorzitter van de bevoegde commissie, of de rapporteur of beiden, dat de hem toegezonden tekst inderdaad het karakter draagt van een standpunt van de Raad in eerste lezing en dat niet langer sprake is van de in artikel 63 genoemde omstandigheden. In het tegenovergestelde geval zoekt de Voorzitter, in overleg met de bevoegde commissie en zo mogelijk in overeenstemming met de Raad, een passende oplossing.

2. Op de dag van de mededeling aan het Parlement wordt het standpunt van de Raad geacht automatisch te zijn verwezen naar de in eerste lezing bevoegde commissie.

3. Een lijst van deze mededelingen wordt met vermelding van de bevoegde commissies in de notulen van de vergadering gepubliceerd.

Artikel 65: Verlenging van de termijnen

1. Op verzoek van de voorzitter van de bevoegde commissie verlengt de Voorzitter de voor de tweede lezing geldende termijnen overeenkomstig artikel 294, lid 14, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.
2. De Voorzitter doet het Parlement mededeling van een eventuele verlenging van de termijnen waartoe overeenkomstig artikel 294, lid 14, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op initiatief van het Parlement dan wel van de Raad is besloten.

Artikel 66: Procedure in de bevoegde commissie

1. Het standpunt van de Raad wordt als prioriteit geplaatst op de agenda van de eerste vergadering van de bevoegde commissie na de datum van de mededeling. De Raad kan worden verzocht zijn standpunt toe te lichten.
2. Tenzij de bevoegde commissie anders beslist, is de rapporteur voor de eerste lezing tevens rapporteur voor de tweede lezing.
3. De in artikel 69, leden 2 en 3, vervatte bepalingen inzake de ontvankelijkheid van de amendementen op het standpunt van de Raad zijn van toepassing op de behandeling in de bevoegde commissie; alleen gewone leden van die commissie of hun vaste plaatsvervangers kunnen voorstellen tot verwerping en amendementen indienen. De commissie besluit bij meerderheid van de uitgebrachte stemmen.
4. De bevoegde commissie legt een aanbeveling voor de tweede lezing voor tot goedkeuring, wijziging of verwerping van het door de Raad vastgestelde standpunt. Deze aanbeveling bevat een korte motivering van het voorgestelde besluit. Deze aanbeveling bevat een korte motivering van het voorgestelde besluit.
5. De artikelen 49, 50, 53 en 188 zijn niet van toepassing tijdens de tweede lezing.

Artikel 67: Indiening bij het Parlement

Het standpunt van de Raad en de eventuele aanbeveling voor de tweede lezing van de bevoegde commissie worden automatisch ingeschreven op de ontwerpagenda van de vergaderperiode waarvan de woensdag voorafgaat aan en het dichtst ligt bij de datum waarop de termijn van drie of, in geval van verlenging overeenkomstig artikel 65, vier maanden verstrijkt, tenzij de aangelegenheid reeds in een eerdere vergaderperiode is behandeld.

Artikel 67 bis: Stemming in het Parlement – tweede lezing

1. Het Parlement stemt eerst over een door de bevoegde commissie, een fractie of leden die ten minste de lage drempel bereiken schriftelijk ingediend voorstel tot onmiddellijke verwerping van het standpunt van de Raad. Een dergelijk voorstel tot

verwerping kan slechts worden aangenomen bij meerderheid van de leden van het Parlement.

Indien dat voorstel tot verwerping wordt aangenomen, dan is het standpunt van de Raad verworpen en maakt de Voorzitter ter plenaire vergadering bekend dat de wetgevingsprocedure is beëindigd.

Indien het voorstel tot verwerping niet wordt aangenomen, dan gaat het Parlement te werk overeenkomstig de leden 2 tot en met 5.

2. Een door de bevoegde commissie overeenkomstig artikel 69 septies, lid 4, voorgelegd voorlopig akkoord krijgt prioriteit en wordt aan een enkele stemming onderworpen, tenzij het Parlement – op verzoek van een fractie of leden die ten minste de lage drempel bereiken – besluit om in plaats daarvan onmiddellijk over te gaan tot de stemming over de amendementen overeenkomstig lid 3.

Wordt tijdens een enkele stemming voor het voorlopig akkoord de meerderheid van de stemmen van de leden van het Parlement verkregen, dan deelt de Voorzitter in het Parlement mee dat de tweede lezing door het Parlement is beëindigd.

Wordt tijdens een enkele stemming voor het voorlopig akkoord niet de meerderheid van de stemmen van de leden van het Parlement verkregen, dan gaat het Parlement te werk overeenkomstig de leden 3, 4 en 5.

3. Behoudens wanneer een voorstel tot verwerping is aangenomen overeenkomstig lid 1 of een voorlopig akkoord is goedgekeurd overeenkomstig lid 2, worden amendementen op het standpunt van de Raad – met inbegrip van die welke vervat liggen in het overeenkomstig artikel 69 septies, lid 4, door de bevoegde commissie voorgelegde voorlopig akkoord – vervolgens in stemming gebracht. Een amendement op het standpunt van de Raad kan slechts worden aangenomen bij meerderheid van de leden van het Parlement.

Alvorens tot stemming over de amendementen over te gaan, kan de Voorzitter de Commissie verzoeken haar standpunt kenbaar te maken en de Raad om commentaar verzoeken.

4. Het Parlement kan, ook al heeft het tegen het oorspronkelijke voorstel om het standpunt van de Raad te verwerpen overeenkomstig lid 1 gestemd, op voorstel van de voorzitter of de rapporteur van de bevoegde commissie of een fractie of leden die ten minste de lage drempel bereiken een nieuw voorstel tot verwerping in behandeling nemen na te hebben gestemd over de amendementen overeenkomstig lid 2 of lid 3. Een dergelijk voorstel kan slechts worden aangenomen bij meerderheid van de leden van het Parlement.

Indien het standpunt van de Raad wordt verworpen, maakt de Voorzitter ter plenaire vergadering bekend dat de wetgevingsprocedure is beëindigd.

5. Na de stemming overeenkomstig de leden 1 tot en met 4 en de daaropvolgende stemming over amendementen op met procedurele verzoeken verband houdende amendementen op het ontwerp van wetgevingsresolutie, deelt de Voorzitter mee dat de tweede lezing door het Parlement is beëindigd en wordt de wetgevingsresolutie geacht te zijn aangenomen. Indien nodig wordt de wetgevingsresolutie overeenkomstig artikel 193, lid 2, aangepast aan het resultaat van de stemming overeenkomstig de leden 1 tot en met 4 of de toepassing van artikel 69 bis.

De tekst van de wetgevingsresolutie en van het standpunt van het Parlement, indien van toepassing, wordt door de Voorzitter aan de Raad en aan de Commissie toegezonden.

Indien geen voorstel tot verwerping of wijziging van het standpunt van de Raad is ingediend, wordt het standpunt geacht te zijn goedgekeurd.

Artikel 69: Ontvankelijkheid van amendementen op het standpunt van de Raad

1. De bevoegde commissie, een fractie of leden die ten minste de lage drempel bereiken, kunnen amendementen op het standpunt van de Raad indienen ter behandeling ter plenaire vergadering.

2. Een amendement op het standpunt van de Raad is slechts ontvankelijk als het voldoet aan de artikelen 169 en 170 en beoogt:

- a) het door het Parlement in eerste lezing aangenomen standpunt geheel of gedeeltelijk te herstellen, of
- b) een compromis tussen de Raad en het Parlement tot stand te brengen, of
- c) een tekstgedeelte van het standpunt van de Raad te wijzigen, dat in het voor de eerste lezing ingediende voorstel niet of met andere inhoud voorkwam, of
- d) rekening te houden met een nieuw feit dat, respectievelijk een nieuwe juridische situatie die zich sinds de vaststelling van het standpunt van het Parlement in eerste lezing heeft voorgedaan.

Tegen het besluit van de Voorzitter om een amendement al dan niet ontvankelijk te verklaren is geen beroep mogelijk.

3. Indien er sinds de eerste lezing nieuwe verkiezingen hebben plaatsgevonden, maar er geen beroep is gedaan op artikel 63, kan de Voorzitter besluiten dat de in lid 2 neergelegde beperkingen inzake ontvankelijkheid niet van toepassing zijn.

Artikel 69 bis: Akkoord in tweede lezing

Wanneer binnen de voor indiening van en stemming over amendementen of over voorstellen tot verwerping vastgestelde termijnen geen voorstel tot verwerping van het standpunt van de Raad noch amendementen op dit standpunt overeenkomstig de artikelen 67 bis en 69 zijn ingediend, dan deelt de Voorzitter ter plenaire vergadering mee dat de voorgestelde handeling is aangenomen.

Artikel 69 ter: Algemene bepalingen

Onderhandelingen met andere instellingen om in de loop van een wetgevingsprocedure een akkoord te bereiken, kunnen pas worden gestart na een besluit daartoe overeenkomstig de artikelen 69 quater tot en met 69 sexies of na een terugverwijzing door het Parlement voor interinstitutionele onderhandelingen. Deze onderhandelingen worden gevoerd met inachtneming van de door de Conferentie van voorzitters vastgestelde gedragscode⁽¹⁾.

(1) Gedragscode voor onderhandelingen over dossiers volgens de gewone wetgevingsprocedure

Artikel 69 quater: Onderhandelingen voorafgaand aan de eerste lezing door het Parlement

1. Wanneer een commissie een wetgevingsverslag overeenkomstig artikel 49 heeft goedgekeurd, kan zij bij meerderheid van haar leden besluiten om op basis van dat verslag onderhandelingen te beginnen.

2. Besluiten om onderhandelingen te beginnen, worden meegedeeld aan het begin van de eerstvolgende vergaderperiode na de goedkeuring in de commissie. Voor het einde van de dag volgend op de mededeling ter plenaire vergadering kunnen leden of een fractie of fracties die ten minste de middelhoge drempel bereiken, schriftelijk verzoeken dat een commissiebesluit om onderhandelingen te beginnen in stemming wordt gebracht. Het Parlement gaat dan over tot deze stemming tijdens dezelfde vergaderperiode.

Indien er voor het verstrijken van de in de eerste alinea bedoelde termijn geen dergelijk verzoek is ontvangen, dan stelt de Voorzitter het Parlement daarvan in kennis. Indien er een verzoek wordt ingediend, dan kan de Voorzitter onmiddellijk vóór de stemming het woord verlenen aan één spreker die voorstander is van het commissiebesluit om onderhandelingen te beginnen en aan één spreker die tegenstander is van dat besluit. Iedere spreker kan een verklaring afleggen die niet langer dan twee minuten mag duren.

3. Verwerpt het Parlement het besluit van de commissie om onderhandelingen te beginnen, dan worden het ontwerp van wetgevingshandeling en het verslag van de bevoegde commissie op de agenda van de eerstvolgende vergaderperiode geplaatst

en stelt de Voorzitter een termijn vast voor het indienen van amendementen. Artikel 59, lid 4, is van toepassing.

4. De onderhandelingen kunnen van start gaan op elk tijdstip na het verstrijken van de in lid 2, eerste alinea, bedoelde termijn indien er geen verzoek is ingediend om ter plenaire vergadering te stemmen over het besluit om onderhandelingen te beginnen. Indien er wel een dergelijk verzoek is ingediend, dan kunnen de onderhandelingen van start gaan op elk tijdstip nadat het commissiebesluit om onderhandelingen te beginnen ter plenaire vergadering is aangenomen.

Artikel 69 quinques: Onderhandelingen voorafgaand aan de eerste lezing door de Raad

Wanneer het Parlement zijn standpunt in eerste lezing heeft vastgesteld, vormt dit standpunt het mandaat voor onderhandelingen met andere instellingen. De bevoegde commissie kan bij meerderheid van haar leden besluiten om op enig tijdstip daarna onderhandelingen te beginnen. Dergelijke besluiten worden meegedeeld ter plenaire vergadering tijdens de vergaderperiode volgend op de stemming in de commissie en in de notulen wordt ernaar verwezen.

Artikel 69 sexies: Onderhandelingen voorafgaand aan de tweede lezing door het Parlement

Wanneer het standpunt van de Raad in eerste lezing naar de bevoegde commissie is verwezen, vormt het standpunt van het Parlement in eerste lezing, onder voorbehoud van artikel 69, het mandaat voor onderhandelingen met andere instellingen. De bevoegde commissie kan op elk tijdstip daarna besluiten om onderhandelingen te beginnen.

Wanneer het standpunt van de Raad in eerste lezing elementen bevat die niet voorkomen in het ontwerp van wetgevingshandeling of in het standpunt van het Parlement in eerste lezing, dan kan de commissie onder meer in de vorm van amendementen op het standpunt van de Raad richtsnoeren voor het onderhandelingsteam vaststellen.

Artikel 69 septies: Het voeren van onderhandelingen

1. Het onderhandelingsteam van het Parlement wordt geleid door de rapporteur en wordt voorgezeten door de voorzitter van de bevoegde commissie of een door die voorzitter aangewezen ondervoorzitter. Ook de schaduwrapporteurs van elke fractie die wenst deel te nemen, maken er in elk geval deel van uit.

2. Alle stukken die tijdens een bijeenkomst met de Raad en de Commissie ("trialoog") zullen worden besproken, worden ten minste 48 uur of, in dringende gevallen, ten minste 24 uur vóór die trialoog aan het onderhandelingsteam toegezonden.

3. Na elke trialoog brengen de voorzitter van het onderhandelingsteam en de rapporteur namens het onderhandelingsteam verslag uit tijdens de eerstvolgende vergadering van de bevoegde commissie.

Indien het niet haalbaar is binnen een redelijke termijn een vergadering van de commissie te beleggen, dan brengen de voorzitter van het onderhandelingsteam en de rapporteur namens het onderhandelingsteam verslag uit aan een vergadering van de coördinatoren van de commissie.

4. Indien in het kader van de onderhandelingen een voorlopig akkoord wordt bereikt, dan wordt de bevoegde commissie onverwijld daarvan in kennis gesteld. Alle stukken die het resultaat van de slottrialoog weergeven, worden aan de bevoegde commissie ter beschikking gesteld en openbaar gemaakt. Het voorlopig akkoord wordt voorgelegd aan de bevoegde commissie, die in een enkele stemming bij meerderheid van de uitgebrachte stemmen beslist om het al dan niet goed te keuren. Indien het voorlopig akkoord wordt goedgekeurd, wordt het voor behandeling ter plenaire vergadering ingediend in een presentatie die de amendementen op het ontwerp van wetgevingshandeling duidelijk aangeeft.

5. In geval van onenigheid tussen de betrokken commissies als bedoeld in de artikelen 54 en 55, bepaalt de voorzitter van de Conferentie van commissievoorzitters de nadere regels voor het openen en voeren van onderhandelingen overeenkomstig de in die artikelen uiteengezette beginselen.

Artikel 69 octies: Verlenging van de termijnen

1. Op verzoek van de delegatie van het Parlement in het bemiddelingscomité verlengt de Voorzitter de voor de derde lezing geldende termijnen overeenkomstig artikel 294, lid 14, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

2. De Voorzitter stelt het Parlement in kennis van een eventuele verlenging van de termijnen waartoe overeenkomstig artikel 294, lid 14, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op initiatief van het Parlement dan wel van de Raad is besloten.

Artikel 70: Bijeenroeping van het bemiddelingscomité

Indien de Raad aan het Parlement meedeelt niet akkoord te kunnen gaan met alle amendementen van het Parlement op het standpunt van de Raad, komt de Voorzitter met de Raad een tijdstip en een plaats overeen voor een eerste bijeenkomst van het bemiddelingscomité. De in artikel 294, lid 10, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie vastgestelde uiterste termijn van zes weken, respectievelijk acht weken ingeval van verlenging, gaat in vanaf de datum van de eerste bijeenkomst van het comité.

Artikel 71: Delegatie in het bemiddelingscomité

1. De delegatie van het Parlement in het bemiddelingscomité bestaat uit eenzelfde aantal leden als de delegatie van de Raad.
2. De politieke samenstelling van de delegatie is in overeenstemming met de verdeling van de leden van het Parlement over de verschillende fracties. De Conferentie van voorzitters bepaalt het exacte aantal leden van elke fractie die deel moeten uitmaken van de delegatie van het Parlement.
3. De leden van de delegatie worden voor elke afzonderlijke bemiddelingskwestie benoemd door de fracties, bij voorkeur uit de leden van de bevoegde commissie, naast de drie leden die voor een periode van twaalf maanden als vaste leden van de opeenvolgende delegaties worden benoemd. De drie vaste leden worden door de fracties uit de ondervoorzitters gekozen en vertegenwoordigen ten minste twee verschillende fracties. De voorzitter en de rapporteur in tweede lezing van de bevoegde commissie en de rapporteurs van medeverantwoordelijke commissies maken in elk geval deel uit van de delegatie.
4. De in de delegatie vertegenwoordigde fracties wijzen plaatsvervangers aan.
5. De niet in de delegatie vertegenwoordigde fracties kunnen elk één vertegenwoordiger sturen naar elke interne voorbereidende vergadering van de delegatie. Indien de delegatie geen niet-fractiegebonden leden omvat, kan één niet-fractiegebonden lid elke interne voorbereidende vergadering van de delegatie bijwonen.
6. De delegatie wordt voorgezeten door de Voorzitter of door een van de drie vaste leden.
7. De delegatie besluit met meerderheid van haar leden. Haar beraadslagingen zijn niet openbaar.

De Conferentie van voorzitters voorziet in nadere procedurele richtlijnen voor de werkzaamheden van de delegatie in het bemiddelingscomité.

8. De delegatie brengt het Parlement verslag uit over de resultaten van de bemiddeling.

Artikel 72: Gezamenlijke tekst

1. Wanneer in het bemiddelingscomité overeenstemming is bereikt over een gezamenlijke tekst, wordt dit punt ingeschreven op de agenda van een binnen zes weken of, bij verlenging, acht weken na de datum van goedkeuring van deze tekst door het bemiddelingscomité te houden plenaire vergadering.

2. De voorzitter of een ander daartoe aangewezen lid van de delegatie van het Parlement in het bemiddelingscomité legt een verklaring af over de gezamenlijke tekst, die vergezeld gaat van een verslag.
3. Op de gezamenlijke tekst kunnen geen amendementen worden ingediend.
4. De gezamenlijke tekst wordt als geheel bij een enkele stemming in stemming gebracht. De gezamenlijke tekst wordt goedgekeurd bij een meerderheid van de uitgebrachte stemmen.
5. Indien in het bemiddelingscomité geen overeenstemming over de gezamenlijke tekst wordt bereikt, legt de voorzitter of een ander daartoe aangewezen lid van de delegatie in het bemiddelingscomité een verklaring af. Die verklaring wordt gevolgd door een debat.
6. Tijdens de procedure van bemiddeling tussen Parlement en Raad na de tweede lezing vindt geen terugverwijzing naar de commissie plaats.
7. De artikelen 49, 50 en 53 zijn niet van toepassing tijdens de derde lezing.

BIJLAGE III – Gedragscode voor onderhandelingen over dossiers volgens de gewone wetgevingsprocedure¹

1. Inleiding

Deze gedragscode bevat een leidraad voor het Parlement over hoe onderhandelingen moeten worden gevoerd tijdens alle stadia van de gewone wetgevingsprocedure, met inbegrip van in derde lezing, en moet worden gelezen in samenhang met de artikelen 69 ter tot en met 69 septies van het Reglement.

Hij is complementair aan de relevante bepalingen van het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven² van 13 april 2016, dat betrekking heeft op de transparantie en coördinatie van het wetgevingsproces, en aan de Gemeenschappelijke verklaring over de wijze van uitvoering van de medebeslissingsprocedure³, die het Parlement, de Raad en de Commissie op 13 juni 2007 overeengekomen zijn.

2. Algemene beginselen en de voorbereiding voor onderhandelingen

Interinstitutionele onderhandelingen in het kader van de gewone wetgevingsprocedure worden gebaseerd op de beginselen van transparantie, verantwoordingsplicht en efficiëntie, teneinde te zorgen voor een betrouwbaar, traceerbaar en open besluitvormingsproces, zowel binnen het Parlement als naar het publiek toe.

In het algemeen moet het Parlement gebruik maken van alle mogelijkheden waarin de verschillende stadia van de gewone wetgevingsprocedure voorzien. Het besluit om onderhandelingen te starten, in het bijzonder met het oog op een akkoord in eerste lezing, wordt geval per geval in overweging genomen; hierbij wordt rekening gehouden met de specifieke kenmerken van elk afzonderlijk dossier.

De mogelijkheid om onderhandelingen met de Raad te openen wordt door de rapporteur aan de volledige commissie voorgesteld, die overeenkomstig de desbetreffende voorschriften een besluit neemt. Voor onderhandelingen in eerste lezing is het mandaat het wetgevingsverslag van de commissie of de in plenaire vergadering aangenomen amendementen, voor onderhandelingen in vroege tweede lezing of in tweede lezing het standpunt van het Parlement in eerste lezing en voor onderhandelingen in derde lezing het standpunt van het Parlement in tweede lezing.

Het Parlement wordt op de hoogte gehouden van alle besluiten om onderhandelingen te beginnen en onderzoekt deze. Om het wetgevingsproces zo transparant mogelijk te maken brengt de voorzitter van de Conferentie van commissievoorzitters de Conferentie van voorzitters regelmatig op de hoogte door haar systematische en

¹ Goedgekeurd door de Conferentie van voorzitters op 28 september 2017.

² PB L 123 van 12.5.2016, blz. 1.

³ PB C 145 van 30.6.2007, blz. 5.

tijdige informatie te verstrekken over alle besluiten van de commissie om onderhandelingen te starten en over de voortgang van de dossiers in het kader van de gewone wetgevingsprocedure. Elk tijdens de onderhandelingen bereikt akkoord wordt geacht voorlopig te zijn tot het is goedgekeurd is door het Parlement.

Voor onderhandelingen in eerste, vroege tweede en tweede lezing is de bevoegde parlementaire commissie, die overeenkomstig artikel 69 septies door het onderhandelingsteam wordt vertegenwoordigd, verantwoordelijk voor het voeren van de onderhandelingen. Tijdens de derde lezing wordt het Parlement in de onderhandelingen vertegenwoordigd door zijn delegatie in het bemiddelingscomité, die wordt voorgezeten door een van de voor bemiddeling verantwoordelijke ondervoorzitters. Tijdens de hele duur van de onderhandelingen wordt het politieke evenwicht geëerbiedigd en hebben alle fracties het recht om ten minste op stafniveau te worden vertegenwoordigd.

De bepalingen van deze gedragscode zijn mutatis mutandis van toepassing wanneer wordt voldaan aan de voorwaarden van de artikelen 54 over de procedure van medeverantwoordelijke commissies of 55 van het Reglement over de procedure van gezamenlijke commissies, in het bijzonder wat de samenstelling van het onderhandelingsteam en het voeren van onderhandelingen betreft. De voorzitters van de betrokken commissies moeten vooraf overeenstemming bereiken over de modaliteiten van hun samenwerking tijdens de interinstitutionele onderhandelingen.

3. Het voeren van onderhandelingen en de afronding van de overeenkomst

Als beginsel en ter wille van de transparantie verstrekt het Parlement het publiek de nodige middelen om goed geïnformeerd te zijn gedurende de gehele wetgevingscyclus, in nauwe samenwerking met de andere instellingen zodat de traceerbaarheid van het wetgevingsproces wordt vergemakkelijkt. Dit omvat de gezamenlijk aankondiging van succesvolle resultaten van het wetgevingsproces, met name via gezamenlijke persconferenties of enig ander daartoe passend geacht middel.

Onderhandelingen in trialogen gebeuren op basis van één gemeenschappelijk document (meestal in de vorm van een document met meerdere kolommen) waarin het standpunt van de betrokken instellingen met betrekking tot elkaars amendementen wordt weergegeven alsook eventuele voorlopig overeengekomen compromisteksten. Dat gemeenschappelijk document wordt gedeeld tussen de instellingen en elke voor een dialoogvergadering rondgedeelde versie moet in principe worden overeengekomen door de medewetgevers. Na elke dialoog brengen de voorzitter van het onderhandelingsteam en de rapporteur verslag uit over de voortgang van de onderhandelingen aan de bevoegde commissie of de coördinatoren.

Wanneer een voorlopig akkoord wordt bereikt met de Raad, informeren de voorzitter van het onderhandelingsteam en de rapporteur de bevoegde commissie ten volle over het resultaat van de onderhandelingen, dat wordt gepubliceerd. De bevoegde

commissie ontvangt ter behandeling de tekst van een voorlopig akkoord in een formaat waarin de wijzigingen in het ontwerp van wetgevingshandeling duidelijk worden weergegeven. De bevoegde commissie stemt in overeenstemming met artikel 69 septies van het Reglement.

Het voorlopig akkoord tussen het Parlement en de Raad wordt schriftelijk bevestigd via een officiële brief. In geval van akkoorden in eerste en tweede lezing bevestigt de voorzitter van het Coreper het voorlopig akkoord in een brief aan de voorzitter van de bevoegde commissie. In geval van een akkoord in vervroegde tweede lezing informeert de voorzitter van de bevoegde commissie de Raad dat hij aan de plenaire vergadering zal aanbevelen het standpunt van de Raad in eerste lezing dat overeenkomt met de tekst van de voorlopige overeenkomst wordt aangenomen zonder amendementen van het Parlement in tweede lezing.¹

Er zal voldoende tijd zijn tussen de goedkeuring van het voorlopig akkoord in de commissie en de stemming in plenaire vergadering zodat de fracties hun definitieve standpunt kunnen voorbereiden.

Het voorlopig akkoord wordt aan juridisch-taalkundige bijwerking onderworpen, in overeenstemming met artikel 193 van het Reglement. In de voorlopige overeenkomst worden geen wijzigingen aangebracht zonder uitdrukkelijke toestemming, op het passende niveau, van zowel het Parlement als de Raad.

4. Bijstand aan het onderhandelingsteam

Het onderhandelingsteam krijgt de beschikking over alle middelen die nodig zijn om zijn werkzaamheden naar behoren te kunnen uitvoeren. Het wordt bijgestaan door een door het verantwoordelijke commissiesecretariaat gecoördineerd "administratief projectteam" waarbij ten minste de afdeling Bemiddeling en Medebeslissing betrokken is alsook de Juridische Dienst, het directoraat Wetgevingshandelingen, de Persdienst van het EP en andere relevante diensten die per geval worden bepaald. Adviseurs van de fracties worden uitgenodigd voor de bijeenkomsten voor de voorbereiding of follow-up van dialoogvergaderingen. De afdeling Bemiddeling en medebeslissing coördineert de verlening van administratieve bijstand aan de EP-delegatie in het bemiddelingscomité.

¹ Zie punt 18 van de Gemeenschappelijke verklaring over de wijze van uitvoering van de medebeslissingsprocedure.

BIJLAGE IV – Volgorde van de voorzitterschappen van de Raad¹

*Verdeling van de volgorde van voorzitterschappen in groepen van drie lidstaten
(voorzitterschapstrio)*

Estland	juli - december	2017
Bulgarije	januari - juni	2018
Oostenrijk	juli - december	2018
Roemenië	januari - juni	2019
Finland	juli - december	2019
Kroatië	januari - juni	2020
Duitsland	juli - december	2020
Portugal	januari - juni	2021
Slovenië	juli - december	2021
Frankrijk	januari - juni	2022
Tsjechische Republiek	juli - december	2022
Zweden	januari - juni	2023
Spanje	juli - december	2023
België	januari - juni	2024
Hongarije	juli - december	2024
Polen	januari - juni	2025
Denemarken	juli - december	2025
Cyprus	januari - juni	2026
Ierland	juli - december	2026
Litouwen	januari - juni	2027
Griekenland	juli - december	2027
Italië	januari - juni	2028
Letland	juli - december	2028
Luxemburg	januari - juni	2029
Nederland	juli - december	2029
Slowakije	januari - juni	2030
Malta	juli - december	2030

¹ [PB L 208 van 2.8.2016, blz. 42](#)